

Kandidatspeciale i Dansk, Aalborg Universitet

Kampen om virkeligheden

En analyse af den aktuelle højrepopulistiske flygtninge-indvandrerdiskurs i dansk politik

2019

Af Henrik Frandsen

The people who get to impose their metaphors on the culture get to define what we consider to be true.

- Lakoff & Johnson (1980)

Indholdsfortegnelse

Abstract in English	3
Indledning.....	5
Problemformulering	5
Teori.....	6
Videnskabsteoretiske udgangspunkter	6
Poststrukturalismen	6
Socialkonstruktivismen.....	7
Generelt om diskursanalyse	9
The Discourse-Historical Approach	10
Diskursbegrebet.....	12
Metode	13
Metodologi	13
Metodisk tilgang	15
Data	20
Forskningsoversigt.....	22
Analyse	26
Kontekst: Historisk og aktuel	26
Diskursanalysedel 1- Dansk Folkeparti og medierne.....	29
Diskursanalysedel 2 - Dansk Folkeparti og Folketinget	51
Håndtrykskravet	51
Burkaloven.....	60
Konklusion	66
Kildeliste	69
Bøger og akademiske artikler	69
Internetressourcer.....	71
Akademiske sites:	71
Nyhedsmedier:	72
Andre sites:	76

Abstract

The initial question of this master thesis is: Who defines our reality in regards to refugees and immigrants? Who decides how we talk about 'them', and is it reasonable to even talk about 'them' as a rigidly defined group? Through a qualitative examination of empirical data from the political sphere this thesis tries to answer said questions.

The Danish governmental policies on refugees and immigrants have drawn headlines in international media in recent years. Some of the policies have been widely condemned, and in some cases there have even been drawn comparisons to the vile deeds of Nazi-Germany. This master thesis is an examination of the discourse behind these policies, mainly in regards to Dansk Folkeparti [The Danish People's Party], since they historically are the main proponent of the right-wing populist discourse in Denmark. The primary objective of the examination is a discourse analysis, but there is however also historical dimensions to consider, which in part have determined the theoretical and methodological framework of the analysis. Hence the Discourse-Historical Approach (DHA), a sub-discipline within the field of Critical Discourse Analysis, was chosen as the main method of analysis because it encompasses both the synchronic and diachronic aspects of the analysis.

The analysis takes its point of departure in an examination of the historical and contemporary context of the right-wing populist discourse. The examination makes it evident that the 'etnification' of refugees and immigrants by the media, combined with a substantial intake of refugees in the 1980's, led to a representation vacuum in the center of Danish politics, which was filled by the creation in 1995 of the center-right populist party, Dansk Folkeparti. Such was the appeal of this new party to the public that inside a few years it grew to be the third largest in Denmark, capturing votes from other center parties in the process.

The discourse analysis is divided into two parts. The first part is exclusively occupied with the refugee and immigrant discourse of Dansk Folkeparti in the media, whereas the second part focuses on the parliamentary and policy discourses in regards to refugees and immigrants of all of the four main parties involved in the foreigner legislation that has made Denmark infamous in international media.

The first part of the analysis deductively shows how the media discourse of Dansk Folkeparti incorporates a lot of the generic right-wing populist features that studies in the field of populism has identified. Thus a particular Danish form of right-wing populism is not apparent. The thesis makes use of a broad palette of linguistic analytical tools including argumentation theory, rhetorical analysis, and of course discourse analysis. Through the application of said tools the analysis shows that the most prevalent of the aforementioned generic features in Danish right-wing populist discourse, are the discursive construction of an *us* versus *them*-dichotomy. This *motif* is primarily constructed through repetitive usage of metonymical

and synecdochal nomination and predication, and argumentatively by *topoi*-related innuendo. These observations were made through an inductive analysis of relevant empirical data.

In a Danish context the main characteristic of the discursive construction of the *us* versus *them*-dichotomy seems to be the division of the population in a native *us* - 'the real Danes' - which is pitted against a threatening *them* – refugees and immigrants from other cultures (mainly Islamic cultures). The thesis argues, that such a construction paradoxically appeals both to national pride in a strong and independent nation untouched by the grinding wheels of history, and at the same time to a xenophobic sentiment of a nation that is vulnerable to foreign cultures. Nearly every observation in the analysis can be tied to this construction.

In the second part of the analysis, it is shown how the *us* versus *them*-dichotomy has permeated the center of Danish politics to such an extent that even the major center-left party, Socialdemokratiet [The Social Democracy Party], reinforces the right-wing populist discourse by giving voice to and acknowledging the gap between an essentialized *us* and a marginalized *them*. Furthermore the thesis argues that the dichotomy of *us* versus *them* has become so ingrained in the public discourse that it functions as one of the underlying - and thereby unquestioned - premises for the debate in the center of Danish politics.

Conclusively this thesis finds that the anti-humanist ideology behind the right-wing discourse runs contrary to what at least two of the major center parties in Denmark claim to represent in their political party program. Nevertheless, by way of adopting right-wing discourse in order to attract voters they surprisingly appear more populist in some aspects than even Dansk Folkeparti. Thus there has not been made any crucial changes to Dansk Folkeparti's party line with respect to foreigner policy in the last nearly 25 years, whereas the aforementioned center parties have been swayed significantly by public opinion. Finally the thesis claims, that the marginalization of certain groups of immigrants and refugees is reflected in the very discriminating policies within foreigner legislation that has made headlines in international media.

Indledning

Det varmeste politiske emne i Danmark har i flere år været udlændingeområdet. Ideologipolitik og fordelingspolitik er nedprioriteret, mens værdipolitik har taget førerpositionen. Hvor de politiske partier i Sverige på tværs af partiskel har skabt en socialdemokratisk minoritetsregering for at fryse det højrepopulistiske parti Sverigedemokraterne ude, kan det i Danmark af og til se ud som om, der pågår en kappestrid mellem de politiske midter- og højrepartier om hvem, der kan føre den strammeste kurs overfor flygtninge og indvandrere. Således har særligt Danmarks tre største partier, Socialdemokratiet, Venstre og Dansk Folkeparti, foretaget så mange lovændringer, at dansk udlændingepolitik hører til blandt Europas mest restriktive (Mielke Hansen 2016).

Bekvemmelighedsflygtninge og velfærdsflygtninge er udtryk de fleste danskere kender til, og da et stort antal flygtninge kom til Europa i 2015, blev der talt om 'flygtningestrømme' mod og 'flygtningepres' på Europas grænser. Metaforikken er ikke til at tage fejl af. Flygtningene blev set som en flodbølge, en naturkraft med potentielt kataklystiske følger, samtidig blev nogle af dem betragtet som komfortflygtninge, der kom hertil for at få del i eller nasse på Danmarks velfærdssystem.

Dette speciale handler netop om måden, hvorpå flygtninge og indvandrere omtales. Mere specifikt er det specialets anliggende at undersøge, hvad der karakteriserer den aktuelle højrepopulistiske flygtninge og indvandrerdiskurs i dansk politik. Undersøgelsen vil være funderet i relevant forskning på området, og vil ud fra et diskurshistorisk perspektiv identificere højrepopulistiske kendetegn blandt de fire partier, Dansk Folkeparti, Socialdemokratiet, Venstre og Liberal Alliance, hvis mandater har gjort en del af de seneste års udlændingestramninger mulige. Med udgangspunkt i en undersøgelse af, hvordan udlændingeordfører for Dansk Folkeparti, Martin Henriksen, omtaler flygtninge og indvandrere i medierne, vil analysen blive udbredt til også forholde sig til andre genrer og politiske handlingsfelter, herunder lov- og beslutningsforslag, partiprogrammer og folketingsdebatter. Endelig vil analysen også berøre, hvordan de tre øvrige partier taler om flygtninge og indvandrere.

Problemformulering

På baggrund af en pilotanalyse af en folketingstale, som udlændingeordfører for Dansk Folkeparti, Martin Henriksen (herefter MH), holdt i forbindelse med den såkaldte 'smykkelov', konsultation af forskning på området (uddybes senere i specialet) og et initialt overblik over empirien, kan der formuleres følgende hypoteser:

- Dansk Folkeparti er et højrepopulistisk parti (Wodak 2015: 193), og har siden sin grundlæggelse været den fremmeste proponent for den højrepopulistiske diskurs i Danmark (Jensen 2008: 548).

- Den højrepopulistiske flygtninge- og indvandrer diskurs i Danmark kan have fundet ind i andre politiske partier (se fx bilag 4 og 5).
- Dansk højrepopulistisk flygtninge- og indvandrerdiskurs kan knytte an til den fascistiske diskurs (Reisigl 2012).

Disse antagelser danner fundamentet for specialets problemformulering, der lyder:

1. Hvad karakteriserer Dansk Folkepartis aktuelle flygtninge- og indvandrerdiskurs?
 - a. Hvilken kontekst - både historisk og aktuel - er den situeret i?
 - b. Hvilke diskursive konstruktioner skaber den, hvilke retoriske virkemidler og argumentationsstrategier benytter den sig af?
 - c. Hvilken ideologi knytter den sig til, hvad er dens hegemoniske status, og hvilket værdisystem ligger bag den?
2. Hvorledes interagerer den højrepopulistiske flygtninge-indvandrerdiskurs med andre diskurser, herunder andre danske partidiskurser?

Teori

Videnskabsteoretiske udgangspunkter

Poststrukturalismen

Den videnskabsteoretiske position, som dette speciale indtager, er primært funderet i det poststrukturelle paradigme. Poststrukturalismen efterfølger, som navnet antyder, strukturalismen, og det kan være nyttigt at se på, hvad litteraturen siger om denne isme, inden en nærmere karakteristik af dens efterfølger bliver givet. Strukturalismens grundlæggelse forbindes i hovedsagen med lingvisten Ferdinand de Saussure, som havde til hensigt at blotlægge sproget som et system af tegn, en tankegang, der med tiden kom til at præge andre områder af human- og socialvidenskaberne, fx psykologi, litteraturvidenskab og antropologi (Collin 2017: 227).

Man kan således tale om strukturalismen som et paradigme, indenfor hvilket de humane og sociale videnskaber stræbte efter at bedrive forskning på en systematisk og nomotetisk måde efter naturvidenskabeligt forbillede (Collin 2017: 228). En af de første, der bragte Saussures teorier i anvendelse, var Claude Lévi-Strauss, hos hvem strukturalismen dannede det teoretiske grundlag for den strukturelle antropologi. I det hele taget stod strukturalismen "som et nyt forenende princip for social- og humanvidenskaberne" (Stjernfeldt 2013: 1958). Den er dermed en mangesidig størrelse, som med

litteraturprofessor James D. Marshalls ord ikke lader sig anvende som et enkelt og klart defineret fænomen at forstå poststrukturalismen på baggrund af: "It might be tempting to think of post-structuralism as being neatly definable against structuralism. But, unfortunately, there is no one doctrine that can be called structuralism" (2010: 2). Marshall skriver desuden, at de tænkere, man traditionelt klassificerer som strukturalister, var en sammensat gruppe af intellektuelle fra forskellige videnskabelige discipliner med forskellige ideologiske, empiristiske og ontologiske udgangspunkter, som langt fra lod sig inspirere eksklusivt af Saussures strukturelle lingvistik (Ibid.). Relevant for dette speciale er imidlertid strukturalismens systemiske forståelse af sproget, hvilket giver mening i forhold til analysens metodiske indfaldsvinkel, der vil blive gennemgået i de næste afsnit.

Tilsvarende vanskeligt er det under ét sammenhængende paradigme at klassificere den brogede skare, der almindeligvis karakteriseres som poststrukturalister, herunder fx Foucault, Deleuze og Derrida. Man kan lidt forenklet sige, at poststrukturalismen adskiller sig fra strukturalismen ved et ønske om "at udfylde dens [strukturalismens] blinde pletter med hensyn til det historiske og dynamiske aspekt [inden for den givne disciplin]" (Collin 2017: 237). Poststrukturalismen har indenfor sprogvidenskaben - i modsætning til dens forgænger - et større fokus på den menneskelige agens i sproget, både synkront og diakront. Det vil sige, at ytringer ikke blot ses som dele af et større lingvistisk system, men også som sociale og historiske dynamiske enheder.

Professor emeritus ved Københavns Universitet, Finn Collin, opfatter Foucaults diskursanalyse som et væsentligt paradigme indenfor poststrukturalismen. Han skriver: "Foucault betegnes ofte som poststrukturalist og dermed som en tænker der på én gang overvinder og viderefører strukturalismen" (2017: 239). Foucault tilslutter sig ifølge Collin strukturalismens idé om, at menneskelig adfærd og tænkning "foregår inden for rammerne af strukturer som bestemmer hvad der er muligt meningsfuldt at tænke og sige" og, at han "tillige [er] enig med strukturalisterne i at disse strukturer ikke er noget som aktørerne er bevidste om" (Ibid.). En fundamental forudsætning for den diskursanalyse, der vil blive foretaget i dette speciale, er imidlertid, at man som analytiker godt kan bevidstgøre sig omkring visse af de mikro-, meso- og makrostrukturer, hvorunder mennesker ytrer sig. Dette vil blive yderligere uddybet i metodeafsnittet.

Poststrukturalismen betød også et opgør med tanken om, at social- og humanvidenskaber kunne bedrives ud fra et naturvidenskabeligt forbillede. Et eksempel på dette opgør er socialkonstruktivismen, der lå som en underliggende præmis for en del af den poststrukturalistisk tænkning.

Socialkonstruktivismen

Konstruktivisme er den opfattelse, at dét, vi som mennesker ved, er styret af vores idéer. Det vil sige, at vores viden egentlig blot er et perspektiv på virkeligheden (Speed 1991:396). Når man tilføjer præfikset 'social', angiver det, at der er lagt vægt på det kollaborative eller socio-kulturelle aspekt af

konstruktivismen. Med det menes, at virkeligheden tager form indenfor determinerende samfundsmæssige, religiøse og kulturelle makrostrukturer, og at vi således ikke kan vide noget sikkert om verden *an sich*. Fra en videnskabsteoretisk indfaldsvinkel, kan man med Collin sige, at socialkonstruktivismen "understreger at vores videnskabelige teorier ikke er et spejlbillede af virkeligheden som springer frem i vores bevidsthed så snart vi iagttager verden" (Ibid.: 282). Det, han mener hermed, er, at verden kan ses fra flere forskellige perspektiver, og det betyder blandt andet, at der kan være konkurrerende virkelighedsopfattelser, hvilket igen kan forklare, hvorfor vi fx har politisk debat.

Heraf kan det slutes, at socialkonstruktivismen må bygge på et vist omfang af anti-essentialisme og i nogen grad være relativistisk i henholdsvis sit ontologiske og epistemologiske udgangspunkt. Det er således et opgør med idéen om en ToE¹, og teorier anses i øvrigt som værende rent instrumentelle. Collin skriver: "Teorier er redskaber til at tænke om virkeligheden og orientere sig i den for dermed at kunne gribe ind i den" (2017: 284). Socialkonstruktivismen står altså i et kritisk forhold til det positivistiske ideal, der lyder, at verden vil lægge sig åben for mennesket, hvis den bliver studeret med en tilstrækkelig grad af objektivitet. Dette kan illustreres ved følgende udsagn fra den ofte citerede konstruktivistiske teoretiker, Vivien Burr. Hun skriver, at socialkonstruktivismen "invites us to be critical of the idea that our observations of the world unproblematically yield its nature to us, to challenge the view that conventional knowledge is based upon objective, unbiased observation of the world" (Burr 2003: 3). Det drejer sig således blandt andet om at sætte spørgsmålstegn ved kategoriske ytringer omkring verden, eller - som det er tilfældet i dette speciales diskursanalyse - at anlægge nye vinkler på fremherskende narrativer.

Man kan skelne mellem to poler inden for socialkonstruktivismen, der kan betegnes som henholdsvis moderat og radikal. Ifølge lektor i filosofi, dr. Henk Van den Belt, er graden af ontologisk realisme det mest signifikante for distinktionen mellem disse to poler. For moderat socialkonstruktivisme er "[t]he independent existence of such a thing a society or social reality [...] presumed and not called into question" (Van den Belt 2003:203), mens den radikale konstruktivisme ifølge Latour er karakteriseret ved, at man går ud fra, at "scientific knowledge is entirely constructed "out of" social relations (Latour 1992: 276). En sådan position er især problematisk, fordi den bliver offer for sin egen radikalitet. Hvis al viden er karakteriseret af sin sociale tilblivelsesproces, må man nødvendigvis omfatte den radikale socialkonstruktivisme med samme skepsis, hvilket rent logisk fører til en ophævelse af dens validitet.

Den valgte metode i dette speciale tager imidlertid sit epistemologiske udgangspunkt i en moderat konstruktivisme (Reisigl 2017:48), hvilket vil sige, at den sociale virkelighed er karakteriseret ved en plasticitet, der gør, at den kan påvirkes af diskursive praksisser, men at både den sociale virkelighed og

¹ Theory of Everything, dvs. et system som kan give en udtømmende forklaring af verden

diskurser i et vist omfang er underlagt materielle strukturer (Reisigl 2017:51f), hvilket vil blive nøjere uddybet i de næste afsnit.

Generelt om diskursanalyse

Inden for det diskursanalytiske felt er der en bred repræsentation af forskellige tilgange, der finder anvendelse både inden for de sociale, lingvistiske og humanistiske vidensdiscipliner. Overordnet set tager diskursanalyse sit udgangspunkt i den ovenfor beskrevne socialkonstruktivisme, og som følge deraf går den i et vist omfang ud fra, at sociale praksisser er noget, der både er konstituerede af og konstituerende for diskurser. En heuristisk definition af diskurs kan indtil videre være, at ”en diskurs *er en bestemt måde at tale om og forstå verden (eller et udsnit af verden) på*” (Jørgensen & Phillips 1999:9).

De forskellige diskursteorier fordeler sig ifølge Jørgensen og Phillips på et kontinuum, hvor aksens venstre ekstrem siger, at diskurs er konstituerende og ikke skelner mellem diskursive og ikke-diskursive praksisser – dvs. at diskursen i denne ekstrem også er materiel (fx opfattes infrastruktur og institutioner som diskursive udtryk). Midterpunktet sonder mellem diskursiv praksis og anden social praksis,² og diskursbegrebet bruges således eksklusivt om semiologiske systemer såsom tale og tekst. Diskurspraksis forholder sig dog dialektisk til andre sociale praksisser sådan, at der er en gensidig konstituerende effekt. Diskursiv praksis har således potentialet til at forandre ikke-diskursive praksisser, og disse kan omvendt påvirke diskursen. I kontinuumets højre ekstrem er der ikke tale om diskursanalyse, men derimod historisk materialisme, som dikterer, at diskursen blot er en reproduktion af andre sociale praksisser (fx. ideologi eller økonomi), hvorfor denne forståelse i højere grad fordrer en institutions- eller økonomisk analyse end en diskursanalyse (Ibid.: 29). I *Diskursanalyse som teori og metode* præsenterer Jørgensen og Phillips tre forskellige tilgange til diskursanalysen: Diskursteori, diskurspsykologi og kritisk diskursanalyse eller CDA. Dette speciale vil tage sin teoretiske indfaldsvinkel fra en subdisciplin inden for CDA, og de to førstnævnte tilgange til det diskursanalytiske felt vil derfor ikke blive gennemgået.

CDA forbindes ofte med lingvisten Norman Fairclough og Lancaster University. Væsentligt for CDA er, at dens videnskabsteoretiske udgangspunkt er moderat konstruktivisme (se fx Van den Belt 2003), og dermed befinder den sig groft sagt i midten af det ovenfor nævnte kontinuum. I modsætning til Foucault og Althusser, hvor diskurs opfattes som noget statisk, tager man således i CDA for givet, at diskurs er noget dynamisk (Jørgensen & Phillips 1999:27). Det vil sige, at diskurs kan ændre sig over tid og gennem individers agens. Individet ses stadig underlagt sociale og diskursive strukturer, men der er mulighed for gensidig påvirkning.

Jørgensen og Phillips optegner også en figur, som skelner mellem abstrakt diskurs og hverdagsdiskurs.

² Ikke-diskursiv praksis fungerer efter andre logikker end diskurs og kan fx være økonomilogik eller institutionalisering af bestemte former for social handlen (Jørgensen & Phillips: 28).

På dette kontinuum kan kritisk diskursanalyse igen siges at ligge i midten. I venstre ekstrem er man interesseret i "systematiske analyser af folks tale og skriftsprog i bl.a. massemedierne eller i interview" (Ibid.:30), mens den abstrakte diskurs i højre del af modellen interesserer for de bagvedliggende diskursive strukturer (dvs. hvilke overordnede diskurser findes i et givet samfund på et givet område). Dette er i tråd med, hvad dette speciale ønsker at afdække, nemlig både at forholde sig til, hvad sociale aktører faktisk siger, og den bagvedliggende struktur, der omgiver disse ytringer. Følgelig er en CDA-baseret tilgang det oplagte valg som teori og metode for specialet.

The Discourse-Historical Approach er en selvstændig subdisciplin inden for CDA, som er udviklet af blandt andre Ruth Wodak, professor ved Lancaster Universitet og Dr. Martin Reisigl, professor ved Institut für Sprachwissenschaft i Wien. Karakteristisk for DHA er, at det er en tværdisciplinær og metodepluralistisk tilgang. For det første inddrager den kritik på alle analysens niveauer, hvilket vil blive uddybet nedenfor. For det andet lægger den vægt på diskursens historiske dimension. Et centralt spørgsmål er derfor, hvordan diskurser udvikler sig over tid. For det tredje er DHA konstrueret til at afdække og analysere diskriminerende diskursive tendenser (Wodak 2011: 8), hvilket er i tråd med dette speciales undersøgelsesområde. I det følgende vil der derfor blive gået i dybden med DHA og dets begrebsapparatet og metodologi.

The Discourse-Historical Approach

The Discourse-Historical Approach eller blot DHA er en retning indenfor diskursteori, der som nævnt tager sit udgangspunkt i CDA (Reisigl 2017:49). Ligesom CDA er DHA fokuseret på problemorienteret autentisk data og benytter sig gerne af multimodal analysetriangulering. Således afvises en ren formalistisk og kontekstabstrakt sprogtilgang (Ibid.:48). Det vil med andre ord sige, at inden for DHA kan sproget for det første ikke tages ud af sin kontekst, der er altså altid en retorisk situation eller kommunikativ begivenhed (Fairclough 2008). For det andet, at DHA-forskning kan være interdisciplinær og derfor metodepluralistisk:

"The Discourse-Historical Approach considers discourse analysis not just to be a method of language analysis, but a multidimensional project incorporating theory, methods, methodology and empirically based research practices that yield concrete social applications" (Reisigl 2017:49)

Som det fremgår af navnet, lægger DHA særlig vægt på den historiske dimension af diskursanalysen. Helt konkret er Reinhart Kosellecks *begrebshistorie* og Hayden White's *metahistorie* en del af DHA's analytiske framework (Ibid.). Da disse historiske tilgange således allerede er integreret i DHA, vil dette speciale af pladshensyn ikke gennemgå dem yderligere.

Det er således primært interessen for det historiske, der adskiller DHA fra traditionel kritisk diskursanalyse: "the DHA puts weight on historical subjects and on the historical anchoring, change and

echo of specific discourses more than other CDA approaches" (Ibid.:49). Det historiske vil i specialet spille en rolle i forhold til undersøgelsen af den historiske kontekst, som de relevante partidiskurser er situeret i, samt som en reference til disse diskursers udvikling over tid. DHA er desuden mere systematisk end CDA, hvad metodepluralisme angår, fx er retorisk analyse mere integreret og accepteret i DHA end hos fx Fairclough og van Dijk (Ibid.). Det betyder, at specialet her uden problemer kan inddrage retorisk teori og metode, hvorfor anvendelsen af fx Christians Kocks *De svarer ikke* kan blive relevant. Denne metodepluralisme beskrives af Reisigl og Wodak som *triangulering*, "[which] implies taking a whole range of empirical observations, theories and methods as well as background information into account" (2009:89). Ideen er, at man vha. genrepluralistisk data, historisk og politisk baggrundsviden samt metodetriangulering får belyst en given diskurs fra flere perspektiver og dermed skaber en solid platform for kritik.

DHA's kritik tager udgangspunkt i universalistisk etik³ (Reisigl & Wodak 2001:34). Den er således ikke værdineutral, og derfor er metodetrianguleringen vigtig for netop at undgå værdibias i analysen. Kritikken består af tre distinkte former, *den diskursimmanente kritik*, *den socio-diagnostiske kritik* og *den prospektive kritik*:

1. Den tekst eller diskursimmanente kritik vurderer konflikter, modsigelser og uoverensstemmelser i tekst eller diskursinterne strukturer. Med andre ord en retorisk og/eller argumentationsanalytisk tilgang (Reisigl 2017:50f), der ikke blot er et middel til at afdække og udkrystallisere diskurser, men også er en kritik på det retoriske og argumentatoriske mikroniveau. På dette stadie er kritikken i udgangspunktet apolitisk (Reisigl & Wodak 2001.:32)
2. Den socio-diagnostiske kritik er både orienteret mod erkendelse og etik. Således stiler den mod at afsløre "manipulation in and by discourse, [and] at revealing ethically problematic aspects of discursive practices" (Reisigl 2017.:51). Den er således afhængig af politisk, historisk og sociologisk baggrundsviden i dens inklusion af ideologikritik, ethoskritik, kritik af sociale aktører og politisk kritik.
3. Den prospektive kritik er handlingsorienteret i den forstand, at man på et fundament af forskning fx kan lave policy-anbefalinger, foreslå kommunikative ændringer i institutioner el.lign.. Den skønnes derfor ikke relevant for dette speciale, hvor formålet primært er en diskursimmanent og socio-diagnostisk analyse (Ibid.:50).

³ I praksis betyder det, at man bekender sig til demokratiske idealer og er tilhænger af menneskerettighederne.

Det handler altså for det første om, at forholde sig til et tekst- eller diskursinternt niveau, hvorefter man kan inddrage den bredere sociale, historiske og politiske kontekst. Den operative side af denne kritik specificeres i senere afsnit. Opgøret med den værdineutrale forskning samt vægten på det kritiske og det diakrone niveau i analysen peger i øvrigt tilbage på Horkheimer og Frankfurterskolen (Alstrup et al. 2010: 398f), som er et erklæret teoretisk udgangspunkt for DHA (Reisigl 2017: 50).

Ideologi defineres indenfor DHA som "an often one-sided perspective or world view composed of related mental representations, convictions, opinions [etc.] which is shared by members of a specific social group". (Reisigl & Wodak 2009:88). Ideologi i DHA-optik er dermed noget gruppeorienteret, som gør sig gældende i gruppens medlemmers verdenssyn. Således bliver ideologi et vigtigt middel til at skabe og opretholde ulige magtrelationer ved fx at etablere hegemoniske narrativer og/eller ved at tage kontrol med diskurser eller offentlige områder (defineret af Reisigl & Wodak som 'gate-keeping') (Ibid.:88). DHA har som et erklæret formål at demystificere "the hegemony of specific discourses by deciphering the ideologies that establish, perpetuate or fight dominance" (Ibid.), Tilsvarende er det i dette speciale et mål, at afdække og definere de bagvedliggende ideologier i Dansk Folkepartis flygtninge-indvandrerdiskurs.

Magt anses i DHA som "an asymmetric relationship among social actors who assume different social positions or belong to different social groups" (Ibid.). Således ses magt udøvet gennem forskellige medier: Ved trusler om - eller udøvelse af - fysisk magt (fx vold), gennem autoritet og vha. teknisk kontrol, fx. gennem et lands infrastruktur (Ibid.:89). Forskelsbehandling af indbyggere i Danmark vil være et tema i specialet, og magtperspektivet er derfor en hjørnesteen i analysen.

I afsnittet om CDA blev der givet en overordnet ad-hoc-definition af diskursbegrebet, i det følgende vil en yderligere, mere specifik og metodeorienteret kvalifikation af begrebet blive udfoldet. Den knytter sig i hovedsagen til DHA's diskursbegreb.

Diskursbegrebet

I lighed med CDA befinder DHA's diskursbegreb sig i midten af den ovenfor anførte model, således er diskurs karakteriseret ved at være "a cluster of context-dependent semiotic practices that are situated within specific fields of social action [and is] socially constituted and socially constitutive" (Reisigl & Wodak 2009:89). Det vil altså sige, at en diskurs for det første er kontekstafhængig, for det andet knyttet til specifikke sociale handlingsfelter, hvortil den for det tredje både skabes og er medskaber. Med hensyn til dens socialt konstituerende egenskaber kan en diskurs altså både skabe, repræsentere, reproducere og ændre den sociale virkelighed (Reisigl 2017:51f).

Om de semiotiske og pragmatiske egenskaber ved en diskurs, skriver Reisigl, at den er en kommunikativ og interaktionel makroenhed, der transcenderer den enkelte *tekst* (Reisigl 2017:51). Det vil altså sige, at den er et intertekstuel og socialt - men immaterielt - objekt. Her kan kort nævnes, at DHA's tekstbegreb

ikke adskiller sig i væsentlig grad fra Faircloughs (2003). Således skriver Reisigl og Wodak, at tekster er “materially durable products of linguistic actions (...) that during their reception are disembodied from their situation of production” (2001:36). Med andre ord kan en tekst være en hvilken som helst visuel eller oral lingvistisk handling, der er nedfældet i et præserverende medium. Tekstens forhold til diskursen består i, at diskursen finder sted inden for en gruppe af tekster. Det være sig samtaler, interviews eller andre semiotiske begivenheder. Disse tekster fremstår som *diskursive enheder*, og de knytter sig til diskursen og hinanden gennem fx *genrer* (Reisigl 2017:51). DHA benytter Faircloughs genredimensionering, som lyder: “A ‘genre’ may be characterized as ‘a socially ratified way of using language in connection with a particular type of social activity’” (Reisigl & Wodak 2009: 90).

Diskurser har således altid en social *kontekst*: De skabes af nogen, afsendes af nogen og har modtager(e) (Reisigl 2017:51f). Endelig er det vigtigt at bemærke, at diskurs inden for DHA opfattes som en temporalt foranderlig størrelse, relateret til social forandring, hvorfor den historiske dimension får særlig opmærksomhed. DHA’s kontekstforståelse indeholder desuden en række operative begreber, der bedst kan forklares i sammenhæng med specialets metodiske tilgang, som beskrives i næste afsnit.

DHA’s teoretiske fundament spænder meget bredt. Den inddrager en lang række teoretikere og metoder fra forskellige akademiske felter. I flæng kan nævnes Peirce, Foucault, både den gamle og den nye Frankfurterskole, Bourdieu, Lakoff, den ældre Wittgenstein, Duisburggruppen og Fairclough samt adskillige mere obskure navne. Når begreberne således bliver anskueliggjort ved brug af ikke blot én, men flere eksterne teorier og teoretikere, finder de ikke en fast form (se fx forskningsoversigten længere nede, hvor DHA’s toposbegreb tjener som et illustrativt eksempel på begrebsforvirringen). Diskursbegrebet bærer i øvrigt præg af, at være ‘work in progress’, idet man får en uensartet definition af diskursbegrebet, alt efter om man henvender sig til Reisigl & Wodak (2001), Wodak (2011), Reisigl & Wodak (2009) eller Reisigl (2017). Udredningen af diskursbegrebet er fx væsentligt mere omfattende hos Reisigl (2017) end i Reisigl & Wodaks (2009). I dette speciale er der derfor foregået en afgrænsnings- og udvælgelsesproces i forhold til både teori og metode, da både tid og plads er en begrænsende faktor.

Metode

Metodologi

Det ovenfor nævnte kontekstbegreb breder sig i DHA over tre niveauer, et makro-, meso- og mikroniveau. På mikroniveauet er der tre dimensioner, hvoraf den første er den tekstinterne dimension. Her finder man ordenes nærmiljø, dvs. forholdet – kohæsion og kohærens - mellem de enkelte ord og sætninger . I næste dimension på mikroniveauet er der forholdet mellem ytringer, tekster, genrer og diskurser, hvor fokus er på

intertekstualitet og *interdiskursivitet*. Tilgangen i disse to dimensioner er dermed eksklusivt lingvistisk.

Intertekstualitet i DHA's forståelse er meget simpelt dette, at "texts are linked to other texts, both in the past and in the present" (Ibid.:90). Tekster hænger implicit og/eller eksplicit sammen gennem fx referencer til et emne, en genre, en hovedaktør etc. gennem allusioner eller konnotative domæner. Intertekstualitet opstår også, når man flytter et argument fra én tekst til en anden. Reisigl bruger et eksempel i artiklen "Rechtspopulistische und faschistische Rhetorik: ein Vergleich" (2012), hvor den østrigske politiker Ernest Windholz bruger udtrykket "Unsere Ehre heißt Treue" (Reisigl 2012:307), som ligger sig tæt op ad Hitlers motto for SS: "Meine Ehre heißt Treue" (Ibid.). Denne operation, hvor man overfører et element fra én tekst til en anden, kaldes inden for DHA *rekontekstualisering*. Tilsvarende kaldes det *dekontekstualisering*, når et element tages ud af dets oprindelige kontekst. Disse operative begreber kan være nyttige, når vi i analysen skal se på sammenhængen mellem diskursfragmenter, dvs. tekster eller dele af tekster, der omhandler et specifikt emne (Reisigl & Wodak 2001:26). At afdække sammenhænge mellem tekster og ytringer vil også være en hjørnesteen, når de overordnede værdisystemer og ideologier skal udkrystalliseres af den initiale analyse.

Interdiskursivitet betyder inden for DHA, at "discourses are linked to each other in various ways" (Reisigl and Wodak 2009:90). En emnerelateret diskurs, fx. flygtninge, kan relatere til andre diskurser om fx økonomi eller kriminalitet. Ved at se på interdiskursiviteten i den forhåndenværende data kan den enkelte diskurs belyses fra flere vinkler, og det kan påvises, hvordan forskellige diskurser krydser hinanden, hvilket igen kan pege på ideologier og værdisystemer bag diskurserne.

På mesoniveau finder vi "the extralinguistic social variables and institutional frames of a specific 'context of situation'" (Reisigl & Wodak 2009). Dvs. de sociale og institutionelle faktorer, såsom politiske handlingsfelter, formalitetsgrad, sted, tid, etc.. Makroniveauet udgøres af den bredere sociopolitiske og historiske kontekst, hvorfor historie- og samfundsfaglig forskning med fordel kan inddrages som baggrundsviden og referencepunkter til den udvikling, der fokuseres på i dette speciale.

I det næste afsnit vil der blive gået i dybden med den metodiske tilgang, og der vil yderligere blive præsenteret nogle nyttige operative begreber.

Metodisk tilgang

Reisigl foreslår en otte-ledet forskningsmodel for brug af DHA. Denne model vil danne rammerne for dette speciales metodiske tilgang. Den fremgår nedenfor i en modificeret og oversat udgave,⁴ og det er desuden angivet, hvordan hvert enkelt punkt vil blive grebet an i nærværende speciale:

1. *Konsultation af forudgående teoretisk viden: Læsning og diskussion af forudgående forskning.*
Dette punkt bliver adresseret i forskningsoversigten.
2. *Systematisk indhentning af data og kontekstinformation mht. diskurser og diskursive begivenheder, sociale felter såvel som aktører, genrer og tekster etc.*
Dette tillige med punkt tre vil blive udfoldet i afsnittet omhandlende dataindsamling.
3. *Valg og forberedelse af data, herunder transskription, afgrænsning af data i henhold til kriterier.*
4. *Specifikation af forskningsspørgsmål og formulering af antagelser (hypoteser)*
Fremgår af problemformuleringen.
5. *Kvalitativ pilotanalyse, der skal teste kategorier og antagelser såvel som yderligere specifikation af hypotesen.*
En sådan pilotanalyse er foretaget og vedlagt som bilag 1, den vil løbende blive anvendt som reference, både i dette og senere afsnit.⁵
6. *Detaljerede case-studier af en række forskellig data. Primært kvalitativ.*
Dette vil sammen med punkt syv blive adresseret i analysen.
7. *Formulering af kritik på basis af analysen. Her inddrages den relevante kontekstinformation.*
Kritikken vil dels foregå løbende i analysen, dels blive formuleret efterfølgende.

⁴ Hvis ikke andet fremgår, er alle oversættelse foretaget af undertegnede.

⁵ Herefter vil der blive refereret til bilag 1 som B1, bilag 2 som B2 osv., sidetal i bilagene vil være angivet efter et kolon.

8. *Applikation af resultatet. Fx i form af policyanbefalinger e.lign.*

Dette punkt er af tidligere anførte årsager ikke relevant i dette speciale.

(Se Reisigl 2017: 54f)

Til trods for at punkterne i denne tilgang kan se opdelte og distinkte ud, tilgår DHA sit analyseobjekt efter både deduktive og induktive principper (Reisigl & Wodak 2009: 95). Det deduktive element i dette speciale vil bestå i at undersøge empirien på baggrund af forskning og teori på området. Heroverfor vil den induktive del af analysen have det formål at udlede nogle generelle karakteristika af de observationer, der er foretaget i den empiriske data. Derfor vil der være en rekursiv bevægelse mellem teori og empirisk data.

Det første, man foretager sig i en DHA-analyse, er en gennemgang af den indsamlede data med fokus på ytringens makro- og mesostruktur, herunder politiske handlingsfelter, genrer og temaer (se B1: 1). Navnlig talens forskellige temaer er værd at bemærke, fordi der kan udtrages primære diskursemner af disse. Det er også i denne fase af undersøgelsen, at sandheds- og normativitetspåstande udskilles sammen med de *topoi*, der knytter sig til dem (Reisigl & Wodak 2009: 110f). Derefter orienterer man sig i dataen vha. fem simple spørgsmål. Disse spørgsmål har til hensigt at blottlægge potentielle diskursive strategier, som i diskriminatoriske tekster normalt involverer ”the positive self- and negative other-presentation” (Reisigl & Wodak 2001: 44). Nedenfor er spørgsmålene skitseret i første søjle, anden søjle indeholder de diskursive strategier, mens tredje søjle relaterer til strategiens formål. Dette skema er brugt i praksis i pilotanalysen (se B1):

Spørgsmål til at afklare diskursive markører	Diskursive strategier og perspektiver	Formål
1. Hvordan bliver personer, objekter, fænomener, begivenheder, processer og handlinger navngivet og referet til lingvistisk i den givne diskurs?	[nominering]	1. Diskursiv konstruktion af sociale aktører. 2. Diskursiv konstruktion af objekter, fænomener og begivenheder. 3. Diskursiv konstruktion af processer og handlinger.
2. Hvilke karakteristika eller kvaliteter tilskrives	[prædikation]	Diskursiv karakterisering af sociale aktører, objekter,

de i diskursen nævnte sociale aktører, objekter, fænomener, begivenheder, processer og handlinger?		fænomener, begivenheder, processet og handlinger (e.g., positivt eller negativt).
3. Hvilke argumenter benyttes i diskursen?	[argumentation]	Overtalende ytringer omkring validiteten af specifikke sandhedspåstande og normativitetspåstande.
4. Fra hvilket perspektiv udtrykkes disse nominationer, tilskrivelser og argumenter?	[perspektivering]	Positionering af taleren eller forfatterens synspunkt.
5. Tilkendegives ytringerne åbenlyst, er de intensiverende eller afbødende?	[mitigering og intensivering]	Modificering af ytringers illiokutionære kraft.

De fem spørgsmål har to overordnede formål. Dels - fra en tilstræbt objektivt vinkel - at undersøge den ytrendes strategier på flere forskellige niveauer, dels at formulere en kritik af de pågældende strategier. For det første spørgsmåls vedkommende drejer det sig om at afdække en given tekst eller ytrings *nomineringsstrategier*. Det vil sige de måder, hvorpå fx sociale aktører, fænomener og objekter repræsenteres (Reisigl & Wodak 2001: 45). I pilotanalysen ser vi fx, hvordan danske statsborgere refereres til som 'vore egne', hvilket for et kritisk øje kan ses som en første antydning af en *os* versus *dem*-dikotomisk diskurs (B1: 2).

Det andet spørgsmål stilles for at undersøge *prædikationsstrategier*, som omhandler hvilke egenskaber og handlinger, der tilskrives de nominerede elementer. Ved hjælp af nominering og prædikation kan den ytrende aktør skabe *diskursive konstruktioner*. Et eksempel på dette ses i pilotanalysen, hvor flygtninge omtales som modtagere af positiv særbehandling. De bliver dermed diskursivt konstrueret som en gruppe, der på trods af ikke at være danskere hidtil har fået nogle fordele, som ikke gives 'vore egne' (Ibid.). Dette til trods for, at flygtninge i Danmark på mange områder aktuelt bliver negativt forskelsbehandlet i en grad,

så selv Europarådets Komité for Sociale Rettigheder har været ude med kritik (Nyhedsbureauet Ritzau 2016).

Det tredje spørgsmål handler om *argumentation*. Her undersøges dels, hvilke sandheds- og/eller normativitetspåstande, der forekommer i teksten, dels hvilken argumentation, der underbygger disse. En sandhedspåstand hævder noget om verdens beskaffenhed. Den er med andre ord deskriptiv. Heroverfor er en normativ påstand præsriptiv og handler dermed om, hvordan virkeligheden *bør* se ud. Disse påstande kan være knyttet sammen med argumenter ved såkaldte *topoi*.

Topoi defineres af van Eemeren & Grootendorst som de locusfelter, hvorfra man konstruerer et argument, eller hvor man finder skjulte eller implicite argumenter: "If the argumentation scheme is not [...] indicated by the speaker, the listener must find it out by himself. He has to detect the (standpoint's) implicit justification" (1992:99f).

I pilotanalysen findes der eksempelvis et retfærdighedstopos, fra hvilket følgende påstand og argument udgår:

Påstand	Flygtninge, der medbringer værdier, skal selv betale for deres ophold i Danmark.
Argument	Fordi danskere på overførselsindkomst får modregnet deres værdier i forbindelse med offentlig forsørgelse.
Topos	Retfærdighedstopos.

'Flygtninge skal betale for deres eget ophold' er således en normativitetspåstand, der foreskriver, hvordan virkeligheden bør være, mens 'fordi danskere på overførselsindkomst får modregnet deres værdier' står som argument. Følgelig er retfærdighedstopos det domæne, der knytter påstand og argument sammen. Den af DHA beskrevne definition af topoi er imidlertid mere dunkel og uafgrænset i sin form end van Eemeren & Grootendorsts.

Wodak definerer først topoi som "strategies of argumentation [...] for gaining the upper hand and producing successful speeches" (Wodak 2015:51). Dernæst skriver hun, at topoi er "search formulas which tell you how and where to look for arguments" (Ibid.). I samme afsnit karakteriseres topoi som "warrants which guarantee the transition from argument and conclusion" (Ibid.). Yderligere sætter Reisigl og Wodak tilsyneladende fejlslutninger og topoi overfor hinanden som modsætninger (2009:108f), hvilket skaber yderligere begrebsforvirring, fordi man netop godt kan fejlslutte fra et topos, da dette blot er karakteriseret

som det domæne, hvorfra man henter sin argumentation, uanset om den er valid eller ej. Det bliver Wodak klar over i hendes bog fra 2015, hvor hun skriver: "Of course, *topoi* are never per se right or fallacious – it always depends on the respective context" (Wodak 2015:39), men begrebet fremstår fortsat uklart.

Det synes dermed mere hensigtsmæssigt at følge Eemeren og Grootendorsts definition, og i forskningsoversigten er der i øvrigt en liste over en række *topoi*, der ifølge studier på området ofte benyttes af højrepopulistiske partier. Det kan også nævnes, at *fallacies*, der i dette speciale er oversat som 'fejlslutninger', ikke nødvendigvis er ikke-intentionelle. At noget benævnes 'fejlslutning' skal således forstås i en ren formel forstand, baseret på de regler for rationel debat, som Wodak og Reisigl opsætter med udgangspunkt i Eemeren og van Grootendorsts argumentationsteori.⁶

Det fjerde spørgsmål har som formål at afdække de ideologiske og magtrelationelle perspektiver. Reisigl og Wodak refererer til dette punkt som *perspektiveringsstrategier*. Som det tidligere er blevet nævnt, udlægges begrebet ideologi indenfor DHA som et fikseret verdenssyn delt af en specifik gruppe. I pilotanalysen kan der argumenteres for, at vi har at gøre med et nationalistisk og i nogen grad xenofobt verdenssyn, som taleren ønsker at fremme (B1: 10). Flygtninge anses entydigt som byrder og trusler *vis á vis* 'vore egne', der står som arvinger til nationen. Magtrelationerne kan i forlængelse heraf opridses ved, at taleren tilhører den privilegerede majoritet i befolkningen; han er hvid, velbetalt, dansk, han er et mandligt folketingsmedlem samt partiordfører med dansk som modersmål. Den gruppe, hvis interesse han taler imod, dvs. flygtninge og asylansøgere, er en minoritet, hvis position primært er afhængig af forkæmpere tilhørende majoriteten, hvilket tilkendegiver en skævvredet magtrelation mellem taler og de individer, hvis interesser han er i opposition til.

Endelig er der *mitigerings-* og *intensiveringsstrategier*, hvis formål er at afdække ytringers illokutionære kraft. Vi ser i pilotanalysen, hvordan MH særligt benytter sig af den intensiverende strategi ved anvendelse af adjektiver som 'afgørende' og ved at påstå, at noget 'står på spil' (B1:11). Afbødningen får hos MH mindre plads. Et enkelt eksempel kan dog nævnes: Loven vil tillade den danske ordensmagt at tage ejendele fra flygtninge, men dette omtales blot som, at de selv "skal betale for deres ophold i Danmark" (Ibid.).

I analysens første del vil der af årsager, som anføres i næste afsnit, være fokus på DF's flygtninge-indvandrer diskurs i medierne. Her vil pilotanalysens resultater blive jävnført med henholdsvis eventuelle nye observationer, og hvad forskningen generelt siger om højrepopulismen. Målet er at udskille DF's

⁶ Herunder (1) Krav på at give argument for fremsatte påstande (2) Respekt for det fælles udgangspunkt (3) Logisk kohærens og validitet (4) Korrekt reference til implicitte præmisser (5) Brug af plausible argumenter (6) Udtryksmæssig klarhed (7) Accept af debattens resultat (Reisigl & Wodak 2009: 110). Disse regler nævnes *en passant* og uddybes ikke yderligere, da specialet i hovedsagen vil have fokus på, hvad de forskellige politiske aktører siger vedrørende flygtninge og indvandrere, og ikke på, hvordan deres kommunikation foregår hinanden i mellem.

overordnede diskursive strategier og skabe fundamentet for analysens anden del, hvor undersøgelsen bliver bredt ud til også at omhandle andre tre andre danske politiske partier. De partier, der er valgt, er Socialdemokratiet (herefter S), Liberal Alliance (LA) og Venstre (V). Disse partier er valgt, fordi det i hovedsagen er deres mandater, der har gjort en væsentlig del af de seneste års udlændingestramninger mulige.

Analysens anden del har dermed to led; for det første vil DF's mediediskurs blive sammenlignet med partiets parlamentariske diskurs med henblik på at formulere en overordnet karakteristik. For det andet vil de tre andre partiers parlamentariske diskurs blive sammenlignet med DF's og højrepopulistisk diskurs generelt. Pilotanalysen tjener i specialet blandt andet som eksempel på, hvordan analysen rent operativt foregår. Hele empirien bliver imidlertid ikke underkastet samme minutiøse gennemgang. Derfor vil der i analysen ikke nødvendigvis være detaljerede skemaer for hver enkelt tekst. De vil i hovedsagen fremstå som gennemarbejdede, og analysen vil tage udgangspunkt i deres væsentligste karakteristika. I tilfælde, hvor det skønnes relevant, vil der være henvisning til bilag.

Data

Dataen i specialet er opdelt i tre korpussegmenter, der hver for sig har en række specifikke udvælgelseskriterier:

1. Den data, der skal bruges til at belyse den historiske og aktuelle kontekst som DF's flygtninge-indvandrerdiskurs er situeret i, - dvs. diskursens meso- og makrostrukturer - vil primært være baseret på avisartikler, akademiske artikler og en række bøger om emnet, herunder historikeren Morten Uhrskov Jensens *Et delt folk* (2008), Hans Lassens *Den Anden Virkelighed – Tanker og tal om integrationen i Danmark*, historikeren Søren Hein Rasmussens kapitel "Danmark efter 1973" i *Danmarks historie i grundtræk* (red. Busck & Poulsen 2011). Yderligere vil www.danmarkshistorien.dk, et akademisk historiesite under Aarhus Universitet, blive anvendt.⁷

Om disse kilder, kan det kort nævnes, at *Den Anden Virkelighed* er et værk, der lægger vægt på de positive effekter af indvandringen og integrationsrelaterede succeshistorier. Bogen er udgivet på det venstreorienterede dagblad Informations forlag. Heroverfor er *Et delt folk* (2008) skrevet af en selverklæret nationalkonservativ, der fik sin skriveorlov betalt af DF. Bogen er desuden udgivet af forlaget Lysia, der har tætte bånd til den stærkt indvandrerkritiske forening, Trykkefrihedsselskabet. Den er med i nærværende speciale af to årsager. For det første, fordi den er kildenær og kildeloyal, hvilket flere anmeldelser af bogen

⁷ <https://danmarkshistorien.dk/> - Artiklerne på sitet har forskellige forfattere og tilblivelsesdatoer. Referencer til artikler på dette site vil blive angivet med forfatternavn og årstal, men uden sidenummer, da et sådant ikke fremgår på sitet.

påpeger.⁸ For det andet for også at have den indvandrerkritiske højrefløj repræsenteret i forskningslitteraturen.

2. Specialets primære datakorpus, som skal bruges til at afdække de karakteristika, der kendetegner de fire udvalgte partiers aktuelle flygtninge-indvandrerdiskurs i Danmark, er indsamlet på tværs af genrer. Formålet med dette er, at en inddragelse af flere genrer ved hjælp af flere metodiske indfaldsvinkler nødvendigvis må belyse en diskurs fra flere perspektiver. Dette må antages at give en sikrere karakteristik af pågældende diskurs.

Når specialets data således inkluderer både lovforslag, beslutningsforslag, partiprogrammer, artikler på nyhedsmedier, facebookopslag samt taler og debatter fra Folketinget skabes et stærkt empirisk grundlag at drage slutninger fra. Disse seks genrer er valgt på baggrund af deres mesostruktur, særligt med hensyn til formalitetsgrad. Et initialt overblik over empirien viser, at hvor lovforslag, beslutningsforslag og partiprogrammer har en høj formalitetsgrad, har taler i folketinget og i artikler på nyhedsmedier generelt en middelhøj formalitetsgrad, mens den i facebookopslag er lavest. Diskursen bliver dermed belyst gennem seks genrer med tre forskellige grader af formalitet.

Aktualitet er jf. problemformuleringen en vigtig faktor i udvælgelsen af data, og derfor er det primære datakorpus temporalt afgrænset. Da dataen tager udgangspunkt i seks forskellige genrer, er der i sagens natur så stor en datamængde, at det har været nødvendigt at sætte en meget snæver begrænsning på den. Det medfører en afgrænsning til empiri, der primært er centreret omkring - eller knytter an til - halvårsperioden 12. september 2018 til 12. februar 2019. Således er for eksempel samtlige af MH's facebookopslag i perioden blevet gennemgået.

Af forskellige årsager vil analysens primære omdrejningspunkt være disse facebookopslag og de artikler o.lign., som opslagene henviser til. Et væsentligt argument for denne tilgang findes hos Engesser et al., som skriver: "While the mass media adhere to professional norms and news values, social media serve as direct linkage to the people and allow the populists to circumvent the journalistic gatekeepers" (2017: 1113). Det vil altså sige, at et analytisk udgangspunkt i et socialt medie som facebook kan give et mere 'rent' og kildenært blik på DF's flygtninge-indvandrerdiskurs, netop fordi "social media provide the populists with the freedom to uncontestedly articulate their ideology and spread their messages" (Ibid.). Samtidig sikrer undersøgelsen af flere genrer et bredt perspektiv på DF's og de tre andre partiers flygtninge-indvandrerdiskurs. Den folketingsstale, der danner grundlag for pilotanalysen er imidlertid fra 2015 og blev udvalgt, før dataens omfang var klarlagt. Den ligger derfor mere temporalt forskudt fra den anførte halvårslige periode end specialets øvrige empiri.

⁸ Se fx Klaus Rothsteins anmeldelse i Weekendavisens 2. sektion fra 6. juni 2008

Forskningsoversigt

Inden det egentlige analysearbejde påbegyndes, vil en undersøgelse af, hvad forskningen siger om de generelle karakteristika vedrørende højrepopulisme og højrepopulistisk retorik, være nyttig, idet det antages, at DF er et højrepopulistisk parti (jf. Wodak 2015: 193)..

I Reisigl's artikel fra 2012, "Rechtspopulistische und faschistische Rhetorik – Ein Vergleich", foretages en sammenligning mellem højrepopulisme og højreekstremisme/nazisme med særligt fokus på retoriske ligheder. Reisigl tager udgangspunkt i hhv. den tyske nationalsocialisme *vis à vis* det østrigske højrepopulistiske parti FPÖ, imellem hvilke han forsøger at påvise et prototypisk forhold. Han afgrænser sig til at lade det primære formål være en sammenligning mellem den sproglige/kommunikative dimension af højrefløjpopulisme og fascisme.

Indledningsvist skriver Reisigl: "Immer wieder ist zu konstatieren, dass Rechtspopulismus ein Nahverhältnis zu Rechtsextremismus und Faschismus unterhält" (2012: 303). Han illustrerer denne nærhed ved en række ikke altid ganske fyldestgørende eksempler. Et eksempel er FPÖ's daværende formands Jörg Haider's brug af ordet "Straflager" [straffelejre] frem for "koncentrationslejr" i en debat i det østrigske parlament, der vedrørte nazisternes udryddelse af romaer og sintier. Reisigl påpeger, at et sådant ordvalg tilkendegør et naziperspektiv og gør ofrene (i denne sammenhæng romaer og sintier) til forbrydere: "Sie schieben die Schuld auf die Opfer und bringen die Täter und Täterinnen zum Verschwinden." (Ibid.: 306). Reisigl anfører yderligere, at FPÖ-medlem Krüger, som blandede sig i debatten, lingvistisk set gjorde nazisternes vederstyggelige udryddelse af romaer og sintier til en anonym proces uden gerningsmænd ved at bruge passiv frem for aktiv – "geschickt werden" – og ved i stedet for at bruge et handlingsverbum såsom "ermorden" eller "töten", brugte det intransitive "umkommen", da han omtalte koncentrationslejrene (Ibid.).

I et andet eksempel tilskriver Haider den tyske Wehrmacht æren for demokrati i Europa (ibid.: 306), og i et tredje udtrykker han sig i positive vendinger omkring den nationalsocialistiske arbejdspolitik i en debat om arbejdsledsløshed:

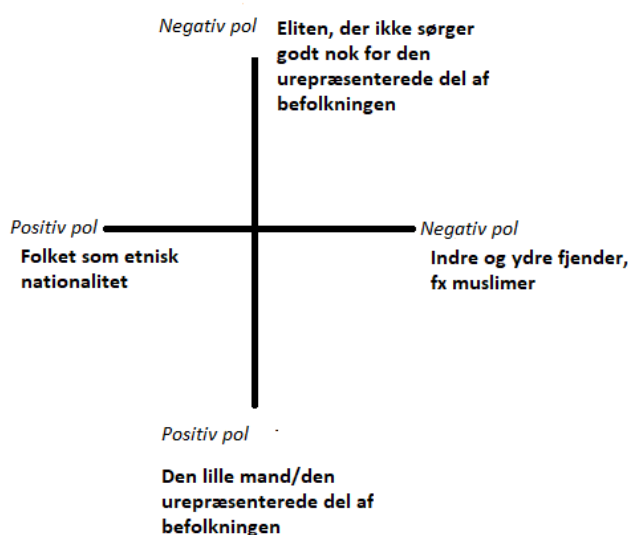
„Na, das hat's im Dritten Reich nicht gegeben, weil im Dritten Reich haben sie ordentliche Beschäftigungspolitik gemacht, was nicht einmal Ihre Regierung in Wien zusammenbringt. Das muss man auch einmal sagen.“ (Ibid.:305)

De to sidstnævnte eksempler er en klar påvisning af forholdet mellem højrepopulisme og højreekstremisme. Det første eksempel er imidlertid mere søgt. Det kræver tiltagelse af en høj grad af forskningsmæssig frihed og kreativitet, når en aktørs brug af ordet "straflager" for Reisigl så ubesværet sluttet at være en argumentationsstrategi af typen *trajectio in alium* – her en omvendelse af offer-

gerningsmandsdikotomien. Det gør sig også gældende, når brugen af passive og intransitive verber påstås at neutralisere eller anonymisere nazisternes gerninger. Det synes ikke at fremgå, at Reisigl påviser noget egentligt her, i givet fald skulle han i højere grad have påpeget en lingvistisk tendens hos FPÖ – fx gennem et kvantitativt studie - fremfor blot nogle få løsrevne eksempler. Reisigl påpeger imidlertid nogle generelle egenskaber ved højrepopulismen og den dertilhørende retorik, der er særdeles anvendelige i nærværende speciale.

Reisigl fremsætter en heuristisk definition af populisme - uden ideologisk præfix - der lyder, at den trives, hvis der er en politisk repræsentationskrise. Med andre ord, udfylder et givet populistisk parti et repræsentationsvakuum, og derfor tilhører populismen *per se* hverken højre eller venstrefløjen, da den kan opstå med et ideologisk fodfæste i den ene, den anden eller begge lejre.

Om højrepopulisme specifikt skriver Reisigl: "Prototypisch unterteilt er sein Weltbild nach zwei Antagonismen, von denen der eine auf einer vertikalen und der andere auf einer horizontalen Achse zuverorten ist." (Ibid.: 312).). Reisigls beskrivelse tillader os at lave en model, hvor der på den vertikale akse i den positive ende er folket - eller "den lille mand" - versus "dem deroppe", dvs. eliten; herunder det intellektuelle parnas, meningsdannere og politikere, som ifølge højrepopulismen ikke i tilstrækkelig grad vil passe på folket. På den horisontale akse finder vi ved den positive pol den kategori af mennesker, som det populistiske parti skal repræsentere. dvs. "dem, der er som os". Ved den negative pol er "de fremmede", der både kan være indre og ydre fjender (Ibid.). Reisigl påpeger, at disse fjender "seit den islamistischen Terroranschlägen am 11. September 2001 in den USA – immer öfter [sind] „den Islam“" (Ibid.).

Figur 1.1 Egen model baseret på Reisigls beskrivelse

Antagonismen mellem *os* og *dem* lægges der også vægt på i Wodaks *Politics of Fear* (2015), der omhandler højrepopulisme i Vesten. Hun skriver, "all right-wing parties instrumentalize some kind of ethnic/religious/linguistic/political minority as a *scapegoat* for most if not all current woes" og "subsequently construe the respective group as dangerous and a threat 'to us', to 'our' nation; this phenomenon manifests itself as a '*politics of fear*'" (2015:2). Bogen er en detaljeret odysse gennem især det europæiske højrepopulistiske landskab (Danmark har dog en meget beskeden plads), og den konsulterer undervejs en lang række eksperter på forskellige felter, såsom sociologi, filosofi, psykologi og politologi. Wodak finder således blandt andet frem til, at der blandt disse eksperter er absolut enighed om, at hjørnesteinen i højrepopulisme er eksklusion af fremmede både indenfor og udenfor det pågældende lands grænser (2015:35). Højrepopulisme har en lang række andre karakteristika, såsom anti-intellektualisme, ideologisk synkretisme (e.g. et partiprogram sammensat af elementer fra både det politiske højre og venstre), traditionalisme mm. (Ibid.:21f). Disse karakteristika vil af pladshensyn ikke blive uddybet yderligere, idet hovedsagen i specialet er den/de diskurser, der har at gøre med flygtninge og indvandrere.

Hvad de højrepopulistiske diskursstrategier angår, så findes der både i Reisigl (2012) og Wodak (2015) megen information at hente. Wodak fremsætter følgende tre ofte iagttagede strategier, mens Reisigl føjer en fjerde til:

1. *Singulariseringsstrategi*, den etniske majoritet i det pågældende land omtales som unikt og overlegent (Wodak 2015: 54)
2. *Provokationsstrategi*, det højrepopulistiske parti eller et af dets medlemmer fremsætter et provokerende udsagn, typisk racistisk, for derefter at dække sig bag *kalkuleret ambivalens* (Ibid.:19f)
3. *Kalkuleret ambivalens*, dobbelttydige udtalelser, fx undskyldninger med forbehold (Ibid.:63).
4. *Kompleksitetsreduktion*, simplificering af komplekse fænomener, fx generaliseringer, hvor man taler om en befolkningsgruppe, som om den er homogen (Reisigl 2012:316).

Disse strategier er værd at have *in mente* og vil blive uddybet yderligere, såfremt de finder anvendelse i empirien. Herefter kan det være interessant at se på hvilke topoi, der ifølge Wodak generelt bruges af højrepopulistiske partier:⁹

1. *Frelsertopos*: Optræder ofte i højrefløjens retorik og "refers to a simple argumentation scheme such as: If danger is to be expected because of X and if A has saved us in the past, then A will be able to

⁹ Frit oversat af undertegnede

save us again" (Wodak 2015: 10). Frelsertopos er også på spil, når et parti fremstiller sig selv som værende et værn, der beskytter *os* mod *dem* (Ibid.: 67).

2. *Historietopos*: Da historien viser, at bestemte handlinger har bestemte konsekvenser, bør man foretage eller undgå bestemte handlinger i bestemte situationer, der (angiveligt) er sammenlignelige med de historiske handlinger (Ibid.: 53).
3. *Folkets topos*: Hvis folket foretrækker/er imod end given handling, så skal denne handling foretages/undgås (Ibid.).
4. *Fordels eller nytlighedstopos*: Hvis en handling fra et givet synspunkt vil være nyttig, så bør man foretage den (Ibid.).
5. *Ulempe eller unyttighedstopos*: Hvis man kan forvente, at de ønskede konsekvenser af en beslutning ikke vil fremkomme, så bør beslutningen afvises (Ibid.).
6. *Trussels eller faretopos*: Hvis der er bestemte farer eller trusler, så bør man gøre noget ved det (Ibid.).
7. *Byrdetopos*: Hvis en person, en institution eller et land er bebyrdet af et givent problem, bør man foretage handlinger, der formindsker disse byrder (Ibid.).
8. *Finanstopos*: Hvis en bestemt situation eller handling koster for mange penge eller koster tab af indtægt, bør man foretage handlinger, der formindsker disse omkostninger eller prøve at undgå eller afbøde tabet (Ibid.).
9. *Realitetstopos*: Fordi virkeligheden er som den er, bør en bestemt handling eller beslutning tages (Ibid.).
10. *Taltopos*: Hvis tallene viser/ikke viser et bestemt standpunkt, bør en bestemt handling blive foretaget/ikke blive foretaget (Ibid.).
11. *Topos omkring essentiel nationalkarakter*: Dette topos tager udgangspunkt i idéen om, at der er noget, der er essentielt for en bestemt befolkningsgruppe. Noget som konstituerer en bestemt nationalitet, fx *danskhed*.

Disse topoi er væsentlige at have for øje i analysen, når DF's flygtninge- og indvandrerdiskurs skal karakteriseres. Det vil blive undersøgt, hvilke af disse topoi, som gælder for Danmark og DF, hvilke der ikke gør og eventuelt hvilke, der er særegne for den danske diskurs.

Wodak og Reisigl vil som frontløbere inden for DHA – både som analytikere og teoretikere – løbende blive inddraget i analysen, hvor det skønnes relevant. I det følgende vil der, jf. DHA's vægtning af diskursens situerethed, være en redegørelse for den udlændinge- og integrationspolitiske kontekst for DF's flygtninge-indvandrerdiskurs i Danmark.

Analyse

Kontekst: Historisk og aktuel

For at forstå den aktuelle kontekst, som DF's flygtninge-indvandrerdiskurs er situeret i, kan det være en fordel at gennemgå den udvikling, moderne dansk udlændinge politik har undergået. Et passende udgangspunkt kunne være åbningen af Danmarks grænser for fremmed arbejdskraft fra slutningen af 60'erne og frem til indvandrerstoppet under Anker Jørgensen i 1973. Disse 'fremmedarbejdere', som de dengang kaldtes, kom primært fra Tyrkiet, Jugoslavien og Pakistan og stimulerede dansk erhvervslivs store mangel på arbejdskraft. Denne gruppe voksede som følge af familiesammenføringer fra 12.000 til 48.000 i 1973 (Hein Rasmussen 2011: 427).

Det såkaldte indvandringsstop blev ikke indført, fordi der var problemer med indvandrerne, men derimod på grund af stigende arbejdsløshed (Farbøl et al. 2018). Der kom imidlertid stadige strømme af flygtninge til landet, blandt andet fra en række kriseramte europæiske lande, men det var først i slutningen af 70'erne, at særligt københavnske kommuners borgmestre begyndte at påpege integrationsproblemer (Ibid.).

Som følge af nogle sager om udvisninger af udenlandske statsborgere, blev det nødvendigt at skabe klare regler omkring udlændinge. En særligt højt profileret sag i medierne var udvisningen af en mexikansk statsborger, der var mistænkt for terrorvirksomhed (Jensen 2008:13). Disse sager medførte, at der fra mediers og meningsdanneres side blev lagt "et stærkt pres på de socialdemokratiske regeringer for etableringen af klare retningslinjer for afgørelse af opholds-, arbejds- og udvisningssager" (Farbøl et al. 2018), hvilket blev optakten til lov nr. 226 af 8. juni 1983, som blev kaldt "den mest liberale udlændingelov i verden" (Jensen 2008:52). Det indvandrerkritiske og ultraliberalistiske parti, Fremskridtspartiet, stemte som det eneste imod.

I denne lov blev familiesammenføring for asylanter et retskrav, og såkaldt de facto-flygtninge¹⁰ fik asylret, hvilket medførte, at der frem mod 1986 var omkring 25.000 mennesker, der havde søgt asyl i Danmark, hvoraf hovedparten havde fået opholdstilladelse (Farbøl et al. 2018). Problemerne med integration fortsatte, fordi "[i]ntegrationsindsatsen var usystematisk og tøvende, og hovedparten af flygtningene blev indkvarteret i kommuner, der i forvejen havde store sociale problemer" (Ibid.). Dette førte til en række stramninger på udlændingeområdet i årene 1985-87, fx at de facto-flygtninge ikke længere havde retskrav på asyl.

I 1988 var der i alt 82.530 udlændinge i Danmark, hvoraf størstedelen var fra den vestlige verden, men ikke desto mindre betonedes Fremskridtspartiet og øvrige modstandere af udlændingepolitikken, "at en

¹⁰ Dvs. flygtninge, der ikke er omfattet i FN's Flygtningekonvention

meget stor del af de anerkendte flygtninge og familiesammenførte kom fra muslimsk dominerede lande” (Jensen 2008: 547), hvilket frem for det hidtidige fokus på de økonomiske konsekvenser af indvandringen gav anledning til en diskurs vedrørende religiøse og kulturelle forskelligheder. En analyse af elitediskursen¹¹ foretaget af Gaasholt og Togeby i 1995, viste således, at indvandrerfjendtlige grupper havde ”vundet kampen både om pladsen i medierne og om de metaforer og symboler, der [prægede] debatten” (Yilmaz 1999: 188). Ifølge politologen, John R. Zaller, vil den befolkningsmæssige opinion i hovedsagen orientere sig i de mest tilgængelige kilder (Ibid.: 186), hvilket i denne sammenhæng vil sige medierne. Følgelig blev også en større del af befolkningen mere indvandrerkritisk indstillet.

I Folketinget var det imidlertid blot Fremskridtspartiet, der havde en rendyrket indvandrerfjendtlig position, men partiets minimalstatsambitioner appellerede ikke til den del af vælgersegmentet, der var tilhængere af velfærdsstaten, hvilket i et vist omfang satte partiet uden for afgørende indflydelse. Man kan således sige, at der var en repræsentationskrise i 1990’ernes Danmark. Da Fremskridtspartiets sprængtes i 1995, blev DF dannet med en stram udlændinge politik som sin primære modus operandi. Samtidig erklærede partiet sin støtte til ”på en række afgørende områder at bevare den danske velfærdsstat” (Jensen 2008: 548). Partiet fik under sit første valg i 1998 tretten mandater i Folketinget, men brød først egentligt igennem i 2001, hvor det blev Danmarks tredjestørste parti. Undersøgelser har vist, at det primært var de traditionelt socialdemokratiske vælgere, der skiftede til DF (Albret 2006: 19). Dette kan ses som et udtryk for, at en del af partiets vælgere var utilfredse med Socialdemokratiets manglende evne til resolut at få de udlændingestramninger igennem, som primært arbejdersegmentet ønskede (Jensen 2008.: 551). Om dette skriver journalist Poul Albret på vegne af tænketanken og medievirksomheden Mandag Morgen: ”Når det særligt er gået ud over Socialdemokraterne, er den enkle forklaring, at strammerholdningerne især har været fremherskende blandt de arbejdervælgere, som partiet stadigvæk har mange af” (Albret 2006: 19). Man kan dermed anføre, at DF’s dannelse løste repræsentationskrisen.

Det var i 00’ernes første år, at de væsentligste stramninger i udlændingeloven blev foretaget. Disse stramninger betød blandt andet, at de facto-begrebet blev helt afskaffet, således at visse kategorier af flygtninge ikke længere kunne få asyl, fx krigsunddragere (medmindre der var risiko for dødsstraf ved hjemvendelse). De betød også en skærpelse af kravene til familiesammenføring og opnåelse af permanent opholdstilladelse (Mielcke Hansen 2016). Disse stramninger gav sig udslag i, at Danmark efter at have haft den mest liberale og lempelige udlændingelovgivning var blevet det land i Europa, som havde den mest restriktive udlændingelov (Ibid.).

Debatten om især ikke-vestlige udlændinge har været et centralt omdrejningspunkt for den politiske og samfundsmæssige debat herhjemme lige siden (Holm 2018). Lektor på Tulane University, Ferruh Yilmaz,

¹¹ Med ‘elite’ menes her fx politikere og eksperter

skriver som indledning til sin diskursanalytiske artikel, "Konstruktionen af de etniske minoriteter: Eliten, medierne og „etnificeringen" af den danske debat":

"[m]edierne har spillet en vigtig rolle i „etnificeringen" af den danske debat om etniske minoriteter. Skellet imellem „os" og „dem" er blevet den bærende søjle i diskursen, der konstruerer minoriteterne som en etnificeret gruppe med en essential [sic] substans" (1999: 177)

Det samme er samfundsdebattøren Hans Lassen inde på i bogen *Den Anden Virkelighed*. Han skriver: "Det er den udsagte præmis for den danske indvandrerdebat gennem de senere år, at det netop er indvandringen fra de ikke-vestlige lande, der har været og stadigvæk er det store problem" (2009:9). Uagtet at det ifølge Lassen er børn og unge fra ikke-vestlige indvandrerfamilier, der i dag er bedst til at bryde den sociale arv (Ibid.:10), har vi det seneste år set en række tendentiøse danske love, der i hovedsagen er rettet mod herboende muslimer.

Disse værdipolitiske tiltag har givet genlyd i den internationale presse og er blevet sammenlignet med love fra 30'ernes Tyskland.¹² Lovene er blevet udmøntet under udlændinge- og integrationsminister, Inger Støjberg fra partiet V og justitsminister Søren Pape Poulsen fra Det Konservative Folkeparti (herefter KF). Førstnævnte gjorde sig internationalt bemærket ved at fejre sin udlændingestramning nummer 50 med lagkage (Bilefsky 2017). En af de mest opsigtsvækkende af disse stramninger omhandler den i pilotanalysen behandlede L 87 fra 2015, den såkaldte 'smykkelov', hvori det lyder: "Politiet kan visitere en asylansøger og ransage asylansøgerens bagage med henblik på at sikre penge og værdigenstande til dækning af udgifterne til den pågældendes underhold" (L 87: 8). Herom citerede Washington Post en forsker ved Københavns Universitet for at sige, at forslaget om at fratage mennesker på flugt deres værdier konnoterer nazisternes konfiskering af jødernes ejendele (Noack 2015).

Inger Støjbergs lovforslag, L 80 fra oktober 2018, fik også en del opmærksomhed i medierne. Lovforslaget blev vedtaget, og dets mest omdiskuterede element var håndtrykskravet som en betingelse for tildeling af danske statsborgerskaber. I The New York Times kunne man således læse følgende:

"Denmark will require anyone who takes Danish citizenship to shake hands at the naturalization ceremony, under a law passed on Thursday, which lawmakers say is aimed at Muslims who refuse on religious grounds to touch members of the opposite sex." (Sørensen 2018)

¹² Se fx Gargiulo & Guy (2018), Barry & Sørensen (2018) eller Associated Press (2018)

At det handlede om at ramme muslimer, fremgik også tydeligt af den debat, der var i forbindelse med 1. og 3. behandling af lovforslaget.¹³

Et tredje meget opsigtsvækkende lovforslag, der blev fremsat af Søren Pape Poulsen, er tildækningsforbuddet L 219, som i folkemunde er blevet kendt som 'Burkaloven'. Her står der, at tildækning efter regeringens opfattelse er udtryk for, "at man ikke ønsker at være en del af det danske samfund", og at "at tildækning af ansigtet kan være et synligt udtryk for eksisterende parallelsamfund i Danmark" (L 219: 2). I praksis er lovforslaget møntet på at forhindre muslimske kvinder i at bære burka og niqab, hvilket fremgår af lovforslagets 1. behandling, hvor fx Socialdemokratiets ordfører Morten Bødskov bruger påstanden, at "[v]isse beklædningsgenstande, herunder niqab og burka, bliver brugt til at undertrykke kvinder" som et argument for sit partis tilslutning til loven. Her kan det bemærkes, at Socialdemokratiet i stort omfang har stemt for disse udlændingestramninger, hvilket tydeligt markerer et skifte fra deres afstandstagen til DF under Nyrups formandskab (Jensen 2008: 553).

Endelig er der L 22, også fremsat af Søren Pape Poulsen, som omhandler dobbeltstraf i områder, der af regeringen kategoriseres som 'ghettoer' (L 22: 1). Et primært kriterium for at et område kan omfattes af ghetto-definitionen, som det fremgår på den danske regerings hjemmeside, er, at "andelen af indvandrere og efterkommere fra ikke-vestlige lande overstiger 50 pct".¹⁴ Dette er yderligere en markør, der forstærker indtrykket af, at det primært er ikke-vestlige udlændinge, der i politikernes søgelys.

En række af de ovennævnte lovforslag og de dertilhørende parlamentariske behandlinger vil blive inddraget i analysens anden del, hvor fokus er på flygtninge-indvandrerdiskursen i Folketinget.

Diskursanalysedel 1- Dansk Folkeparti og medierne

I dataafsnittet fremgik det, at højrepopulistiske partier er særligt orienteret mod de sociale medier, men også 'gamle' medier som tv, radio og aviser er vigtige elementer i højrepopulistisk politisk strategi. Som Wodak skriver: "One of the salient elements of right-wing politician's succes is their well-crafted strategic performance on frontstage, in traditional and new media" (2015:125). I dette speciale er hovedvægten – jf. førortalte årsager - lagt på en MH's facebookopslag i perioden d. 12. september 2018 til 12. februar 2019.

En gennemgang af 'gamle' medier i denne halvårsperiode og i relation til det emne, undersøgelsen drejer sig om, har vist, at nyhedsmedier og artikler desangående i hovedsagen benytter sig af rekontekstualisering af ytringer fra henholdsvis lovforslag og folketingsalen. Derfor vil 'gamle' medier blive inddraget i et mindre omfang, og det vil primært dreje sig om links til journalistiske medier, som er tilknyttet MH's facebookopslag.

¹³ Se 1. og 3. behandling af Lovforslag 81 på Folketingets hjemmeside . Links til alle beslutnings- og lovforslag er angivet i kildelisten.

¹⁴ Se regeringens ghettodefinition på dens hjemmeside. Link kan findes i kildelisten.

Diskursemner

Ud af gennemgangen af alle MH's 35 facebookopslag vedrørende flygtninge og indvandrere i halvårsperioden, kan der af temafrekvensen (2. søjle) uddrages syv højfrekvente diskursemner (se B2):

1. Opfordring til videreformidling og/eller deling af enten opslaget eller det, der er linket til i opslaget
2. Danskhed. Defineres i modsætning til fremmedhed, dvs. flygtninge og indvandrere. Forbindes til Gud, konge og fædreland, samt danske traditioner og værdier. Udtrykket 'vores egne', som bruges flere gange, signalerer en gruppe, der besidder denne danskhed. Tager ofte udgangspunkt i topos omkring essentiel nationalkarakter.
3. Islam/islamisering. Dette emne er ofte knyttet til argumenter ført fra et trusselstopos og/eller byrdetopos
4. Kamp. DF vil kæmpe for danskheden og denne kamp er knyttet til frelsertopos.
5. Stramning. Som i pilotanalysen (se B1).
6. Hjemsendelse af flygtninge/asylansøgere
7. Midlertidighed i forbindelse med flygtninge/asylansøgers ophold i Danmark

I det følgende vil den diskursive konstruktion af de elementer, der indgår i disse diskursemner, blive undersøgt nøjere. Dernæst vil de tilknyttede argumentationsstrategier blive underkastet et nærmere eftersyn, og afslutningsvist vil der blive gået i dybden med perspektiverings- og mitigeringsstrategier.

Diskursiv konstruktion: Nominerings- og prædikationsstrategier

Den diskursive konstruktion af taleren, dvs. MH, bærer præg af en følelsesladet patriotisme. Et gennemgående træk for de fleste af de 35 opslag er MH's appel til sine følgere om at læse og dele opslagene og de links han lægger ud. Sætningen "jeg håber I vil læse og dele" har en frekvens på fire forekomster og er en af de måder, hvorpå MH udtrykker ønsket om, at hans følgere deler det, han skriver og linker til. Verbet 'håber' er i opslagene overordnet set udlagt som en bøn til MH's følgere. Set fra en retorisk indfaldsvinkel er det et eksempel på, at det særligt er *patosappel*, MH benytter sig af i den diskursive konstruktion af sig selv. Den svenske retorikprofessor Kurt Johannessson skriver om pathosappelen, at det er en appel med fokus på de stærke affekter "som en talare försöker väcka hos sina åhörare och utnyttja för att övertyga dem" (1998.:283). Denne appel ser vi også i forbindelse med verbet 'mener'. MH mener fx, "at det er grotesk udover alle grænser", at danske børn på en friskole i Holstebro skal lære at binde det muslimske tørklæde (B2: 2). I samme opslag 'mener' han, "at de skolefolk og politikere, der ikke tør fast [*sic*] på dansk kultur og danske værdier [...] udviser svaghed i kampen mod kvindeundertrykkelse og islamisme" (ibid.). At noget er grotesk udover alle grænser markerer en toledet hyperbel. Det, der understreges ved en sådan dobbelt overdrivelse, er en appel til dyb forargelse.

Samtidig ser vi en diskursiv konstruktion af forholdet mellem 'det danske' og 'islam' som en kamp. Dette modsætningsforhold er et gennemgående tema i MH's facebookopslag, og derfor synes en undersøgelse af den diskursive konstruktion af dette forhold og de implicerede parter væsentlig. 'Det danske' er snævert forbundet med konstruktionen af 'Danmark' og 'danskerne', hvorfor disse passende kan undergå en fælles undersøgelse af et fænomen, vi kan kalde *danskhed*. Heroverfor står det 'udanske', som kan få betegnelsen *fremmedhed*.

Danskhed

Første gang adjektivet 'dansk' viser sig er ikke overraskende i forbindelse med partiantroponymet Dansk Folkeparti. Dette navn er i sig selv en markør af, hvem og hvad partiet står for. 'Dansk' markerer det nationale forhold, mens 'Folkeparti' betegner den befolkningsgruppe, det skal forestille at repræsentere, nemlig folket. Således antydes det allerede i navnet, at Dansk Folkeparti repræsenterer det danske folk. Den diskursive konstruktion af *danskhed* finder sted ved tilskrivelse af bestemte traditioner, en bestemt kultur, en fælles historie og bestemte værdier. I opslaget af d. 17. september 2018 fremgår det af tekst og billede, at de danske traditioner og den danske kultur, hviler på "Gud, konge og fædreland". Det fremgår også, at vi – dvs. danskerne – har en fælles historie.

At det er den kristne gud, MH sigter til, er der ingen tvivl om. I samme opslag står der nemlig, at det handler om at værne om "vores kristne kulturarv". Det samme gør sig gældende i et opslag af d. 2. oktober 2018, hvor en tekst ledsaget af et billede af en kirkes indre påpeger, at Danmarks (her som pronomenet 'vores') styrke er "folkestyre, kristendom, historie og kultur". En del af MH's diskursive konstruktion af danskhed er således kristendommen.

Royalisme lader for MH til at være et andet konstituerende element af danskheden. Foruden henvisningen til kongemagten i det ovennævnte ses det også, at udtrykket 'kongeriget' bruges udveksleligt med Danmark (B2: 4). Endelig er der fædrelandet [fatherland], et begreb, der, som Wodak påpeger, er genkommende og generelt for højrepopulistiske partier: "It construes a (racially) 'pure' community with an unequivocally central position, in many ways referring to the anachronistic conceptual metaphor of 'nation as a body'" (2015:25f). Det kan forekomme ekstremt, at Wodak bruger udtrykket "racially pure", men som det ses i MH's opslag fra 15. januar 2019, ønsker Dansk Folkeparti, at der bliver indført et krav om ægteskab med en dansk statsborger "som en betingelse for at give dansk statsborgerskab", hvilket i hvert fald antyder en dagsorden, der omhandler skabelsen af en ren dansk monokultur. Yderligere skriver Wodak, at de fleste teoretikere er enige om, at dette 'fædreland' i hovedsagen står i et antagonistisk forhold til fx minoriteter og indvandrere (Ibid.:26). Det ser vi et klart eksempel på i to opslag af henholdsvis d. 14. november og d. 2. december 2018, hvor MH påstår, at det vil være "godt for fædrelandet", hvis (1) langt

flere flygtninge vender tilbage til deres hjemlande, og (2) at ydelsen for en række udlændinge endnu engang sænkes for at gøre Danmark til et mindre attraktivt asyland. 'Fædrelandet' knyttes desuden sammen med en kristen tradition i et andet opslag – 10. november 2018 – hvor MH ønsker fædrelandet en god Mortensaften. Endelig ses 'fædrelandet' forbundet med MH's egen person i et opslag fra d. 9. januar 2019, hvor han med patriotisk *elan* sætter lighedstegn mellem udlændingestramninger og sin egen vilje til at "gøre en forskel for fædrelandet". Her kan det bemærkes, at modalverbet 'vil' er versaliseret, hvilket peger tilbage på den patosladede stil.

Semantisk giver det patriarkalske begreb 'fædreland' konnotationer til kontinuitet, arv, højtidelighed (patos), patriotisme og i et vist omfang naiv nostalgi. At Danmark er fædrenes land, antyder, at der er nogle nye slægtled, der er arvinger til landet. Disse konnotationer forstærkes yderligere, når MH taler om, at landet skal videregives: "Vi skal give et ordentlig land videre til vores efterkommere, og det kræver at der kommer færre ind og flere ud" (ibid.). Et ordentligt land er således betinget af, at der kommer færre udlændinge af den type, der socialt, kulturelt og religiøst er udanske (ibid.).

I opslaget fra 9. januar 2019 skriver MH, at Danmark "ikke kan klare det" og vil "knække midt over" (ibid.), såfremt der ikke kommer flere udlændinge ud af landet. I andre opslag konstrueres DF og MH som de aktører, der er Danmarks forkæmpere, fx det førnævnte opslag om MH's vilje til at gøre en forskel for fædrelandet eller opslaget af 3. december 2018, hvor der står: "Vi fortsætter kampen for et samfund, hvor islam fylder så lidt så muligt". 'Danmark' konstrueres således diskursivt og metaforisk som en skrøbelig størrelse, der har brug for forkæmpere og beskyttelse mod islam.

I opslaget fra 17. september 2018, hvortil billedet af Dannebrog og slagordene "for Gud, konge og fædreland" er knyttet, skriver MH, at det er vigtigt at huske på vores fælles historie. Det må her være Danmarks eller danskernes historie, han hentyder til, og det bemærkes, at historie står i singularis. Inden for historiefaget kalder man dette greb for *essentialisme*, og det producerer ifølge historikeren John Tosh: "a powerful sense of exclusive identity" (Tosh 2015:14), men som han også påpeger "it makes bad history" (ibid.). At antage, at et lands befolkning er formet af fælles historie, vidner om en særdeles reduktiv historieforståelse, hvor det svælg, der er mellem dengang og nu "is telescoped by the assertion of an unchanging identity, impervious to the play of historical circumstance" (ibid.), mens idéen om én historie afslører et liniært verdenssyn, der er blindt for historiedisciplinens pluriperspektiv - fx at historieskrivning tager sig forskelligt ud alt efter hvilken social klasse, der er udgangspunktet.

Danskerne, ofte betegnet ved det personlige pronomen 'vi' + konjunktioner (os, vores), karakteriseres ved en række egenskaber. For det første står det klart, at MH ser danskerne som en homogen gruppe, hvoraf han selv er en del. Denne gruppe finder sin styrke "i folkestyre, kristendom, historie og kultur", som der står i et opslag af d. 2. oktober 2018. For det andet fremgår det også klart, at gruppen er/bør være i

besiddelse af Danmark. I et svar til Enhedslistens Pernille Skipper, skriver MH, at DF sætter danskerne først og opfølger med dette slagordene "Danmark for danskere!" (B2: 13). Dette er et godt eksempel på den nærhed, som Reisigl (2012) mener eksisterer mellem højrepopulisme og nazisme/fascisme, hvilket vi skal se nærmere på i et senere afsnit. Her er det nok at påpege, at "Danmark for danskere" – dog med tilføjelsen "udlændinge ud!" – er et hyppigt brugt motto blandt højreradikale og nazister i Danmark.¹⁵ For det tredje kendetegnes danskerne ved at få bedre vilkår, hvis der bliver gjort alt for "at begrænse tilstrømningen og sikre, at langt flere asylansøgere og flygtninge vender hjem igen" (B2: 12).

I et opslag fra 18. januar 2019, skriver MH: "Vi skal naturligvis først tage os af vores egne". Der sker to interessante ting her. Dels en naturalisering af, at danskeres behov skal sikres først, jf. adverbiet "naturligvis". Dels, at danskerne omtales som "vores egne". Wodak skriver, at det er en generel tendens blandt højrepopulistiske partier, at bruge netop denne konstruktion: "[P]opulism [...] highlights that 'our nation' or 'our country' must come first" (2015:29). Denne forrang for danskere påstår DF at kæmpe for (B2: 12f) og ofte er det svært at skelne, om 'vi' betegner danskerne eller DF (B2: 16), hvilket kan ses som en metonymisk strategi, der sætter lighedstegn mellem den danske folkesjæl og partiet DF. Det fremgår således tydeligt, at DF's konstruktion af danskere uden videre kan placeres ved den positive pol på den horisontale akse i den model, der er opstillet i forskningsoversigten. Derimod er der ingen observationer, som knytter *danskheden* an til 'den lille mand' eller 'den urepræsenterede del af befolkningen', hvorfor den vertikale akse ikke synes relevant i dette speciale.

Det sidste element af *danskheden* er de danske værdier, som imidlertid ikke bliver defineret i facebookopslagene. Disse værdier er kun kendetegnet ved, hvad de for det første står i modsætning til, i.e. tørklædet og islam, og for det andet, hvem der "står vagt" om dem, nemlig DF (B2: 20).

De fremmede

Tørklædet og islam har en høj forekomstfrekvens, henholdsvis seks og otte (B2: 15). Tørklædet står som nævnt i modsætningsforhold til dansk kultur og danske værdier og knyttes sammen med kvindeundertrykkelse og islamisme. Islamisme¹⁶ forbindes ellers normalt ikke med den almindelige hijab, der kun dækker håret (Ali et al.2015: 147), men i facebookopslaget af d. 21. september kan det bemærkes, at MH laver denne kobling. Det samme gør han 28. september 2018, hvor han skriver: "Det muslimske tørklæde er symbolet på en totalitær ideologi". I samme opslag linker han til et læserbrev, han har skrevet,

¹⁵ Et eksempel på dette kan ses i denne video fra en demonstration med navnet "Nej til moskeer" i 2013 på Rådhuspladsen i København: <https://www.youtube.com/watch?v=0icLi3tMrf8>

¹⁶ Ifølge Simonsen (2009) er islamisme en politisk overbygning af islam, som har som mål at skabe en stat funderet på islamiske principper og dogmer.

og som Jyllandsposten har bragt. Her udkrystalliseres MH's og DF's syn på tørklædet, hvilket der vil blive set nærmere på senere.

Islam og muslimer (ofte karakteriseret som de/dem/deres) tilskrives en række negative egenskaber. Fx stemples religionen som en totalitær ideologi og forbindes med islamisme. Herudover beskyldes den for at være en voldskultur (B2: 3). Ydermere fremgår det, at islam er i besiddelse af krigere, som hele tiden angriber (B2: 8). I samme opslag ses det, at terror forbindes med muslimsk indvandring. Desuden knyttes tørklædet og islam også til flygtninge og asylansøgere. Denne tilknytning foregår ikke sprogligt men visuelt: Det billede, hvorpå der står: "FLYGTNINGE SKAL IKKE BLIVE PERMANENT I DANMARK! DE SKAL HJEM IGEN!" (se fx B2: 6), viser en tørklædeklædt kvinde fotograferet bagfra. Billedet med den nævnte tekst fremgår to gange i forbindelse med opslag, der taler for hjemsendelse af flygtninge. Det samme billede bruges i et senere opslag, d. 5. februar 2019, blot med teksten: "DER SKAL INDFØRES TØRKLÆDEFORBUD FOR OFFENTLIGT ANSATTE! ENIG? DEL GERNE!".

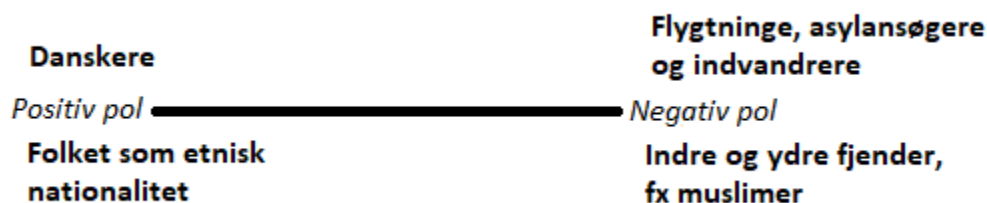
Den mest signifikante tilskrivning vedrørende flygtninge og asylansøgere er, at de skal sendes hjem. Denne tilskrivning har en forekomsthæftelse på otte. De skal i øvrigt: "ikke integreres" (f:3)¹⁷ og de skal kun have midlertidig hjælp (f:3). Værd at bemærke her er modalverbet 'skal', som er det verbum, der oftest bruges i relation til flygtninge. Verbet konnoterer tvang, ufrivillighed/umyndighed og autoritet. Heroverfor kan det bemærkes, at verber som fx 'kan', 'vil', 'ønsker' eller lignende, der signalerer autonomitet og individets frie valg, aldrig optræder med ordet 'flygtning' som subjekt.

Asylansøgere konstrueres diskursivt som en sikkerhedsrisiko. Det ses både i opslaget af 1. oktober 2018, hvor MH skriver, "at de mange afviste asylansøgere, der går frit rundt i samfundet, udgør en sikkerhedsrisiko", og i opslaget fra d. 24. januar 2019, der opfordrer til et udgangsforbud for midtreårige asylansøgere. Truslen fra de mindreårige asylansøgere er understreget ved et billede, der er tilknyttet opslaget. Her ses silhuetten af nogle hættetrøjeklædte personer, hvoraf en står med et baseballbat.

Endelig er der 'indvandrere', som får tilskrevet egenskaber og handlinger, der giver konnotationer til snylteri. Fx skriver MH i et opslag af 24. januar 2019: "Er der overhovedet nogen grænse for, hvor mange flygtninge og indvandrere, der skal være i Danmark, og er der overhovedet nogen grænse for, hvor meget danskerne skal betale for det". Samtidig fremgår det implicit af den ovenfor beskrevne konstruktion af danskerne som en gruppe, hvis vilkår bliver bedre jo færre flygtninge og indvandrere, der er i Danmark. Paradoksalt nok, mener MH også, at indvandrere skaber et lønpres (B2: 5). Det er det klassiske højrepopulistiske paradoks, der på den ene side insinuerer at indvandrere snylter på samfundet, samtidig med at det hævdes, at de arbejder for lønninger, der er så lave, at de presser lønniveauet ned.

¹⁷ Som det fremgår i bilagene, indikerer f et givent ord eller udtryks frekvens

Flygtninge, asylansøgere og indvandrere kan uden videre placeres ved førømtalte models negative pol på den horisontale akse, hvilket får modellen til at se ud som følger:

Som modellen illustrerer er der skabt et klart *os* og *dem*. Islam, tørklædet, muslimer, flygtninge, asylansøgere og indvandrere konstituerer *dem*, og kan jf. ovenstående underordnes et negativt overbegreb, der her kaldes *fremmedhed*. En samlet konstruktion af dette begreb besidder således følgende egenskaber: (1) a. *Fremmedhed* er farligt b. *Fremmedhed* kan nedbryde Danmark, dansk kultur, danske værdier og traditioner (2) *Fremmedhed* er en omkostning for Danmark (3) *Fremmedhed* er ikke foreneligt med danskhed (4) *Fremmedhed* skal mødes med tvang (5) *Fremmedhed* har kun en midlertidig plads i Danmark.

Reisigl og Wodak skriver, at når man identificerer nominerings- og prædikationsstrategier, kan det være vigtigt at være opmærksom på, hvilke aktører, der ikke nævnes (2009:114). I gennemgangen af MH's facebookopslag var der én meget markant udeladelse, nemlig positive nomineringer og prædikationer af flygtninge og indvandrere. I det halve år empirien dækker, nævner MH ikke en eneste gang noget, der kan tolkes som en god nyhed eller som en værdsættelse af velintegrerede flygtninge og indvandrere. Det skorter ellers ikke på sådanne. Til eksempel kan nævnes gruppen Muslimer for Fred, der hvert år d. 1. januar rydder op efter nytårsaften forskellige steder i landet, hvilket en række toneangivende danske medier har dækket.¹⁸

Det står nu klart, at danskhed og fremmedhed fremsættes som antagonist. Den diskursive konstruktion af denne modsætning forstærkes yderligere, idet den beskrives som en kamp. Substantivet 'kamp' og verbet 'kæmper' har en frekvens på seks forekomster. Yderligere er der det ovennævnte opslag, hvor et billede af Dannebrog bærer overskriften "For Gud, konge og fædreland", der også konnoterer kamp (Jørgensen 2004). Denne konstruktion af en kamp mellem *os* og *dem* er ifølge Wodak et generelt *leitmotiv* for højrepopulistiske bevægelser (2015: 66 & 2015:78f). Hun skriver desuden:

¹⁸ Se fx Hansen (2019) eller Pedersen (2019)

”it must be emphasized that discursive constructs of nations and national identities primarily essentialize national uniqueness and intranational uniformity but largely ignore intranational differences, especially when dividing the world into two distinct groups: ‘Us’ and ‘Them’” (Ibid.:77)

Her er vi tilbage ved essentialismen; den ontologiske position, der tager udgangspunkt i, at ting og fænomener har en essens, der definerer dem, og gør dem til det, de er. Her er det idéen om, at der findes noget, der i sin essens er ægte dansk. Det er i sagens natur og af mange grunde en naiv idé. Fx kommer de fleste af vores såkaldte ’danske traditioner’ enten fra udlandet eller er påvirket af udenlandsk indflydelse. For eksempel er den Mortensaften, som MH håber at nå hjem til i opslaget af d. 10. november 2018, ikke udtryk for noget oprindeligt dansk. Det er for det første en kristen tradition, der for det andet markerer bispevielsen af den romerskfødte Martin af Tours. Julen er et andet eksempel på et amalgam af importerede traditioner; juletræet er en tysk tradition (Koch & Piø 2011), julemanden tager udgangspunkt i en anatolsk helgen (Frederiksen & Grane 2017) og julemandens udseende er defineret af Coca-Colas billedeannoncer fra 1930’erne (Ringling & Piø 2010). Konstruktion af et mytisk *Vaterland* og en specifik nationalkultur er således ikke helt rimelig, idet et lands kultur er en plastisk størrelse, der er i stadig dialog med andre kulturer. Naivt eller ej, tjener essentialismen som et felt (topos omkring essentiel nationalkarakter), hvorfra en del af MH’s argumentationsstrategier tager udgangspunkt, hvilket vil blive undersøgt nærmere senere.

Stramninger

Endelig er den diskursive konstruktion af handlingsfænomenet ’stramninger’. Det optræder otte gange i forskellige afledninger (B2: 15) og tilskrives den positive egenskab ’at være i stand til at forhindre terror’, hvilket fremgår af opslaget omkring terrorhandlingerne i Strasbourg (B2: 8). Yderligere konstrueres ’stramninger’ som et bolværk mod et multikulturelt samfund og indvandring fra Mellemøsten og Afrika (B2: 6f), og endelig knyttes fænomenet til fejring af DF’s fødselsdag. MH spørger sine følgere i et opslag fra d. 6. oktober 2018, om DF skal fejre sin fødselsdag med kage eller med flere udlændingestramninger. Netop forbindelsen til fejring med kage kan opfattes som en intertekstuel allusion til Inger Støjbergs tidligere omtalte fejring af sine 50 udlændingestramninger med en lagkage. Således forstærkes indtrykket af, at udlændingestramninger er noget, der giver anledning til festlighed, hvilket kan forekomme bizart, når man ser på, hvad disse tiltag har af konsekvenser for de mennesker, de rammer.

I udrejsecenter Sjølsmark bor asylansøgere på tålt ophold, dvs. mennesker, som ikke umiddelbart kan hjemsendes, fordi de risikerer tortur eller dødsstraf i hjemlandet. Udrejsecenteret har fået ry for at være inhumant og har mødt en del kritik fra nødhjælpsorganisationer og i medierne (Hergel 2017). Et blik på centerets husorden fortæller, at kritikken er velbegrundet. Næsten alle husordenens punkter starter med

verber, der konnoterer tvang, fx: "Du skal bo i det anviste værelse. Det er personalet, som bestemmer, hvor du skal bo." eller "Du må ikke lave mad på værelset, og du må ikke installere elektriske husholdningsapparater på værelset herunder mikrobølgeovn, kogeplader mv.".¹⁹ Centeret ligger desuden tæt op ad et militært øvelsesområde, hvorfor asylansøgere med krigstraumer oplever, at deres symptomer forværres. Samtidig udvikler mange børn PTSD på udrejsecenteret som følge af de strenge kår, de bydes, hvilket er påvist i en i medierne ofte citeret rapport (fx Nyhedsbureauet Ritzau 2019), der er udarbejdet af to psykologer tilknyttet Røde Kors (Gunnarsdóttir & Bornfeld 2019: 4f). SF stillede som følge af disse strenge kår et beslutningsforslag om større hensyn til børns trivsel på udrejsecentre, men det blev stemt ned.²⁰

I lyset af den kritik og de rapporter, der er blevet lavet i forbindelse med udrejsecenter Sjælsmark, forekommer det at være på grænsen til det sadistiske, når MH i et facebookopslag fra d. 11. januar 2019 ønsker stramninger af reglerne på udrejsecentre. I en artikel på ditoverblik.dk, som han linker til i opslaget, står der, at MH gerne ser, at asylansøgere på tålt ophold frihedsberøves (redaktionen på ditoverblik.dk 2019).

Den føromtalte hjemsendelsesydelse er endnu et eksempel på en udlændingestramning, der har store konsekvenser for de mennesker, den påvirker. Således modtager en enlig forsøger kun knap 12.000 kroner før skat at leve for om måneden, hvilket ligger umådeligt langt under den fattigdomsgrænse, som Danmarks Statistik fastsatte i 2013 (2013: 10). Det betyder, at asylansøgere og deres familier kan være tvunget til at optage dyre lån og må nægte deres børn ting, de fleste danskere tager for givet (Wang 2019).

På baggrund af disse eksempler virker fejringen af stramninger med kage og brugen af stramninger til at fejre et partis fødselsdag som den rendyrkede skadefryd, og som en yderligere udgrænsning af menneskeligheden hos *de fremmede*. I det følgende afsnit undersøges det blandt andet, om disse tendenser også gør sig gældende i MH's argumentationsstrategier.

Argumentationsstrategier

Den danske retorikprofessor Christian Kock skriver i bogen *De svarer ikke* (2011): "det vi især kan kræve af debatten, det er argumenter" (Kock 2011:14). Tilsvarende skriver Reisigl og Wodak i *Methods of Critical Discourse Analysis* (2009), at der er regler for rationel debat, og at disse regler inkluderer "the obligation to give reasons" (2009:110). At man begrunder eller argumenterer for sine påstande, er således vigtigt i den politiske debat. MH's facebookopslag kan med rimelighed siges at være et bidrag til en bredere politisk debat, og derfor må man forvente, at han begrunder og argumenterer for sine påstande. I bilag 2 fremgår det imidlertid, at MH blot ved godt og vel halvdelen af de fundne 55 påstande overholder denne regel. Den

¹⁹ Husorden på Udrejsecenter Sjælsmark, link er angivet i kildelisten

²⁰ Se hhv. 1. og 2. behandling af B 142 på Folketingets hjemmeside .

tendens så vi også i pilotanalysen, hvor brugen af påstande uden belæg og argumentation var endnu mere udtalt (B1: 11). Man kan imidlertid med en vis ret sige, at facebook-mediet lægger op til en mindre grad af formalitet end fx debatter i folketinget, men spørgsmålet er, om sociale medier fritager politikere fra at give argument og/eller belæg for deres påstande. Når MH i sin egenskab af udlændingeordfører for Danmarks tredje største parti har en offentlig facebookprofil, så må det forventes, at han udtaler sig om dette område på vegne af sit parti. Det vil sige, at både han og DF bør holdes ansvarlig for påstande udsendt på et medier, der bruges af mere end to tredjedele af Danmarks befolkning (Knudsen & Christensen 2019).

Når MH endelig giver argument, er der også problemer. I det første opslag fra d. 13. september 2018 fremsættes følgende sandhedspåstand: "Undersøgelsen viser, at det var det rigtige at gøre da Dansk Folkeparti rejste ønsket [håndtrykskravet] i forbindelse med de politiske forhandlinger". Det drejer sig som nævnt i forrige afsnit i praksis om lovforslaget L 80, der betinger tildelingen af dansk statsborgerskab, at ansøgeren udveksler håndtryk med en myndighedsrepræsentant (L 80: 4). Dette lovforslag og debatten omkring det vil i øvrigt blive behandlet mere indgående senere. MH's argumentation hviler på den artikel, som opslaget linker til, hvor det første, der springer i øjnene, er, at artiklen indledes med det følgende: "Denne artikel blev udgivet den 13. september med flere fejl. Artiklen er blevet rettet den 17. september" (Petring 2018). Den dag artiklen blev udgivet, var samme dag som MH skrev sit opslag og linkede til den, men han har ikke gjort sig den ulempe at ændre i sit opslag eller i senere opslag at påpege, at hans kilde var fejlbehæftet. Af den rettede artikel fremgår det, at Yougov har lavet en undersøgelse for BT, der viser at "en overvægt på 46 procent af danskerne bakker helt eller delvist om, at udlændinge skal give hånd ved en statsborgerskabsceremoni for at kunne opnå dansk statsborgerskab" (Ibid.). Der er adskillige problemer med artiklen. For det første er det en tilsnigelse at kategorisere 42% som en overvægt. For det andet fremgår det ikke, hvordan det spørgsmål, som undersøgelsens deltagere kunne være helt eller delvist enige i, er formuleret. Den lille udfoldelige boks 'fakta om undersøgelsen' til venstre i artiklen giver kun information om et andet af undersøgelsens spørgsmål (Ibid.).

For det tredje er Yougovs metoder tvivlsomme. Medieforsker og forfatter Preben Sepstrup skriver i en artikel, der revser Yougov, at "det er indiskutabelt, at repræsentative stikprøver og beregning af resultaters usikkerhed kræver en tilfældig udvælgelse, hvor alle medlemmer af populationen har en lige stor og kendt mulighed for at komme med i stikprøven" (Sepstrup 2013). Dette er ikke tilfældet med Yougovs undersøgelser, hvis respondenter tilmelder sig online og kan optjene point til gavekort ved at svare på spørgsmål. Desuden bruger Yougov en metode, hvor man multiplicerer en underrepræsenteret befolkningsgruppe med en given faktor for at gøre den repræsentativ, hvilket må siges at mindske sikkerheden og validiteten af deres undersøgelse. Herom skriver Sepstrup, at "[n]etanalyser baseret på

selvudpegede respondenter er ikke, og kan aldrig være, repræsentative for en bredt defineret population. Opvejning løser ikke problemet” (Ibid.). Problemet kan fint illustreres ved, at Norstat - et andet netanalysefirma - lavede en tilsvarende undersøgelse i samme måned for Altinget og Jyllandsposten, der viste, at 52% af danskerne svarede, at håndtrykket ikke skal være obligatorisk (Holst & Korsgaard 2018).

Ovennævnte facebookopslag indeholder også en normativitetspåstand, som lyder, 'at man skal hilse med håndtryk' med begrundelsen 'fordi sådan gør vi i Danmark'. Det topos, der her trækkes på, er den i metodeafsnittet beskrevne *topos omkring mytisk eller essentiel nationalkarakter*. Håndtrykket anses således som essentielt dansk. Det MH begår her, er hvad Wodak benævner *the fallacy of sameness* [fejlslutning omkring ensartethed]. Denne fejlslutning "imagines the 'own' nation as a culturally homogenous community" (2015:54). Man behøver blot at se sig omkring for at kunne få øje på denne begrundelses mangler. Håndtrykket er muligvis den standardiserede hilseform, hvad formelle møder angår, men krammet vinder i højere og højere grad indpas, hvilket krammereglerne i Hørsholm kommune er et eksempel på (Secher 2018). Herudover kan det nævnes, at den verbale hilseform 'hej' (uden håndtryk), ifølge professor Johannes Nørregaard Frandsen, er den mest anvendte måde at hilse på i Danmark (Nue & Boier 2018).

Ovenstående viser med al ønskelig tydelighed, at der ikke er et konsensus om, hvilken hilseform, der er den rigtige at bruge i Danmark, for vi har netop ikke en homogen kultur; i nogle samfundsgrupper giver man hånd, i andre krammer man og i nogle grupper er kindkys, som man ofte ser i Frankrig, udbredt. Topos omkring essentiel nationalkarakter forekommer ti gange i opslagene og er dermed en vigtig del af MH's argumentationsstrategi. Karakteristisk for mange af MH's påstande, der vedrører 'dansk kultur' og 'danske værdier' er dermed også, at de udover deres primære indhold, også fremsætter en implicit påstand om, at der er en specifik kultur og nogle specifikke værdier, der i deres essens er danske.

Tørklædedebatten

I opslaget fra d. 21. september kommer MH med en række forskellige påstande i forbindelse med en avisartikel fra Den Korte Avis. Den første påstand er en sandhedspåstand, der lyder: 'Det er grotesk ud over alle grænser, at vores skoler lærer danske børn, hvordan de iklæder sig det muslimske tørklæde'. Begrundelsen er endnu en påstand: 'Fordi tørklædet er udtryk for islamisme og kvindeundertrykkelse'. Ifølge god argumentationsskik skulle der være et argument eller et belæg for, at tørklædet symboliserer islamisme og kvindeundertrykkelse. Det er der bare ikke. I stedet er der endnu en påstand, som også fordrer, at der påvist en forbindelse mellem tørklædet, kvindeundertrykkelse og islamisme: 'Skolefolk og politikere, der accepterer undervisning i at iklæde sig det muslimske tørklæde svigter og udviser svaghed i kampen mod kvindeundertrykkelse og islamisme'. Her gives heller ikke argument, men der kan identificeres et trusselstopos, som udtrykker et underliggende argumentationsskema, der kan formuleres således: 'Man

bør kæmpe aktivt imod tørklædet, fordi det er ensbetydende med kvindeundertrykkelse og islamisme, og fordi det går ud over børnene (vel at mærke de danske børn)'. Trusselstopoi er gennemgående for MH's påstande og har klart flest forekomster, 20 i alt. Det kunne antyde, at MH forsøger at vække sit publikums frygt. En sådan argumentationsstrategi betegnes af Wodak som *fallacy* eller *argumentum ad baculum* (2015:54). Det er en strategi, der ofte bruges inden for etno-national populisme, og den er karakteriseret ved at referere til farer, der truer den nationale homogenitet (Ibid.)

Vi har længe vidst, at mennesker primært har tre instinktive måder at håndtere frygt og trusler på (se fx Cannon 1927), nemlig kamp, flugt og paralyse. Som vi så i forrige afsnit, konstruerer MH modsætningen mellem fremmedhed og danskhed som en kamp, hvilket ikke efterlader megen tvivl om, hvilken reaktion MH ønsker fra sit publikum. Når han således i et opslag fra d. 27. september 2018 skriver "slaget er tabt", "Dansk Folkeparti kæmper videre" og "[v]i satser stadig på at vinde kulturkampen" i forbindelse med, at en midtjysk skole har haft kulturudveksling på programmet - hvor eleverne blandt andet har lært at binde hijab - skabes en hyperbol metaforik. Her flyttes kulturudvekslingen ud af sin uskyldige, hverdagslige kontekst og ind i et krigsdomæne, hvor de danske børn for det første fremstår som værende truet af det muslimske tørklæde, og for det andet at denne trussel fordrer kamp. En kamp i hvilken DF konstruerer sig selv som *avantgarde*, hvorved et trusselstopos kombineres med et frelsesnarrativ. Frelsertopos er beskrevet i metodeafsnittet, men her bruges det også narrativt som en ramme, hvor DF refereres til som frontkæmpere for og vogtere af danskheden.

I forbindelse med ovenstående kan det være interessant at se på et læserbrev, som MH har skrevet, og som han linker til i opslaget af 28. september 2018. Under overskriften "Symbolet på en totalitær ideologi" argumenterer MH for, at muslimske kvinder bør smide tørklædet. Han skriver:

"Det muslimske tørklæde er et symbol på en totalitær ideologi, hvor man opdeler mennesker i rene og urene, og pålægger piger og kvinder at dække sig til, så mændene ikke bliver fristet over evne. Desto mere tildækket en kvinde er, desto mere værdig og ren er hun. Det er absurd og upassende i dagens Danmark. Af ovenstående årsager mener vi i Dansk Folkeparti, at tørklædet er dybt uforeneligt med det at være dansk" (Henriksen 2018)

Påstanden lyder dermed, 'at tørklædet er uforeneligt med at være dansk', og argumenterne er – jf. udtrykket "af ovenstående årsager" - 'at tørklædet er symbolet på en totalitær ideologi, som opdeler mennesker i rene og urene' (ny påstand) og 'at jo mere tildækket en kvinde, jo mere værdig og ren er hun' (endnu en ny påstand, der i øvrigt implicerer, at tørklædet er kvindeundertrykkende), 'hvilket er absurd og upassende i dagens Danmark' (og her er en tredje påstand). Tendensen til at begrunde og kvalificere påstande med nye påstande er typisk for MH (se fx facebookopslaget fra 21. september 2018). Han giver

ikke belæg for sine påstande, henviser ikke til skriftsteder i Koranen og refererer ikke til ekspertviden på området. Her kan det i henhold til DHA's metode være nyttigt at inddrage baggrundsviden på området.

Kompleksitetsreduktion

Den sociologiske og etnografiske debat omkring tildækning med slør eller tørklæde er langt mere kompleks, end MH's banale påstande kan give indtryk af. Den føres over et spektrum, hvor man i den ene ende af skalaen anser tørklædet som "*a symbol of submission of women to men*" (Bilge 2010:14), mens der i den anden ende tages udgangspunkt i tørklædet "*as a symbol of resistance against Western hegemony, commodification of women's bodies and post-9/11 Islamophobia*" (Ibid.). MH's påstande bliver dermed udtryk for kompleksitetsreduktion, hvilket vil blive yderligere uddybet senere i specialet.

Et decideret tørklædeforbud, som MH er inde på i et opslag fra 5. februar 2019, er også problematisk, hvilket bliver tydeligt, når man henvender sig til den relevante litteratur. Professor i politisk teori ved Oxford University, Cécile Laborde, påpeger det paradoksale i, at man - ud fra et ønske om at bekæmpe kvindeundertrykkelse - ved lovgivning dikterer muslimske kvinders påklædning (2006: 357). Det vil med andre ord sige, at ligesom et religiøst eller kulturelt tørklædepåbud kan være undertrykkende, kan også et forbud ses som et undertrykkende indgreb i den personlige frihed (Ibid.: 373f). I opslaget skriver MH: "Der skal indføres et tørklædeforbud for offentligt ansatte". Dette forbud kvalificeres yderligere i en artikel fra Fyns Stiftstidende, hvor han er citeret for at sige, "at piger ikke skal presses ind i verden, hvor der er forestillinger om, hvornår man er ren og uren" (Nyhedsbureauet Ritzau 2018). Sagen er blot, at forbuddet ifølge DF skal ramme alle offentligt ansatte (Ibid.), hvilket dermed også gælder dem, der bærer tørklædet af egen fri vilje. Disse vil således blive genstand for lovgivernes tvang, hvilket skaber det paradoks, at staten begår den samme type undertrykkelse, som lovforslaget påstår at bekæmpe.

I et opslag fra d. 13. oktober 2018 kommenterer MH en artikel fra Ekstrabladet, der beskriver, at en kvinde iført burka har fået en bøde af politiet. MH skriver: "Endnu en burkabøde til en islamist". Denne ytring implicerer en påstand, der sætter lighedstegn mellem det at bære burka og islamisme. Den burkarapport, som Københavns Universitet i 2009 udarbejdede på den daværende opfordring, står der imidlertid følgende:

"Teologisk giver de fleste kvinder med niqab udtryk for salafi-tanker, uden at de dog vil identificere sig selv som salafier. Der er også eksempler på, at niqab bæres af kvinder med andre teologiske ståsteder, som for eksempel sufisme. I det hele taget er der en tendens blandt konvertitter og unge aktive muslimer til ikke at tilhøre klart afgrænsede grupper, men snarere bevæge sig mellem disse grupper og i teologisk forstand plukke lidt hist og her" (Johansen et al. 2009: 5)

Det, rapporten viser, er blandt andet, at der ikke er nogen entydig sammenhæng mellem islamisme og valget om at bære burka. Kvinden, der fik bøden, kunne lige så godt være sufi eller have et andet teologisk ståsted end salafisme. Salafismen er i øvrigt ikke nødvendigvis islamistisk i sin grundform, idet dens udgangspunkt i hovedsagen var en reformering af islam. Således skriver professor emeritus i islamisk historie, John O. Voll: "The fundamental concern of modern *Salafiyya* [...] is the relationship between Islam and modernity. The goal of the movement is to make Islam a dynamic force in the contemporary world" (2004: 609). Tilsvarende ser vi i Sørensen et al., at salafiya-bevægelsen er kendetegnet ved, "at muslimer [må] følge med i tidens udvikling indenfor videnskab, og at islamisk ret [skal] nyfortolkes i lyset af moderne ideer om bl.a. demokrati og menneskerettigheder" (1999: 471). Der er ganske vist bevægelser, som har opereret under betegnelsen salafisme, der har været involveret i islamistisk terror (Voll 2004: 609f), men MH kan på ingen måde påstå vide eller gøre sig til dommer over, hvilken tolkning, som den pågældende burkaklædte kvinde måtte bekende sig til, eller om hun overhovedet kan karakteriseres som islamist, når han, som det er tilfældet her, ikke har belæg for det.

Implikaturer

I både artikler og facebookopslag omkring det muslimske tørklæde henter MH's påstande og argumentation hjemmel i især trussels- og frelsertopos. I mange tilfælde er der imidlertid ikke tale om egentlige, eksplicitte påstande og argumenter. MH benytter sig derimod af underforståelser (konversationelle implikaturer) og præsuppositioner (konventionelle implikaturer), som er retoriske redskaber, der holder den ytrende ansvarsfri. Ifølge Kock er det karakteristisk for benyttelsen af disse redskaber, at det er en måde at "liste anskuelser ned i vore lommer – anskuelser som fortjener at blive diskuteret, men som ikke bliver det" (Kock 2011:52). Et eksempel, hvor begge disse implikaturer bruges og flettes ind i hinanden, findes i opslaget fra d. 3. december 2018, der linker til en artikel, som beskriver, hvordan en muslimsk skole må lukke på grund af dårlig økonomi. Opslaget slutter med ordene: "Vi fortsætter kampen for et samfund, hvor islam fylder så lidt som muligt."

Præsuppositioner er ifølge professor Ole Togeby kendetegnet ved afsenderens valg af ord og grammatik, mens underforståelser læses ud af konteksten (2009: 10f). Der står fx ikke ordret i opslaget, at det er DF's kamp for et samfund uden islam, der har forårsaget lukningen af den muslimske friskole, men når MH vælger at placere de to sætninger "Endnu en muslimsk friskole står til lukning" og "Vi fortsætter kampen for et samfund, hvor islam fylder så lidt som muligt" ved siden af hinanden, underforstås det, at lukningen skyldes DF's kamp. Det underforstås dermed også, at man kan regne med DF som forkæmper for danskheden, og denne påstand tager følgelig udgangspunkt i et frelsertopos. Frelsertopos er således tæt forbundet med trusselstopos, da der nødvendigvis må være en trussel, som kræver frelse. Truslen er her islam.

Valget af ord i opslaget afslører, at det også indeholder præsuppositioner. I åbningssætningen "Endnu en muslimsk friskole står til lukning" hæfter vi os ved ordet 'endnu', der præsupponerer, at lukningen af skolen er et led i en serie af lukninger, der er foregået over tid. Heroverfor har vi ordet 'fortsætter' i opslagets sidste sætning, der præsupponerer, at DF's kamp mod islam også er foregået over tid. Således underforstås det, at det skyldes DF's kamp, at ikke bare én muslimsk skole er lukket, men at der er tale om flere skolelukninger.

Kaster man imidlertid blikket på den artikel, der linkes til, fremgår det, at lukningen af skolen ikke har noget at gøre med, at den er muslimsk. Det er som tidligere nævnt slet og ret på grund af økonomiske problemer. Det havde således været en smal sag at tilbagevise MH's påstande, hvis de havde fremstået klare og tydelige, men brugen af implikaturer gør, at MH undgår at stå til ansvar for egentlige påstande.

Et andet eksempel, hvor trussels- og frelsertopos bruges i en implicit sammenhæng, ses i det tidligere omtalte opslag fra d. 24. januar 2019, hvor MH fremsætter den normativitetspåstand, at der "skal indføres et udgangsforbud for mindreårige asylansøgere". Påstanden er for så vidt klar nok, men argumentationen er ikke sprogligt til stede. Den fremgår derimod visuelt i det billede, som er knyttet til opslaget. Her er der en silhuet af en person, der står med et baseballbat. Således underforstås det, at mindreårige asylansøgere er en trussel, og at DF, der tidligere har fremsat ønske om udgangsforbud, fremstår som dem, der kan frelse Danmark fra truslen.

Truslen fra *det fremmede* underbygges yderligere i et opslag fra 9. oktober 2018, hvor der står:

"Den islamiske voldskultur spredt sig i Danmark. Derfor er det afgørende, at de andre partier forstår, at vi langt fra er færdige med arbejdet. Asyltallene er lave, og vi har udvist flere tusind kriminelle udlændinge. Men vi skal gøre meget mere. Jeg håber, at I vil læse og dele artiklen fra Den Korte Avis. En kedelig fortælling fra dagens Danmark" [under opslaget er der et link til en artikel i Den Korte Avis] (B2: 4)

MH påstår således, at en islamisk voldskultur spredt sig i Danmark, men hverken artiklen eller opslaget fører belæg for denne påstand. Artiklen tager udgangspunkt i et enkelt æresrelateret skyderi i Odensebydelen Vollsmose og er dels baseret på nogle få interviews med beboere fra området, dels et par kommentarer, som Michael Kjeldgaard, politiinspektør i Rigspolitiet, har givet til BT i forbindelse med en anden sag. Dette er et klassisk eksempel på den synekdotiske form, der i litteraturen kaldes *pars pro totum* (Reisigl & Wodak 2001: 57). MH begår den intenderede fejlslutning, at han får et enkeltstående tilfælde - et skyderi i Vollsmose - til at se ud som en regel, det vil sige, at skyderiet kommer til at være symptomatisk for en 'islamisk voldskultur'. Artiklen udbygger denne synekdoke ved at skrive, at: "Danskerne har fået nok [af denne voldskultur]" (Jespersen & Pittelkow 2018) og konstruerer således det segment af danskere, der ønsker udlændingestramninger, som værende synonymt med hele den danske befolkning.

I en artikel i BT dagen før opslaget, der handler om, at byretterne i Danmark er ”fyldt med personer, hvis navne klinger alt andet end dansk” (Astrup 2018), går MH endnu længere og siger: ”Problemerne skyldes, at araberne overvejende er ligeglade med den danske kultur og det danske samfund. De har en anden kultur og mentalitet” (Ibid.). Fejlslutningen er igen situeret i *pars pro toto*-domænet, fordi MH udtaler sig om arabere generelt. Når man orienterer sig i statistikkerne, viser det sig, at det er aldeles urimeligt at lave den generalisering. Den højstrepræsenterede gruppe af udlændinge, der er repræsenteret i kriminalstatistikkerne, er efterkommere af ikke-vestlige indvandrere i alderen 20-24 år.²¹ Her er blot 5,7% blevet dømt efter straffeloven i 2017 (Danmarks Statistik 2018: 103). På tværs af aldersgrupper er der samlet set under fem procent, der er blevet dømt (Ibid.), hvilket ikke kan retfærdiggøre MH’s påstand om, at araberne overvejende er ligeglade med det danske samfund. Påstanden tager udgangspunkt i et trusselstopos, og MH knytter yderligere et frelsertopos til påstanden, når han i førnævnte facebookopslag skriver, at svaret på truslen er, at der skal foretages langt mere (implicit, flere udlændingestramninger), og at det derfor ”er [...] afgørende, at de andre partier forstår, at vi langt fra er færdige med arbejdet”. DF har således ’forstået det’, men der sås tvivl om, hvorvidt de andre partier i Folketinget er helt med.

‘Flygtningebyrden’

Ovenstående repetitive fremstilling af sig selv og sit parti som ’frelser’ er et udtryk for, hvad van Eemeren og Grootendorst kalder *argumentum ad verecundiam*. Denne argumentationsform drejer sig om at fremhæve ”one’s own qualities or qualities one attributes to oneself” (1992: 135). På den måde udbygger taleren sin *ethos* ved at bringe sin egen person (eller sit eget parti) ind i debatten. Repetition tjener også et andet formål. I sin undersøgelse af FPÖ fandt Wodak, at ”’repetition as a rhetorical device’ became part and parcel of the FPÖ rhetorical brand (2015: 130)”. En lignende tendens antydes i MH’s facebookopslag, hvor de samme diskursive konstruktioner og de samme topoi bruges igen og igen. Trussels- og frelsertopoi har den højeste forekomstfrekvens, men også byrdetopos er flittigt anvendt. Særligt i forbindelse med den diskursive konstruktion af flygtninge og asylansøgere.

I et opslag fra d. 3. november 2018 fremsætter MH den sandhedspåstand, at ’Dansk Folkeparti skaber resultater til gavn for Danmark’, med begrundelsen: ’Fordi asyltallet er faldet og der er færre familiesammenføringer’. Det, der underforstås her, er, at asylanter og familiesammenføringer er en byrde for Danmark. For at påstanden skal være sand, fordrer det nemlig, at man entydigt anser hjælpen til flygtninge og asylanter som en social eller økonomisk omkostning. Denne præmis forholder MH sig ikke til, men udlægger blot byrdemotivet som noget selvfølgeligt. Ser man derimod modtagelse og hjælp til forfulgte mennesker som noget positivt eller som et moralsk imperativ, er påstanden usand, og så fremstår

²¹ Man har ikke lavet undersøgelser, der blot omhandler den panetniske gruppe ’arabere’.

DF som et inhumant parti, der skader Danmark og landets internationale renommé. Denne påstand opfølges med en normativitetspåstand, der lyder: 'Vi skal så tæt på nul [muslimske] statsborgere som muligt'. For denne påstand gives der ikke et eksplicit argument, men det underforstås, at muslimske statsborgere er en byrde.

Et særligt illustrativt eksempel på, hvordan byrdetopos bruges, ses i forbindelse med opslaget fra 2. december 2018, hvor det fremgår, at integrationsydelsen skifter navn til hjemsendelsesydelse. Her kan påstanden udkrystalliseres til: 'Det er rimeligt og godt for fædrelandet, at integrationsydelsen skifter navn og bliver til en hjemsendelsesydelse, og at ydelsen for en række udlændinge sænkes, så Danmark fremstår mindre attraktivt som asylland'. Det, der ved ordvalget præsupponeres, er, at asylansøgere kommer til Danmark for at nasse på samfundet. Asylanter og flygtninge er således en byrde, hvorfor navneændring og sænkning af ydelsen er godt for Danmark. Opslaget opsætter dermed en implicit påstand om, at flygtninge og asylanter spekulerer i, hvilket land det er mest lukrativt at flygte til, uden at der gives noget egentligt argument eller belæg.

Tæt knyttet til byrdetopos er finanstopos, i empirien er disse to topoi ofte vanskelige at adskille og optræder ofte sammen, hvorfor der ikke vil blive foretaget en skarp distinktion mellem dem i denne analyse. At noget koster penge kan således ofte udlægges som en byrde, hvilket illustreres i følgende eksempel fra opslaget af d. 25. oktober 2018. Dette opslag linker til en artikel i Den Korte Avis, hvori det fremgår, at et uddannelsessted i samarbejde med Trygfonden har stillet 24 cykler til rådighed for de elever, der ikke selv har cykler. Ifølge Den Korte Avis er det primært de tosprogede elever, der bruger tilbuddet (Jespersen & Pittelkow 2018). Det mener MH er "Det glade vanvid", og det underforstås dermed, at det ikke er rimeligt, at danske uddannelsesinstitutioner og fonde afholder udgifter til gavn for tosprogede. Hvad hverken MH eller Den Korte Avis nævner noget om, er, at det fra uddannelsescenterets side også handler om at indvie de tosprogede i den danske cykelkultur, hvilket må siges at være et integrationsfremmende tiltag (Andersen 2018). En anden måde at se sagen på er, at en skole og en fond hjælper nogle dårligt stillede elever, men den bliver af MH og Den Korte Avis udlagt som en uretfærdighed mod de danske elever, uagtet at disse ifølge artiklen fra Dagbladet Holstebro-Struer også kan benytte sig af tilbudet (Ibid.). Her fremstår der således både et retfærdighedstopos, et finanstopos og et byrdetopos, hvilket i øvrigt viser, at argumentationen ofte trækker på flere locusfelter, og at der er en interdiskursiv relation mellem disse.

I det tidligere nævnte opslag fra 29. oktober 2018, påstår MH, at 'det er en god dag for Danmark, at regeringen har opgivet at nå en aftale om mere (muslimsk) udenlandsk arbejdskraft'. Begrundelsen ligger i, at man dermed undgår unødvendigt lønpres. Altså igen et argument bundet til finanstopos. Argumentet er imidlertid tvivlsomt i sin validitet, for i en undersøgelse fra 2018 af en række toneangivende danske økonomer, herunder professor Hans Jørgen Whitta-Jacobsen, står der nemlig, "at Danmarks adgang til

fleksibel udenlandsk arbejdskraft har en klar stabiliserende effekt. Konjunkturudsvingene i arbejdsløshed og lønstigninger dæmpes pga. fleksibiliteten i mængden af udenlandsk arbejdskraft” (Whitta-Jacobsen et al. 2018: 1). Mindre adgang til udenlandsk arbejdskraft er således ikke nødvendigvis ’godt’ for Danmark.

Dem, os og DF

I sine undersøgelser af højrepopulisme identificerer Wodak en argumentationsstrategi, hun betegner som *fallacy of difference*, ”which emphasizes the clear distinction and distinctiveness from other nations or ethnic minorities [than one’s own] in order to draw a rigid dividing line” (2015: 54). Denne strategi er også at finde i MH’s facebookopslag. For eksempel i opslaget fra d. 9. januar 2019, som også blev nævnt i forrige afsnit. Her fremsættes den sandhedspåstand, at ’Danmark på et tidspunkt vil knække midt over’ med begrundelsen ’på grund af de store sociale, religiøse og kulturelle forskelle der er blandt visse udlændinge og danskere’. Der gives heller ikke her et uddybende argument, men der opstilles en metafor, hvor noget abstrakt, Danmark, tilskrives en konkret egenskab, nemlig at kunne knække midt over, ’fordi der er så stor forskel på udlændinge og danskere’. Fejlslutningen består her i, at der skabes en klar distinktion mellem *dem* og *os*. Som det tidligere er blevet nævnt, er det ikke rimeligt at konstruere hverken *de fremmede* eller *danskerne* som en homogen gruppe. Et overfladisk kendskab til dansk historie - som MH i øvrigt ofte gør sig til talsmand for - viser, at der ved mange lejligheder har været stor splittelse i den danske befolkning. I flæng kan nævnes, bønder og borgere overfor adlen og præstestanden under Grevens Fejde (1534-1536), Helstaten versus Ejderpolitikken (1850-1864) og af nyere dato, befolkningens uenighed omkring EU-spørgsmålet. En indvandrer og en dansker kan have mere til fælles end to danskere eller to indvandrere. Fx arbejds- og interessefællesskab eller tilsvarende politiske og ideologiske anskuelser. Vi ser eksempelvis, at indvandrere med muslimsk baggrund er repræsenteret i partier på tværs af det politiske spektrum.

At godtage en distinktion mellem *dem* og *os* kræver således, at man køber præmissen om, at der findes er noget, der i sin essens er dansk, som alle danskere har, og som *de fremmede* ikke har. At gendrive denne essentialisme består blot i at påpege, at den *danskhed*, som MH konstruerer, ikke deles af alle danskere. Det mest åbenlyse eksempel er, at kristendommen, som han definerer som en primær egenskab ved *danskheden*, har en forsvindende lille betydning for en stor del af Danmarks befolkning (Pedersen 2013). Et andet eksempel er de danske højtidsstraditioner og madvaner, som DF ved flere lejligheder har forsøgt at konstruere som noget essentielt dansk.²² *Madkulturen* er en selvejende videns- og forandringsinstitution under Miljø- og Fødevarerministeriet, der blandt andet undersøger danske madtraditioner. I en publikation udgivet af denne institution fra 2017 fremgår det, at den danske madkultur langt fra er homogen. I et opslag nævner MH Mortensaften, og denne højtidelighed holder kun lidt over en fjerdedel af danskerne i

²² Se fx den såkaldte ”Frikadelle-krig” (Larsen 2018)

hævd (Stamer et al. 2017:140), ligesom kun hver anden dansker holder påskefrokost (Ibid.:38). Det, der i øvrigt kendetegner danskernes hævdholdelse af madtraditioner, er, at der er store forskelle alt efter hvilket befolkningssegment, man måler på. Til eksempel spiser kun en femtedel af byboere and Mortensaften, mens tallet er en tredjedel for danskere, der bor på landet (Ibid.:140). Tilsvarende har kun 39% af unge mellem 26 og 34 år været til eller holdt påskefrokost mod 50% af de 65 til 80-årige (Ibid.:138). Denne udeladelse af forskelligheder blandt den 'etniske' befolkning er ifølge Wodak karakteristisk for den højrepopulistiske konstruktion af essentiel nationalitet, idet den "largely ignore[s] intranational differences, especially when dividing the world into two distinct groups: 'Us' and 'Them'" (Wodak 2015: 77).

Den argumentationsstrategi, MH benytter, bærer således præg af både udeladelse og implicering af argumenter og begrundelser. Et andet eksempel på udeladelse, som ikke er direkte sprogligt orienteret, men alligevel symptomatisk for MH, er, at han i opslaget af d. 12. december 2018 udtrykker sin bestyrtelse over den islamistiske terror i Strasbourg og forbinder dette med muslimsk indvandring. Heroverfor bliver den nylige terroraktion i New Zealand, hvor en eller flere højreekstremist(er) dræbte 41 mennesker i to moskéer, overhovedet ikke nævnt (Christensen et al. 2019). Således skabes et endimensionelt billede af virkeligheden, hvor det kun er *fremmede* ekstremisters handlinger, der kommenteres, mens de ekstremister, som færdes på MH's side af det politiske spektrum, ikke bliver omtalt.

MH's argumentation knytter i hovedsagen an til fem distinkte topoi: Trussels-, frelser-, finans- og byrdetopos samt topos omkring essentiel nationalkarakter. Disse topoi er byggesten i et overordnet *os-dem*-narrativ, som vi også så det under nominerings- og prædikationsstrategier. Trussels-, finans- og byrdetopos knytter an til *dem*, den diskursivt konstruerede *anden*, mens topos omkring essentiel nationalkarakter har at gøre med det *ægte danske*, det vil sige *os*. Endelig cementeres DF som den instans, der beskytter *os* mod *dem* ved hjælp af frelsertopoi.

Det fremgår desuden af ovenstående, at MH's argumentationsform er præget af både en let omgang med sandheden, en tendens til at benytte hyperbler og en udbredt brug af repetitioner. Gentagelsen af enslydende udtryk, topoi og det entydige fokus på muslimsk indvandring er så gennemgående, at der må være tale om en systematisk strategi, hvis formål er at sætte et bestemt budskab eller tema i forgrunden. Fokus synes uden tvivl at være konstruktionen af et banalt fjendebillede, prædikation af Danmark og danskerne som værende i besiddelse af en homogen kultur og homogene værdier samt DF som et folkets parti, der iscenesættes som frontkæmper for disse værdier og som bolværk mod den muslimske trussel. Disse iagttagelser kan bidrage til at skabe et overblik over MH's perspektiveringsstrategier, der vil blive behandlet i det følgende afsnit.

Perspektiverings- og mitigeringsstrategier

Et gennemgående motiv i relation til de tre første punkter, nominering, prædikation og argumentation er kompleksitetsreduktion. Om denne strategi skriver Reisigl, at den fungerer gennem "drastische, vereinfachende Veranschaulichung, Hypostasierung und Personalisierung" (2012:316). I MH's facebookopslag er det især hypostasering, det vil sige antagelse af en idealistisk virkelighed, der gør sig gældende. Det ser vi i form af de essentialistiske synspunkter, MH lægger for dagen. Disse synspunkter kommer fra et ideologisk perspektiv, der – som allerede observeret i pilotanalysen (B1: 10) – er funderet i nativisme, nationalisme og xenofobi. Hans position er karakteriseret ved et nationalistisk ønske om et etnisk homogent samfund, hvor ægte danskere sættes først, jf. topos omkring essentiel nationalkarakter, og han har en nativistisk opfattelse af det multikulturelle, særligt islam, som en trussel mod - og en byrde for - dette samfund, jf. trussels- og byrdetopos. MH forfølger sin ideologiske dagsorden ved følgende diskursive strategier: (1) Diskursiv konstruktion af Danmark som skrøbeligt arvegods. (2) Diskursiv konstruktion af (muslimsk) indvandring som en trussel mod dette arvegods. (3) Diskursiv konstruktion af dansk kultur, danske værdier og danske traditioner som homogene størrelser, der er essentielt konstituerende for Danmark og danskere. (4) Diskursiv konstruktion af sig selv og DF som heltedige aktører, der - jf. frelsertopos - vil kæmpe for Danmark og frelse 'det skrøbelige arvegods' fra fremmede kulturer (særligt islam).

Hvad det magtrelationelle aspekt angår, kan det bemærkes, at konstruktionen af et normativt *os*, de ægte danskere, versus et afvigende *dem*, i.e. *de fremmede*, skaber "et hierarkisk magtforhold mellem „os“, som i kraft af vores etnicitet har førsteret til Danmark, og „dem“, som kommer udefra og derfor er underordnet" (Yilmaz 1999: 181). Dette narrativ fremsættes fra en position, der har en lang række privilegier: MH er folkevalgt politiker med en høj post i et af de største partier i Danmark, han er etnisk dansk mand, der ligger i en høj indkomstgruppe, og han har let adgang til taletid i medierne. Noget af det mest signifikante ved hans position er, at den forstærkes, jo mere den indvandrer- og flygtningekritiske diskurs og narrativet omkring en homogen befolkning vinder indpas. Et sådant essentialistisk narrativ kan skabe en underliggende præmis for debatten i samfundet, hvor man ukritisk taler om danskere og udlændinge som afgrænsede grupper uden at skelne til præmissens reduktionistiske udgangspunkt.

Det kan desuden bemærkes, at det forekommer paradoksalt, når MH på den ene side fremstiller Danmark og danske værdier som et stykke skrøbeligt arvegods, der kan ødelægges eller påvirkes i en uønsket retning af udlændinge med en anden kulturel baggrund eller en anden religion, mens han på den anden side omtaler landet og værdierne, som om de er uforanderlige, faste og uberørte af tidens tand. Den diskursive konstruktion af Danmark og det danske kommer således til at fremstå med egenskaber, som rent semantisk er gensidigt ekskluderende, nemlig fasthed og robusthed versus skrøbelighed og sårbarhed.

Konsekvensen af dette paradoks er, at der på samme tid kan appelleres til både frygt og national stolthed. 'Vi' kan være stolte af vores *danskhed*, som er noget essentielt, stærkt og statisk, mens 'vi' samtidig kan frygte, at 'de' (flygtninge og indvandrere) er en trussel mod danske sæder og skikke. Indholdet og inkonsistensen i denne diskursive konstruktion antyder en forbindelse til racisme. En racistisk diskurs vil ifølge en ekspert på området, lektor på Aalborg Universitet Peter Hervik, nemlig "ofte indoptage andre argumenter for egen vindings skyld, uanset den interne logik og sammenhæng" (2015: 35), hvilket er præcis, hvad vi ser i forbindelse med det paradoks, der er indeholdt i MH's diskursive konstruktion af *danskheden*. Ligeså kan også den reduktionistiske opdeling af befolkningen i *os* og *dem* konnotere racisme. De eventuelle racistiske elementer i den måde, hvorpå MH omtaler flygtninge og indvandrere vil imidlertid først blive underkastet en nærmere undersøgelse i næste afsnit.

Helt generelt kan man sige, at de tekster, der udgøres af MH's facebookopslag vedrørende flygtninge og indvandrere, for de flestes vedkommende er lærebogseksempler på højrepopulistisk diskurs. Der er således klare paralleller mellem, hvad international forskning siger om højrepopulisme, og det, der kan uddrages af MH's facebookopslag. Dette underbygges også af de mitigerings- og intensiveringsstrategier, han anvender.

Mitigering bruges kun i ganske få opslag. Det drejer sig fx om opslaget fra d. 21. november 2018, hvor MH skriver: "De såkaldte flygtninge skal ikke opholde sig permanent i Danmark". Her sås der - ved brug af det mitigerende ord "såkaldte" - tvivl om, hvorvidt flygtninge reelt er på flugt og har fortjent vores hjælp. Det fremgår ikke klart af opslaget, at det er nogen specifik gruppe af flygtninge, som MH omtaler, hvilket kan betyde, at det er alle flygtninge, der mistænkeliggøres. På den anden side ledsages opslaget af et billede af en hijabklædt kvinde set bagfra, hvilket kan signalere, at det primært er muslimske flygtninge, der miskrediteres. Dette billede bruges i øvrigt på intensiverende vis flere gange i forbindelse med parolen: "Flygtninge skal ikke blive permanent i Danmark! De skal hjem igen!", hvilket forstærker indtrykket af, at de flygtninge, MH omtaler, er muslimer (B2).

Intensiveringsstrategier bliver brugt i langt større omfang end mitigering. Et par tilfælde er allerede nævnt ovenfor, fx den diskursive konstruktion af kampen mellem *fremmedhed* og *danskhed* samt brugen af overdrivelser. Tilsvarende er den flittige brug af udråbstegn udtryk for intensivering (forekomstfrekvensen i opslagstekster og billeder er på 30). Der er imidlertid nogle mere skræmmende intensiveringsstrategier på spil. Når MH bevidst eller ubevidst bruger udtryk som fx, at DF gerne vil "af med" afviste asylansøgere (B2: 3) og skriver, at vi "skal så tæt på nul som muligt" (B2: 5) med hensyn til nye muslimske statsborgere, fremmanes associationer til et mørkt kapitel af Vestens historie. Særligt, når man tager den diskursive konstruktion af *fremmedheden* som noget entydigt negativt med i beregningen. Der er også det tidligere omtalte motto: "Danmark for danskere" (B2: 13), som kan ses som en rekontekstualisering af nogle højreekstremistiske slagord. Mottoet er taget ud af sin oprindelige hadefulde kontekst og diskret indflettet

i en ny sammenhæng, i hvilken DF argumenterer for at hjælpe flygtninge i deres nærområder – hvor *de* hører til - frem for i Danmark. Disse eksempler er ikke nok til at retfærdiggøre en påstand om, at MH forsøger at naturalisere og gøre højreekstreme udtryk stuerene, men de påviser trods alt, at der er en række sammenfald mellem højreekstremistisk og højrepopulistisk diskurs.

En racistisk diskurs?

Ovenstående giver anledning til en undersøgelse af, om MH's medieoptræden er præget af højreekstreme diskursfragmenter. Fra en nutidshistorisk indfaldsvinkel tyder det på, at partiets diskursive strategier er på kanten af det racistiske. Således er flere toneangivende medlemmer af DF gennem tiden blevet dømt for racisme. Det gælder fx både tidligere EU-parlamentariker for DF, Mogens Camre, og Jesper Langballe, som sad i Folketinget for DF fra 2001 til 2011 (Schmidt 2016). En kort definition af racisme kan her være på sin plads.

Racismeforskeren Peter Hervik fremsætter følgende tre kriterier for, at man med rimelighed kan tale om racisme: (1) En fælles grundopfattelse (2) racialisering (3) magten til at racialisere (2015: 35). Den fælles grundopfattelse kan ifølge Hervik bestå i et nationsbaseret *os*, der har førsteret til nationen, versus *dem*, der kommer udefra. Med andre ord, "en særlig opdeling mellem "os" og "dem", som fastfryser en antagelse om uforenelighed" (Ibid.). Dette kriterium opfyldes til fulde i MH's medieoptræden, hvor *os* og *dem*-dikotomien og uforeneligheden er et ledemotiv. Dette illustreres tydeligt i det tidligere omtalte læserbrev i Jyllandsposten, hvor der står, "tørklædet er dybt uforeneligt med det at være dansk" (Henriksen 2018).

Det andet kriterium, racialisering, karakteriseres som en proces, "hvor kategoriseringen af de biologiske eller kulturelle kendetegn bruges til at identificere en større gruppe af befolkningen" (2015: 36), hvilket vi ser hos MH i konstruktionen af en essentiel *fremmedhed*. Yderligere skriver Hervik: "Den kollektive identitetstilskrivning går forud for det enkelte individ, hvis motiver og handlinger tolkes ud fra gruppens træk" (Ibid.). Her bruger han tørklædedebatten som eksempel, hvor kvinder med tørklæde reduceres til "et aspekt af deres ydre fremtoning" (Ibid.: 37). Således bliver en kvindes valg af en given klædebon anledning til "at drage den konklusion, at hun som person er undertrykt" (Ibid.) eller som vi så i MH's prædikationsstrategier, at hun er islamist. Racialisering handler således ikke nødvendigvis om det biologiske racebegreb, men kan betinges af kultur og/eller etnicitet, idet "racisme ligesom racebegrebet ikke [længere] er biologisk funderet" (Ibid.: 34).

Hvad det tredje kriterium angår, skriver Hervik, "[f]or at en ytring eller en handling kan betragtes som racistisk, må den skabe dominansstrukturer baseret på hierarkiserede essentialistiske racekategorier" (Ibid.). Med andre ord må racismen have effekt i praksis. Det kan her anføres, at Hervik muligvis stiller for store krav til en racismekvalificering af ytringer, idet man uden videre kan forestille sig racistiske ytringer

fremsat af mennesker uden magt til at skabe dominansstrukturer. Således kan alle myndige personer dømmes efter straffelovens § 266b,²³ uagtet om de har magt til at omsætte racismen til en dominerende praksis i samfundet eller ej. Ikke desto mindre har MH og DF's flygtninge-indvandrerdiskurs også forudsætninger for at leve op til dette kriterium. MH's status som folketingsmedlem og partiordfører på udlændingeområdet gør ham (og hans parti) i stand til at udmønte racialiseringen i praksis gennem taletidsprivilegier i medierne og i endnu højere grad i Folketinget, hvor DF som Danmarks tredjestørste parti har stor indflydelse på hvilke love, der bliver vedtaget. To af disse love vil blive undersøgt i det følgende, hvilket blandt andet kan føre til overvejelser omkring, hvorvidt Herviks tredje kriterium bliver opfyldt.

Diskursanalysedel 2 - Dansk Folkeparti og Folketinget

Håndtrykskravet

Gennemgangen af MH's medieoptræden samt en identificering af de mest opsigtsvækkende sager på flygtninge-indvandrerområdet har givet anledning til i dette afsnit at fokusere på især to sager, nemlig niqab og burkaforbuddet, indeholdt i L 219, og håndtrykskravet i L 80. Det primære omdrejningspunkt i denne del af analysen vil være debatterne i forbindelse med de ovenstående emner, mens de relevante love og partiprogram(mer) vil blive inddraget som supplement og som baggrundsinformation, hvor det skønnes nødvendigt.

L 80 foreskriver som allerede nævnt, at tildelingen af dansk statsborgerskab fordrer en udveksling af håndtryk mellem en myndighedsrepræsentant og den kommende statsborger. Et initialt blik på lovforslaget som det blev fremsat d. 25. oktober 2018 kan her gives:

Lovforslaget tager udgangspunkt i en ny indfødsretsaf tale, som blev indgået af regeringspartierne, DF og Socialdemokratiet.²⁴ I hovedsagen omhandler den skærpede krav og fordringer til udlændinge, der ønsker statsborgerskab i Danmark.²⁵ I dette speciale vil der imidlertid kun være fokus på de elementer af lovforslaget, der omhandler håndtrykskravet.

Det, som især kan bemærkes omkring den nomineringsstrategier, der anlægges ift. lovforslagets håndtrykskrav, er den hyppige forekomst af tre distinkte, abstrakte objekter og fænomener: (1) Respekt og derivativer heraf. (2) Danske værdier og derivativer heraf. (3) Dansk kultur og derivativer heraf. Disse tre abstrakte elementer fremgår desuden i en del tilfælde i sammenhæng med hinanden. For eksempel lyder

²³ Referencer til de love, der omtales i specialet, kan findes i kildelisten

²⁴ https://www.ft.dk/ripdf/samling/20181/lovforslag/l80/20181_l80_fremsaettelsestale.pdf

²⁵ Ibid.

det: " Formålet med bestemmelsen er at sikre, at ansøgere om dansk indfødsrets ved naturalisation respekterer grundlæggende danske værdier og kulturnormer" (L 80:9). Respekt konstrueres dermed som noget, man især skal have for de danske værdier.

DF og håndtrykskravet

For DF er det indfødsretsordfører, Christian Langballe (herefter CL), der debatterer lovforslaget i 1. behandling, mens det er MH, som debatterer 3. behandling. Fokus vil være på, om de diskurstræk, der gjorde sig gældende for DF i medierne, også vil være at finde i Folketingssalen. Yderligere vil en undersøgelse af, om de højrepopulistiske diskurstendenser, som er blevet observeret i første del af analysen, er at finde hos de tre andre partier, V, LA og S, hvis mandater har været udslagsgivende i forbindelse med de senere års udlændingestramninger.

Diskursemnerne i DF's debatindlæg antyder, at håndtrykskravet for deres vedkommende har ét primært formål. Nemlig at ramme muslimer. De to hyppigst forekommende emner er islam og denne religions påståede opdeling af mennesker i rene og urene (B3: 13), hvilket ifølge DF er udslagsgivende for, at nogle mennesker nægter at give hånd (se fx B3: 2). Håndtrykket konstrueres ligesom i lovteksten som et udtryk for respekt for og forrang af danske værdier og dansk kultur samt som en taksigelsesmarkør (B3: 2ff). Herudover konstrueres uviljen mod at give hånd som et ligestillings spørgsmål, hvilket blandt andet ses, når MH siger: "[V]i synes, det er forkert, hvis der er sådan en renhedsforestilling om, at mænd og kvinder ikke er lige meget værd" (B3: 11) eller dette udsagn fra CL: "Vi diskuterer faktisk nogle forhold, som er derude, ligesom jeg da i hvert fald kan komme i tanker om nogle, der ikke giver hånd til kvinder, fordi de betragter dem som en urene" (B3: 2).

Hele debatten i forbindelse med behandlingen af L 80 handler i et vist omfang om tvang. Den handler om, at man vil gøre statsborgerskab i Danmark betinget af, at folk giver hånd. Dette giver anledning til en undersøgelse af, hvilken befolkningsgruppe en sådan lov sigter til. Det fremgår med al ønskelig tydelighed, at debatten handler om muslimer, hvilket det store fokus på islams påståede opdeling af mennesker i rene og urene illustrerer. Denne håndtryksbetingelse konnoterer ufrivillighed, hvilket også gjorde sig gældende i den diskursive prædikationsstrategi, vi så i forbindelse med facebookopslagene. Det efterlader imidlertid nogle spørgsmål, som lyder: Kan respekt og taknemmelighed tiltvinges? Er det ikke netop karakteristisk for disse fænomener, at de kun kan gives frivilligt?

Et initialt svar på disse spørgsmål er, at betingelsen om at overskride en kropslig grænse snarere kan ses som et udtryk for ydmygelse. Man fordrer, at mennesker frasiger sig kultur, tro og kropslig autonomi, for at kunne få lov at indtræde i det nationale fællesskab og nyde samme privilegier som den øvrige befolkning. Man med god ret påpege, at den tiltvungne respekt i disse grundlovsceremonier kun går én vej, nemlig fra ansøgeren til myndighederne. Heroverfor konstrueres *danskheden* i storladne vendinger, som når CL

påstår, "at danskerne er vokset sammen som et folk gennem tusind år – en lang, lang forædlingsproces" (B3: 5).

Det kan være interessant at se nærmere på udtrykket 'forædlingsproces'. Det konnoterer biologisk racetænkning, eugenik og racerenhed. Således konstrueres danskerne ikke blot som et homogent folk med en ensartet kultur og ensartede værdier, men som et folk, der er et destillat af en tusindårig forædling. Dette motiv underbygges af endnu en eugenikpræget metafor, nemlig når CL ved to lejligheder påstår, at sondringen mellem *haram* og *halal* ligger i islams DNA (B3: 5 og 8). Herved opstår et *dem* og et *os*, der i kraft af biologiske faktorer er uforenelige. DF's harceleren mod de islamiske renhedsforeskrifter, der opdeler mennesker i rene og urene, forekommer ironisk og næsten hyklerisk, når partiet for det første bruger dets diskursive magt til netop at forsøge at opdele befolkningen i et *os* versus *dem*. Og for det andet, når *danskere* omtales med udtryk, der konnoterer renhed, dvs. som et forædlet folk med en homogen kultur og et homogent værdisæt.

Det fremgår af CL og MH's nominerings- og prædikationsstrategier, at opfattelsen af respektbegrebet og af håndtrykkets betydning lægger sig tæt op af den måde, hvorpå det konstrueres i L 80 med undtagelse af, at håndtrykket i lovforslaget ikke udlægges som hverken en taksigelsesmarkør eller som udtryk for et ligestillingstiltag. Ensartetheden skyldes formentlig, at lovforslaget er en udmøntning af den indfødsrets aftale, som DF var med til at indgå i juni 2018 (L 80: 2). Det ses i øvrigt, at en af hovedpåstandene i DF's debatindlæg falder sammen med en påstand, der også fremføres adskillige gange i L 80. Hvad argumentationsstrategien angår, synes således særligt to overordnede skemaer at træde frem:

1. Skema

Påstand: Man skal give hånd for at få dansk statsborgerskab

Argument: Håndtrykket er udtryk for respekt for danske værdier og kultur.

Topoi: Topos omkring essentiel national karakter

Dette argumentationsskema fremsættes i L 80 som følger:

"Det er således udtryk for en grundlæggende dansk værdi og kulturnorm, at man udviser respekt, når man møder hinanden, herunder myndighedsrepræsentanter ved offentlige ceremonier, ved at udveksle håndtryk med hinanden." (L 80:2)

I DF's debatindlæg fremsættes et skema, hvor mange af de samme elementer indgår:

”Hvis du ønsker at blive dansk statsborger, skal du også tilegne dig danske værdier og dansk kultur. Og der er det helt, helt almindeligt pli at vise respekt for det andet menneske, og hvis der er en, der rækker hånden frem, tager man selvfølgelig imod den, og nægter man at tage imod den, er det, fordi man ikke udviser den passende mængde respekt.” (B3: 10)

Den væsentligste forskel mellem den diskurs, der præger lovforslaget og den diskurs, DF’s debatindlæg udtrykker, er, at DF sætter krav om assimilation, med andre ord tilegnelsen af danske værdier og dansk kultur, mens loven blot formulerer et krav om respekt for samme, dvs. integration. Ikke desto mindre er ligheden slående, og da lovforslaget er formuleret og vedtaget af et DF, S, V, KF og LA kan det antyde, at den højrepopulistiske diskurs har fundet vej ind mod midten af dansk politik.

2. Skema

Påstand (sand.): Det er nødvendigt at lovgive omkring håndtrykket

Argument: I islam skelnes der mellem rene og urene mennesker, hvorfor nogle muslimer nægter at give hånd til det modsatte køn. Det impliceres dermed, at håndtrykket kan forhindre, at radikale islamister bliver danske statsborgere (B3: 7).

Topoi: Diskriminationstopos (jf. Wodak 2015), trusselstopos

Dette skema er forbeholdt DF, og det er interessant at bemærke, at selve lovforslaget overhovedet ikke nævner islam eller muslimer, og ej heller noget om de renhedsforskrifter, der har så høj forekomsthæftighed i DF’s debatindlæg. Svaret på dette kan handle om, at der er religionsfrihed i Danmark, og at en lov, der specifikt rammer muslimer, som følge deraf ville være i strid med grundloven. Et overblik over debatten (Se B4) viser imidlertid, at den del af lovforslaget, der omhandler håndtryk, primært er fokuseret på islam. Selvom det med enkelte undtagelser blot er DF, der nominerer islam og muslimer, er det tydeligt, at håndtrykskravet også for de to liberale partier, V og LA, er rettet mod muslimer. Udlændinge- og integrationsminister, Inger Støjberg (herefter IS) siger fx i et svar til Lotte Rod fra Det Radikale Venstre, at ”det her er jo et spørgsmål om ren og uren; det her er et spørgsmål om religion”. Hun følger op med at sige: ”Det her handler om at tage et værdisæt til sig”, og: ”Det handler om at tilvælge Danmark, det handler om at tilvælge vores værdisæt”. Disse udsagn afslører, at DF ikke er ene om at ønske assimilation fremfor integration. For IS er det tilsyneladende ikke nok - som teksten i lovforslaget foreskriver - at respektere de danske værdier, man skal også tage dem til sig. Tilsvarende skriver Henrik Dahl fra LA: ”[O]pdelingen i halal og haram en fuldstændig afgørende del af islamisk teologi. Vi vil ikke give en særrettighed til, at den skelnen skal have forrang for dansk lovgivning eller skal kunne gøres gældende for mennesker, der ikke er

muslimer”.²⁶ Altså handler håndtrykskravet også for LA om muslimer. Henrik Dahl siger dog intet, der kan opfattes som et krav om assimilation frem for integration.

Venstre og Inger Støjberg

IS har om nogen været bannerfører for en stram dansk udlændingepolitik, hvilket fejringen af de 50 udlændingestramninger med kage illustrerer (Fancony 2017). Det kan derfor være interessant at se på, om hun også taler sig ind i den højrepopulistisk diskurs, der er beskrevet i litteraturen, og som for DF's vedkommende er blevet afdækket i dette speciale. Kage-sagen kan i sig selv ses som et udtryk for en højrepopulistiske provokationsstrategi. Om denne strategi skriver Wodak: "Right-wing populist politicians [...] intentionally provoke scandals by violating publicly accepted norms" (Wodak 2015:19). At det blev en international skandale, vidner en række artikler fra internationale nyhedsmedier om.²⁷ Denne provokationsstrategi, som særligt vakte opsigt på de sociale medier, skiller sig ud fra den af Wodak beskrevne, fordi den netop ikke opfølges af kalkuleret ambivalens. IS fastholdt uden undskyldninger eller svinkeærinder sin ret til at fejre sine politiske sejre.²⁸

I folketingsdebatten omkring L 80 er der talrige eksempler på, at IS taler sig ind i en højrepopulistisk diskurs. En væsentlig aktør i hendes debatindlæg er asylansøgere, og som det også var tilfældet med flygtninge, indvandrere og asylansøgere i MH's facebookopslag, prædikeres ansøgere af dansk statsborgerskab primært med verbet 'skal'. Denne gang underbygges tvangsaspektet med, at ansøgeren må give afkald på retten til selv at bestemme, hvem der må røre ved dem, idet et statsborgerskab jo betinges af en håndtryksudveksling. Det er dermed en af de sidste bastioner af individets autonomi, der her fordres brudt. Verbet knytter sig ligesom i lovteksten til respekt, danske værdier og dansk kultur. Disse to fænomener defineres næsten udelukkende implicit. Der er således kun ét eksempel på en egentlig definition af de danske værdier:

"Og til ceremonien skal ansøgeren skrive under på at ville efterleve dansk lovgivning, herunder selvfølgelig også grundloven, og respektere grundlæggende danske værdier og retsprincipper, herunder det danske demokrati" (B4: 1)

Ud af de ti gange IS nævner danske værdier, er det ovenstående citat den mest direkte reference til, hvad disse værdier indeholder. I nærmiljøet til de sætninger, hvori danske værdier nævnes, kan der findes andre tilskrivninger, herunder håndtrykket, frihedsrettigheder og ligestilling. Tilsvarende kvalificeres dansk kultur

²⁶ Citaterne fra IS og Henrik Dahl er alle at finde på Folketingets hjemmeside under 1. behandling af L 80

²⁷ Se fx Pasha-Robinson (2017) eller Bilefsky (2017)

²⁸ Se fx Uberg (2017)

kun ved det ene at give hånd (fx B4: 2).

IS argumentationsskemaer tager stort set eksklusivt udgangspunkt i topos omkring essentiel nationalkarakter. Der er to genkommende påstande, som respektivt lyder: (1) 'Det er en fuldstændig naturlig kulturnorm at give hånd i Danmark' og (2) 'Danmark er bygget på et fundament af frihedsrettigheder'. Der gives ikke belæg for disse påstande, de konstateres blot. Som det tidligere er blevet vist, er hilseformerne i Danmark alsidige, hvorfor man ikke med rimelighed kan naturalisere håndtrykket, som IS gør. Hvad frihedsrettigheder angår, virker det paradoksalt, at en lov, hvis kerneelement er et håndtrykskrav, retfærdiggøres med begrebet frihed. Det kan i øvrigt diskuteres om Danmark er bygget på et fundament af frihedsrettighed. Ligesom de fleste andre europæiske lande er borgerrettigheder noget, som de undertrykte har været nødt til bogstaveligt talt at slå for. Særligt underklassen og minoriteter har måttet kæmpe og dø for de frihedsrettigheder, for hvilke IS gør sig til talsmand. Dette står i skærende kontrast til den ideologiske position, hun taler fra. Hun er en af de mest indflydelsesrige mennesker i Danmark, hvad politisk magt og taletid i medierne angår. Hun repræsenterer et parti, der under finanskrisen ved den såkaldte "rødvinsreform" (skattereformen af 2009) gav skattelettelser til landets rigeste borgere.²⁹ V er således et parti, der står på de velbjærgede og ikke på de undertryktes side, hvad partiets pengedonorere også vidner om (Nyhedsbureauet Ritzau 2016).

Det mest signifikante ved IS's debatindlæg er imidlertid den diskursstrategi, der omhandler ytringers illokutionære kraft. Særligt i forbindelse med den diskursive konstruktion af det obligatoriske håndtryk ses en repetitiv brug af naturaliseringsadjektiver. Håndtrykket beskrives to gange som 'naturligt' (B4: 3 & 6), mens det omtales med brug af adjektivet 'selvfølgelig' otte gange, i.e.: "hvor dem, der får tildelt et dansk statsborgerskab, selvfølgelig optræder med den fornødne respekt og værdighed over for repræsentanter for det land, som nu giver dem et statsborgerskab" (B4: 3). Den fornødne respekt og værdighed implicerer håndtrykket, som man kan læse længere nede i debatindlægget, hvor der står, at det er "en fuldstændig naturlig kulturnorm i Danmark, [at man] stikker hånden frem og hilser respektfuldt med et håndtryk for at markere det præcise øjeblik i en ansøgers liv, hvor vedkommende bliver dansk statsborger" (B4: 3). Dernæst er der brugen af adjektivet 'almindelig', der anvendes fire gange i forbindelse med håndtrykket. For eksempel, "det er en ganske almindelig omgangsform i Danmark og en ganske almindelig kulturnorm i Danmark at give hånd til hinanden" (B4: 3f). Disse adjektiver bruges således intensiverende for at konstruere håndtrykket som noget helt essentielt ved den danske kultur.

Hvad diskurs angår, kan det hermed tyde på, at IS især taler sig ind i den del af den højrepopulistiske diskurs, der omhandler essentialismen. Idéen om en essentielt dansk kultur er baggrund for hendes argumenter, ligesom den også er det for lovteksten. Herudover ser vi ligesom i MH's facebookopslag, at

²⁹ Se fx Wammen (2018) eller Politiken (2018)

den gruppe, der rammes af loven - ansøgere af statsborgerskab – underkastes det, vi kan kalde en tvangsdiskurs, dvs. de prædikeres nærmest udelukkende ved brug af verbet 'skal'. Dette er i strid med, hvad V påstår at stå for. I partiets principprogram ses under overskriften "Det Liberale Menneskesyn" følgende: "Frihed betyder fravær af tvang – men også, at mennesket er frit til at tage ansvar for sit eget liv og medansvar for andre mennesker og fællesskabet" (V's principprogram 2018). Der står også i programmet, at frisind "er en vigtig del af det liberale tankesæt" (Ibid.), samt at frisind for det første betyder, "at man anerkender det andet menneskes ret til frit at tænke, tro og tale og til frit at vælge sin livsform!" og for det andet, at "den, der selv har en fast overbevisning, ikke blot kæmper for sin egen holdning men også kæmper for andres ret til at have en anden opfattelse" (Ibid.). Dette frisind, som IS og V påstår at repræsentere, er funderet i oplysningsfilosoffernes lighed- og frihedsidealer og den klassiske liberalisme, hvor de vigtigste elementer er religionsfrihed, ytringsfrihed, privat ejendomsret, tolerance, næringsfrihed og frihandel. At detailstyre kommunale ceremonier og lovgive om en kropslig overskridelse som betingelse for dansk statsborgerskab krænker således grundlæggende liberale værdier, særligt i forhold til tolerance- og religionsfrihed. Der således ikke tale om et klassisk liberalt menneskesyn, men snarere en blanding af højrepopulistisk og neoliberal diskurs. Det skal retfærdigvis nævnes, at det langt fra er alle i V's bagland, der bakker regeringens håndtryksskrav og øvrige stramninger op, således har flere Venstre-borgmestre været ude med kritik (Olsen 2018).

Neoliberalismen er karakteriseret ved at ønske en markedsliggørelse af staten (Estrup et al. 2013:77), der blandt andet udmønter sig i New Public Management, dvs. en detail- og markedsbaseret styring af samfundet og den offentlige sektor. Dette har Ifølge Foucault den konsekvens, at "the economic model of supply and demand and of investment-costs-profit [is expanded] so as to make it a model of social relations and of existence itself" (Foucault 1978-1979: 242). Her mener han altså lidt forenklet, at neoliberalismen fører markedsmekanismer og markedstænkning fra, hvad der med et udtryk hentet fra Habermas kan kaldes systemverdenen, og ind i den individuelle livsverden som "[a] form of relationship of the individual to himself, time, those around him, the group, and the family" (Ibid.).

Der kan peges på især to elementer i L 80 og IS's indlæg, der påviser, at der er tale om en neoliberal diskurs. For det første, at man overhovedet går ind og detaillovgiver om en grundlovsceremoni, hvor håndtrykket - og den respekt og taknemmelighed, som det skal forestille at symbolisere – for det andet er markedsliggjort som en betaling for dansk statsborgerskab under parolen: "[Når man] bliver dansk statsborger, takker [man] for det ved at give hånd til den myndighedsperson, der nu forestår ceremonien" (B4: 9). Den udveksling, der her ønskes stadfæstet i loven, kan ses som en udveksling efter et *quid pro quo*-princip, hvilket betyder, at taknemmeligheden ikke udtrykkes fra en frivillig position, men som en vare i en byttehandel.

Det er dog den højrepopulistiske diskurs, der fylder mest hos IS. Hun benytter sig for eksempel af en singulariseringsstrategi, der ifølge Wodak er karakteristisk ved, at den etniske majoritet i det pågældende land omtales som unikt og overlegent (Wodak 2015: 54), som når IS siger:

”[D]et er en stor gave [at blive dansk statsborger]. Det er den største gave, og det er også en tillidserklæring, man opnår, når man kan kalde sig dansker. Og selvfølgelig er der strikse krav og formelle krav til at opnå det her statsborgerskab, fordi det er noget helt specielt at blive dansker” (B4: 4)

Ved brug af udtrykkene ’den største gave’ – det ses her, at adjektivet ’stor’ går fra positiv til superlativ - og ’noget helt specielt’, antydes det, at et dansk statsborgerskab – at blive dansker - er andre statsborgerskaber overlegent. Overordnet set taler IS sig således ind i en højrepopulistisk diskurs, der rummer signifikante neoliberale elementer.

Socialdemokratiet

Socialdemokratiet undlod som bekendt at stemme hverken for eller imod L 80, men har i de seneste år markeret sig ved at tale for udlændingestramninger (Mansø & Just 2018). I debatten vedrørende L 80 er de imidlertid mere vævende. Indfødsretsordfører for Socialdemokratiet, Astrid Krag (AK) debatterer lovforslaget på vegne af sit parti, og det hyppigst forekommende diskursemne i hendes indlæg handler om unødvendigheden af at lovgive omkring et problem, der ikke har forankring i virkeligheden (B5: 14). Hun påpeger, at der i kommunerne ikke har været eksempler på, at folk ikke vil give myndighedsrepræsentanter hånd: ”De [borgmestrene i kommunerne] oplever ikke, at folk ikke trykker dem i hånden, når de rækker den frem”(B5: 5).

Den højrepopulistiske diskurs er dog også hos AK i spil. Hun taler fx om de danske værdier, som om de er homogene størrelser og er desuden med til at forstærke naturaliseringen af håndtrykket som noget essentielt dansk: ”Naturligvis skal man give hånd – det er sådan, vi hilser på hinanden i Danmark”, og: ”Det gør vi som udtryk for respekt for den person, vi står over for” (B5: 2). Argumentationen for dette er som hos MH og IS ikke til stede og baseres også på topos omkring essentiel nationalkarakter. Diskursen synes dermed også her at antyde, at der er noget - en essens - der binder danskere sammen som et folk: ”Vi har mange værdier, der er sindssygt vigtige og som er helt afgørende for sammenhængskraften i det her land, som fungerer hver eneste dag” (B5: 4). Her reproducerer og forstærker AK den højrepopulistiske konstruktion af Danmark og danskerne som homogene størrelser, hvortil der er nogle helt essentielle praksisser forbundet. Man kan sige, at Socialdemokratiet i den forbindelse går højrefløjens ærinde – eller at det i det mindste viser en accept af nogle grundlæggende højrepopulistiske præmisser for debatten - fordi

konstruktionen af en essentiel nationalkarakter netop er en hjørnesteen i skabelsen af en *os* og *dem*-dikotomi.

Samlet indtryk

Det virker som om, der fra især V og DF er et ønske om, at det skal være så svært så muligt at få dansk statsborgerskab. Det, der implicit kræves, er ikke blot integration men assimilation. Ud fra en ideologi, der med god ret kan kaldes både nativistisk og nationalistisk, fordres de såkaldte danske værdier og den danske kultur indoptaget af enhver, der vil gøre sig håb om at kalde sig dansker. Om vanskelighederne ved at opnå statsborgerskab i lande domineret af en højrepopulistisk diskurs skriver Wodak, "we are dealing with nativist ideologies of ethnic nationhood related to birth, blood and a mystical notion of a homogenous *demos* and history. Thus, acquiring citizenship is made into an enormous obstacle" (2015: 94). I analysens første del blev denne nativisme blotlagt, og vi ser den her udmøntet i en lov, der vil gøre det sværere for visse befolkningsgrupper at få dansk statsborgerskab. Det initiale indtryk af motivet bag håndtryksskravet fremstår forstærket, fordi debatten har vist, at det i højere grad end at handle om respekt og taknemmelighed, handler om at få en specifik befolkningsgruppe til at gå på kompromis med deres krop, kultur og tro. Håndtryksskravet er således udtryk for en adfærdsregulerende overskridelse af individets autonomi, hvilket tilkendegiver en vis hyklerisk paradoksalitet, al den stund kravet er fremsat for netop at bekæmpe den adfærdsregulerende dogmatisme, som tilskrives (visse dele af) islam.

Det er også værd at bemærke, at den diskursive opdeling af befolkningen i et *os* og et *dem*, forekommer at være en underliggende præmis for hele debatten. Kontekstafsnittet berørte kort Yilmaz' etnificeringsbegreb, som synes relevant at uddybe her. Det deler en række kendetegn med den af Hervik omtalte racialisering, men er mere specifikt i forhold til subjektets relation til gruppen. Ligesom racialisering er det karakteristisk for etnificeringsbegrebet, at det er en måde at kategorisere og afgrænse en bestemt befolkningsgruppe på ud fra etniske, kulturelle eller religiøse tilhørsforhold. Når en gruppe individer således kategoriseres på baggrund af fx deres etnicitet eller religion, kan der opstå en diskurs, hvor gruppen tildeles et kollektivt ansvar for de enkelte individers handlinger. Det sker fordi, individuelle handlinger tilskrives de kendetegn, gruppen gennem en *os* versus *dem*-diskurs er blevet tildelt (1999: 184). Netop L 80 er et eksempel på noget sådan: På grund af enkelte episoder, hvor muslimske mænd har nægtet at give en dansk kvinde hånden, er der blevet lovgivet om et adfærdsregulerende og ydmygende håndtryksskrav – disse episoder er i øvrigt ikke opstået i forbindelse med tildeling af statsborgerskab. Et andet eksempel er, når enkeltssager, som den tidligere nævnte skudepisode i Vollsmose, udlægges som et kulturspecifikt fænomen,

hvorved hele den islamiske kultur³⁰ kommer til at stå for skud, selvom langt de fleste muslimer i Danmark lever et lovlydigt liv.

Når opdelingen af et *os* og *dem* først er blevet det grundlag, hvorpå vi diskuterer socio-økonomisk politik, så bidrager selv politiske partier, der går ind for en barmhjertig flygtninge-indvandrerpolitik, til at reproducere en diskursiv konstruktion af en essentiel dansk gruppe og en etnificeret gruppe. Således kunne vi se, at selvom S var imod håndtrykkravet, debatterede partiets ordfører ud fra en præmis funderet i en *os* og *dem*-diskurs.

Burkaloven

Allerede i 2009 fremsatte DF et beslutningsforslag om forbud mod de muslimske klædedragter burka og niqab. Disse klædedragter dækker begge hele kvindens krop, men hvor niqaben lader øjnene være fri for tildækning, dækker burkaen også øjnene (Johansen & Østergaard 2009: 4). Forslaget blev imidlertid forkastet på grund af manglende opbakning. For regeringspartiernes vedkommende drejede det sig om, at man fandt, at et sådant forbud ville være i strid med grundlovens paragraf § 70, som siger: "Ingen kan på grund af sin trosbekendelse eller afstamning berøves adgang til den fulde nydelse af borgerlige og politiske rettigheder eller unddrage sig opfyldelsen af nogen almindelig borgerpligt." og § 71, stk. 1, som lyder: "Den personlige frihed er ukrænkelig. Ingen dansk borger kan på grund af sin politiske eller religiøse overbevisning eller sin afstamning underkastes nogen form for frihedsberøvelse".³¹ Forbuddet blev altså ikke forkastet af regeringspartierne, V og KF, på et værdipolitisk grundlag, hvilket fremgår af følgende citat fra den daværende justitsminister Brian Nielsens åbningstale vedrørende beslutningsforslaget:

"[N]ej fra regeringens side til beslutningsforslaget, da det rejser væsentlige spørgsmål i forhold til grundloven og konventioner, men ja til at kæmpe imod det kvindesyn og det menneskesyn, som burkaen, niqaben og andre beklædningsgenstande repræsenterer".³²

S, der dengang ligesom nu var et oppositionsparti, var af flere grunde imod et burka- og niqabforbud. Det var Flemming Møller Mortensen, der debatterede beslutningsforslaget for S, og han lagde vægt på, at der historisk ikke har været nogen særlig effekt af påklædningsforbud, og at man fra hans partis side anså burkadebatten som "et stykke symbolpolitik, et forsøg på at forstørre et problem", samt at det var et af

³⁰ Islamisk kultur nævnes her i singularis, da det er sådan MH refererer til den i facebookopslaget vedr. skudepisoden i Vollsmose. At omtale den mangfoldighed af forskellige islamiske kulturer og retninger, der eksisterer i verden, som én samlet størrelse er i sagens natur udtryk for en kompleksitetsreducerende og etnificerende måde at bruge sproget på.

³¹ Danmarks Riges Grundlov nr. 169 af 5. juni 1953

³² Indlæggene fra debatten omkring beslutningsforslaget fra 2009 kan findes på Folketingets hjemmeside under hhv. første og anden behandling af B 11

”Dansk Folkepartis gentagne forsøg på at skabe et »dem« og »os«, nemlig de truende, farlige, lumske personer af udenlandsk oprindelse på den ene side og så de rigtige og frelste på den anden”. Disse citater fra repræsentanten for S giver anledning til en vis undren, idet partiet stemte for L 219, i folkemunde kendt som ’burkaloven’, da den blev vedtaget ni år senere i 2018. Det kan antyde, at Danmarks største parti, der traditionelt har været at finde til venstre for midten, har foretaget et signifikant kursskifte.

Socialdemokratisk retorik, højrepopulistisk politik?

Det var den tidligere justitsminister Morten Bødskov (herefter MB), der i 2018 debatterede lovforslaget vedrørende tildækningsforbuddet, L 219. I sin åbningstale sagde han følgende:

”Visse beklædningsgenstande, herunder niqab og burka, bliver brugt til at undertrykke kvinder. Og uanset om det er 10, 30 eller 100 kvinder, vi taler om, så skylder vi dem en hjælpende hånd” (kilde).

Dette citat er interessant, fordi tildækningsforbuddet gennem alle MB’s debatindlæg udlægges, som om det er en hjælp til de kvinder, der af MB anses for at være undertrykte. Hvis man kaster et blik i lovforslagets tekst, fremgår det dog af punkt 3.2.6, at det paradoksalt nok er de selvsamme kvinder, som MB påstår at ville hjælpe, der får straffen – bøder op til 10.000 kroner - for at være tildækket (L 219: 5). Det kan være svært at se, hvordan bødestraf kan hjælpe undertrykte kvinder, som tvinges til at bruge niqab og burka.

’Hjælp’, ’frihed’, ’social kontrol’ og ’kvindeundertrykkelse’ er de mest forekommende temaer i MB’s debatindlæg og former tilsammen hans overordnede diskursive konstruktion af tildækningsforbuddet som et frigørende og retfærdighedsskabende tiltag. Således optræder diskursemet ’hjælp’ 11 gange og eksklusivt i forbindelse ’social kontrol’ og ’kvindeundertrykkelse’ (B6: 7)). Pakket ind i klassiske socialdemokratiske fyndord, som ’lighed’, ’solidaritet’ og ’fællesskab’ skaber MB en konstruktion af S som et parti, hvis primære motivation for at stemme for L 219 er at hjælpe socialt kontrollerede kvinder ud af undertrykkelse og ind i velfærdssamfundet med de ”rettigheder og pligter”, der følger med. Kvinderne omtales som ofre, der påtvinges en bestemt type klædebon, mens lovforslaget konstrueres som en hjælp til disse kvinder. Sagen er blot, at det fremgår af Københavns Universitets ”Rapport om brugen af niqab og burka” fra 2009, som i øvrigt var en bestillingsopgave fra regeringen, at det kun drejer sig om mellem 100 og 200 kvinder, der i vidt omfang bærer niqab frivilligt (Johansen & Østergaard 2009: 26). Desuden er der allerede en lov, der straffer tvang med op til to års fængsel.³³ Denne lov rammer i modsætning til L 219 gerningsmanden frem for ofret. Yderligere, som oppositionen påpeger, er det mest sandsynlige resultat af L 219, at de social kontrollerede kvinder, der under tvang bærer burka eller niqab, blot vil blive endnu mere

³³ Straffelovens § 260

isoleret ved et forbud, idet en naturlig konsekvens for dem kunne være, at de blev ude af stand til overhovedet at forlade deres bopæl.³⁴

Helt i tråd med nominerings- og prædikationsstrategierne er MB's argumentationsstrategi møntet på at fremstille tildækningsforbuddet som en hjælp. Der er overordnet set én argumentationsstrategi, der gennemsyrrer alle hans debatindlæg. Den lyder som følger:

Påstand: Lovgivningen vil være en hjælp for de kvinder, der rammes af den

Argument: Niqab og burka bruges til at undertrykke kvinder

Topoi: Retfærdighedstopos og frelsertopos

Præmissen i denne argumentation er, at man godtager, at en tildeling af bødestraf til offeret for undertrykkelse vil være en gangbar måde at bekæmpe social kontrol på. Det absurde i denne præmis er tydeligt for enhver. Med samme logik kan man give bøder til kvinder, der bliver slået af deres mænd ud fra en forestilling om, at det skulle stoppe volden. Desuden fordrer argumentet, at der rent faktisk er tale om, at der foreligger tvang, hvilket føromtalte burkarapport sætter et stort spørgsmålstejn ved (Ibid.).

Det er imidlertid også tydeligt, at MB - til forskel fra sin partifælle AK i debatten omkring håndtryk - i denne debat ikke i noget videre omfang taler sig ind i en højrepopulistisk diskurs. Tilslutningen til en lov, der har økonomiske og diskriminatoriske konsekvenser for en af svageste minoritetsgrupper i landet, og som S selv tidligere har omtalt som både symbolpolitik og et forsøg på at forstærke en *dem* og *os*-dikotomi, er dog i sig selv udtryk for højrepopulistiske tendenser. Det kan selv ikke nok så mange socialdemokratiske fyndord rette op på, for det står i direkte modsætning til partiets principprogram, der hævder at ville bekæmpe diskrimination mod minoriteter (Socialdemokratiets principprogram 2017: 17).

Gentagelse virker

I skærende kontrast til MB's diskursive konstruktion af lovforslaget som en hjælp til undertrykte kvinder, står DF's stædige diskursive konstruktion af tildækningsforbuddet, som om det entydigt er et forbud mod burka og niqab. Det er MH og Karina Due, der debatterer L 219 for DF, og hver gang ordet 'tildækningsforbud' nævnes sker det i kombination med burka og niqab. MH siger også mere direkte, at tildækningsforbuddet blot er en eufemistisk omskrivning af et burka/niqab-forbud:

³⁴ Se Enhedslistens ordfører Rosa Lunds spørgsmål til MB på Folketingets hjemmeside under første behandling af L 219

”Det har taget næsten 10 år at overbevise et flertal i Folketinget om, at vi skulle forbyde bl.a. burka og niqab i det offentlige rum, men nu skulle den gerne være der. Derfor behandler vi i dag et lovforslag om et tildækningsforbud, som det så hedder nu, kært barn har som bekendt mange navne” (B7: 2).

Således ses det flere steder, at MH ønsker at få L 219 til at fremstå som en sejr for sit parti. For DF er der ikke tale om hjælp til undertrykte kvinder, MH ytrer sågar flere gange ønske om markant højere straf til de kvinder, der eventuelt måtte overtræde forbuddet. For eksempel siger han, at DF ”gerne havde set fængselsstraf for overtrædelse af forbuddet” (B7: 4). Det er interessant, at det samme lovforslag kan udlægges så forskelligt, som det sker mellem S og DF. Mens S vil have det til at se ud som et retfærdighedsskabende tiltag, konstruerer DF L 219 som et bolværk mod ekstremisme og ’politisk islam’.

Netop ’politisk islam’ er en term, der ikke har været observeret i empirien før. Termen lader til at være udvekslelig med ’islamisme’ og er ifølge MH karakteriseret ved at være den mest ekstreme og intolerante del af islam (B7: 3). Der optræder også et hidtil uset prædikat i MH’s indlæg, nemlig ’hjernevask’. Det forekommer to gange i forbindelse med både politisk islam, burka og niqab og konnoterer fanatisme og vanvid (B7: 9f. Når man dertil lægger frygten for, at kriminelle og terrorister kan bruge de heldækkende dragter til at skjule sig i, dannes et billede af niqab og burkaklædte kvinder som indre fjender, hvis dagsorden er at få indført sharia i Danmark:

”Både terrorister og andre kriminelle kan drage fordel af en heldækkende beklædning til at skjule deres identitet, når de udøver terror eller andre former for kriminalitet. Der er altså mange grunde til at indføre et forbud” (B7: 3f)

Dette billede forstærkes og gøre mere påtrængende, når MH i sin argumentationsstrategi påstår, at islamisering og radikalisering af Danmark for det første er tiltagende, og for det andet er ”den største udfordring vi står med” (B7: 4). Belægget for disse påstande er, at der ”[i] disse år kommer [...] mange mennesker til Danmark fra forskellige lande” (B7: 3). Islamisering konstrueres således som et akut og altafgørende problem. Meget typisk tages der her udgangspunkt i et klart trusselstopos, og mens radikalisering naturligvis er en stor udfordring, både hvad angår ekstremister på MH’s side af det politiske spektrum og religiøse ekstremister, så står Danmark – og verden i det hele taget – med et langt større problem i form af den igangværende menneskeskabte klimakrise. Desuden kan det *en passant* nævnes, at sidestilling af islamisme og valget om at bære niqab eller burka er en fejlslutning, idet denne klædedragt, jf. s. 41-42 i dette speciale, ikke nødvendigvis udtrykker islamistiske synspunkter.

Som vi også så i de forrige afsnit, konstrueres dansk kultur og danske værdier som faste, homogene størrelser med udgangspunkt i topos omkring essentiel nationalkarakter. Denne danskhed sættes overfor truslen fra muslimsk kultur, der også konstrueres som en fast ikke-pluralistisk størrelse, fx: ”[V]i bør i det

hele taget tage flere hensyn til vores egen danske kultur og færre, ja, faktisk slet ingen, hensyn til muslimsk kultur" (B7: 4). En anden gengang er adjektivet 'afgørende', som også kendetegnede MH's intensiveringsstrategi i facebookopslagene. Her bruges det især til at underbygge tiltagets vigtighed:

"På den måde gør Folketinget det tydeligt for enhver, at den form for ekstremisme og hjernevask, som burkaen og niqaben er udtryk for, er uacceptabelt i Danmark. Det er uforeneligt med dansk kultur. Det er afgørende for menneskers interaktion og samliv i Danmark, at man ikke skjuler sit ansigt eller sin identitet for sine medborgere" (B7: 9)

Af dette citatet fremgår det desuden, at DF's diskurs i debatten omkring tildækningsforbuddet er i tråd med, hvad der er blevet observeret i den øvrige empiri, men hvor vægten i debatten omkring L 80 lå på konstruktionen af essentiel danskhed, er skabelsen af et akut trusselsbillede MH's primære fokus i L 219. Det er værd at bemærke, at DF's argumentation for et forbud blandt andet hviler på, at det at bære niqab og burka er udtryk for støtte til en totalitær ideologi. Derfor ville det være naturligt at forvente, at de også har fremsat beslutningsforslag om forbud mod fx det nazistiske hagekors eller det fascistiske fasces-symbol. Sådanne forslag har DF dog aldrig stillet.

En liberal lov?

For V var det Preben Bang Henriksen (herefter PBH), der debatterede L 219. Han gjorde det i sin åbningstale klart, hvad der var V's begrundelse for at støtte forslaget: "Der er to hovedmotiver for, at Venstre støtter det her forslag. Det ene er, at vi skal kunne se hinanden i øjnene i det offentlige rum, det andet er integration".³⁵ I modsætning til DF, lægger PBH ikke vægt på hverken trusselsbilleder eller konstruktionen af essentiel nationalkarakter. Tildækningsforbuddet bliver i hovedsagen udlagt som et integrationstiltag. PBH motiverer V's tilslutning til forslaget med, "at regeringen ønsker et opgør med parallelsamfund [og] ønsker en integration af medborgere af udenlandsk herkomst"³⁶, hvilket han ikke mener kan lade sig gøre, hvis de pågældende medborgere har ansigtet tildækket. Argumentationen lyder: "Det er vigtigt i vores samfund, at vi kan møde hinanden ansigt til ansigt i et tillidsfuldt forhold, en tillid, som i væsentlig grad bygger på muligheden for at kunne aflæse ansigtsudtryk".³⁷ Denne argumentation kan synes rimelig, men hvorfor forkastede V så beslutningsforslaget, da det første gang blev fremsat i 2009?

Det var dengang Kim Andersen, der debatterede forslaget for V, og udover, at man fra partiets side var bekymret for, om forslaget var i strid med grundloven, gav V følgende argument for at forkaste det: "Vi

³⁵ Se førstebehandling af L 219 på Folketingets hjemmeside

³⁶ Ibid.

³⁷ Ibid.

synes, at det ikke hører til her, men vi vil ikke lovgive mod det, for man skal have friheden til at iføre sig det, man vil, så længe det er af egen fri vilje”.³⁸ Når man således sammenligner, hvad V mente i 2009 og hvad de mener i dag, ser det ud til, at der er sket et grundlæggende skred. Partiet har tilsyneladende givet køb på grundlæggende liberale værdier og er gået højrepopulismens ærinde. Heroverfor valgte regeringspartiet LA at fritstille sin folketingsgruppe, hvoraf kun et medlem, Merete Riisager, stemte for tildækningsforbuddet.³⁹

Samlet indtryk

Det mest signifikante ved debatten omkring L 219 er utvivlsomt, at den diskursive konstruktion af tildækningsforbuddet tager sig meget forskelligt ud, alt efter hvilket parti, der er på talerstolen. Det samme lovforslag udlægges vidt forskelligt af DF og S. For sidstnævntes vedkommende italesættes L 219 som om, det er en hjælpeforanstaltning til undertrykte kvinder, mens det for DF handler om at vogte den danske kultur og imødegå terror og kriminalitet. Midt i mellem sidder V, Danmarks liberale parti, for hvem loven betyder et væsentligt brud med partiets principielle værdier.

For både S og V markerer vedtagelsen af L 219 et eklatant ideologisk skifte fra den kurs de to partier lagde i 2009. Navnlig S, der dengang udlagde burkaforbuddet som symbolpolitik og som et udtryk for ”Dansk Folkepartis gentagne forsøg på at skabe et »dem« og »os«”.⁴⁰ Det, der kendetegner symbolpolitik, er netop, at det er lovgivning, der kun har symbolsk effekt (Jensen 2010). Således fremgår det i Københavns Universitets føromtalt burkarapport, at der blot er mellem 100 og 200 kvinder i Danmark, der bærer niqab eller burka, og at disse kvinder i reglen gør det frivilligt (Johansen & Østergaard 2009: 26). Desuden er der som nævnt allerede en lov omkring tvang. Dette giver tilsammen det overordnede indtryk, at L 219 netop er et stykke symbolpolitik, hvis ideologiske formål for DF’s vedkommende tilsyneladende er at udgrænse anderledes kulturer og religioner gennem ved lovgivning at påføre minoritetsgrupper negative konsekvenser - i.e. bødestraf - af deres kulturelle og/eller religiøse praksis, mens det for S og V’s vedkommende virker som en bevægelse mod et højrepopulistisk tankesæt. Her kan det nævnes, at DF’s position på udlændingeområdet har været stort set statisk siden partiets grundlæggelse i 1995, hvilket et blik på partiets oprindelige principprogram fra 1997 vidner om: Under punktet ”udlændinge og indfødsretten” ses mange af de diskursfragmenter, som er identificeret både i dette og forrige afsnit. Der indledes eksempelvis med ordene: ”Danmark er ikke, og har aldrig været, et indvandrerland”, samt ”Danmark er først og fremmest danskernes land” (Dansk Folkeparti 1997: 5f), hvilket peger på den nationalistiske og stærkt indvandrerkritiske linje, partiet stadig har i dag. Desuden gøres det i principprogrammet tydeligt, at flygtninge ikke skal integreres, men hjemsendes (Ibid.), et udsagn vi også så

³⁸ Se behandling af B 11 (2009) på Folketingets hjemmeside

³⁹ Se afstemningen af L 219 på Folketingets hjemmeside

⁴⁰ Indlægget findes på Folketingets hjemmeside under behandlingen af B 11 (2009)

udtrykt talrige gange i MH's medietrykninger. At DF, som utallige gange i medierne er blevet beskyldt for at være populistiske, således står fast, mens to etablerede partier som S og V lader sig flytte af populistiske vinde, fortæller noget om magtforholdene i dansk politik. Det vidner om, at en højrepopulistisk diskurs vinder stemmer, og det vidner om, at DF har etableret et diskursivt brohoved i kampen om virkeligheden.

Det tredje kriterium for racisme

I afsnittet omkring DF i medierne blev det racistiske element af den højrepopulistiske diskurs berørt. Der blev taget udgangspunkt i racismeforskeren Peter Herviks tre kriterier for racisme, hvoraf det var tydeligt, at DF's mediediskurs opfyldte de to første. Spørgsmålet er så, i hvor høj grad det tredje kriterium er opfyldt. Hervik beskriver dette kriterium på følgende vis:

"Det tredje element i den analytiske tilgang til racisme består i at identificere magten til, på baggrund af den racialiserede underordning af mennesker og grupper, at påføre disse nogle negative konsekvenser" (2015: 37)

L 219 opfylder dette kriterium til fulde. På trods af at burkaforbuddet italesættes henholdsvis som et maskeringsforbud og som et tiltag mod undertrykkelse, efterlades der jf. forrige afsnit ikke megen tvivl om, hvem det er møntet på. Det er symbolpolitik, der med Herviks ord handler om at påføre en bestemt racialiseret befolkningsgruppe "negative konsekvenser", hvilket en progressiv bødestraf må siges at være. Det betyder, at samtlige kriterier for racisme er opfyldt, hvormed dette adjektiv kan føjes til karakteristikkene af særligt DF's aktuelle flygtninge-indvandrerdiskurs.

Konklusion

Undersøgelsen af den historiske kontekst for Dansk Folkepartis flygtninge- og indvandrerdiskurs gjorde det klart, at det især har været mediernes ensidige fokus på negative historier omkring flygtninge og indvandrere, der har givet den højrepopulistiske diskurs vind i sejlene. Det fremgik også, at Socialdemokratiet tabte vælgere til Dansk Folkeparti på baggrund af netop udlændingepolitikken, og at dette emne har været et af de væsentligste politiske emner i debatten i flere år. Det politiske klima har således været gunstigt for Dansk Folkeparti, der ved sidste valg blev Danmarks tredjestørste parti.

Det er i analysen tydeligt, at Dansk Folkepartis flygtninge-indvandrerdiskurs er karakteriseret af mange af de generiske kendetegn for højrepopulistiske partier, som forskningen på området foreskriver. De mest signifikante af Dansk Folkepartis diskursive strategier er centreret omkring tre konstruktioner. Den første er *danskhed*, som konstrueres som et essentielt, uforanderligt og homogent fænomen, der samtidig med at det fremsættes som fast og tidløst også tilskrives prædikater, som konnoterer skrøbelighed. Dette skaber et

fiffigt semantisk paradoks, der både kan appellere til nationalfølelse og fremmane billedet af et truet rige.

Den anden konstruktion er det truende element, nemlig *fremmedheden*, der i særdeleshed udgøres af ikke-vestlige flygtninge-indvandrere og muslimer. Disse fremstilles i hovedsagen som anderledes, farlige og som en byrde for det danske samfund. Desuden omtales de ofte med *fremmedheden* som primær identitetsmarkør ud fra metonymiske principper. Enten som *pars pro toto*, som når et skyderi i Vollsmose omtales som et udtryk for hele den islamiske kultur (i ental), eller som *totum pro parte*, som når et individ ikke anses for at passe ind i det danske samfund på baggrund af den religion, vedkommende praktiserer. Disse to fænomener, *danskheden* og *fremmedheden*, konstruerer tilsammen et *dem* og et *os*, der omtales som uforenelige, og som ifølge den model, der er baseret på Reisigls definition af højrepopulisme, er typisk for højrepopulismen. Den tredje konstruktion udgøres netop af dette dikotomiske forhold, der prædikeres med udtryk, som konnoterer kamp eller krig, hvilket også er i tråd med, hvad forskningen peger på som et generelt karakteristika ved højrepopulistisk retorik. Tilsvarende er tendensen til at gentage de samme nomineringer og prædikationer typisk for højrepopulistiske politikere, og denne tendens har i øvrigt en forstærkende effekt på den diskursive konstruktion af *danskheden* og *fremmedheden* som antagonist.

DF's argumentationsstrategier, hvor særligt trusselstopos, byrdetopos og topos omkring essentiel nationalkarakter er fremherskende og repetitive, underbygger billedet af *os-dem*-dikotomien, mens den udprægede mangel på argumenter og belæg tillader, at diskursen bliver holdt i et reduktionistisk sort/hvidt spektrum, hvor de gråzoner, som et nuanceret perspektiv på debatten ville give, ikke er til stede.

Spørgsmålet er så, hvilken effekt denne opdeling af et *os* og et *dem* har? Særligt den indledende del af analysen, kontekstafsnittet, kan give anledning til spekulationer over dette spørgsmål. Etnificering og racialisering af en minoritetsgruppe med fokus på negative fællestræk kan antage en dehumaniserende form, hvor rettigheder og privilegier, som den essentialiserede majoritetsgruppe nyder godt af, begrænses for den dehumaniserede gruppe. Adskillige af de opsigtsvækkende love rettet mod flygtninge og indvandrere, som har vakt forargelse i international presse, kan anskues som udtryk for dehumanisering af minoriteter. Loven, der tillader dobbeltstraf i ghettoområder, er et særligt illustrativt eksempel på krænkelse af en minoritetsgruppes rettigheder, idet den lader det at bo i et bestemt geografisk område være afgørende for strafudmålingen for en kriminel handling. At regeringen har været i stand til at finde politisk og folkelig opbakning til sådanne love, siger noget om den højrepopulistiske diskurs' status i Danmark. Nemlig, at den synes at være hegemonisk i sin udbredelse, ikke blot i medierne, men også i Folketinget, hvor den udmøntes i håndfaste strukturskabende sociale praksisser i form af diskriminerende love.

Den højrepopulistiske flygtninge-indvandrerdiskurs vidner om en synkretistisk ideologi, der kan siges at være essentialistisk, nationalistisk, nativistisk, xenofobisk, reduktionistisk, paternalistisk og racistisk. Disse

egenskaber tegner et billede af en ideologi, som er baseret på et verdenssyn, der er præget af frygt, aggressivitet, dominans og usikker identitetsfølelse. Nationalisme, nativisme og essentialisme knytter især an til frygt og usikker identitetsfølelse, al den stund disse fænomener er udtryk for et ængsteligt og nostalgisk ønske om uforanderlighed og klare demarkerede grænser, hvilket er vanskeligt foreneligt med verdens komplekse natur. Xenofobi er som navnet antyder primært forbundet med frygt. Racisme og paternalisme kan også forbindes med frygt og usikker identitetsfølelse, men knytter i højere grad an til aggressivitet og dominans.

Denne ideologi står således i klar modsætning til grundlæggende humanistiske idealer som tolerance, rummelighed, frihed, nysgerrighed og inklusion. Det er netop disse idealer som Danmarks to største partier, Socialdemokratiet og Venstre, har givet køb på. Omend røster i begge partier har taget afstand fra de højrepopulistiske tendenser, påviser analysen, at den højrepopulistiske diskurs har etableret et hegemonisk paradigme i midten af dansk politik. Om DF har vundet kampen om virkeligheden i relation til den politiske diskurs omkring flygtninge og indvandrere, kan dette speciale dog ikke give et endeligt svar på. Her er yderligere undersøgelser påkrævet. I den anledning kunne det være interessant at foretage en analyse af, hvorvidt de øvrige politiske partier i Folketinget i lighed med Socialdemokratiet og Venstre også accepterer de præmisser, herunder *etnificering* og *os-dem-dikotomi*, som den højrepopulistiske diskurs har opsat for debatten.

Et andet område, der kunne behøve yderligere belysning indenfor forskningen på området, er, hvordan den herskende flygtninge-indvandrerdiskurs påvirker ikke-vestlige minoriteter i Danmark. Her kan der trækkes en tråd til Hervik, der skriver, at et af kendetegnene ved racialisering er ansvarsforskydning, hvor racialiserede individer hæfter for de karakteristika, som den racialiserede gruppe er blevet tilskrevet, mens gruppen heroverfor drages til ansvar for individets handlinger. Den svensk-tunesiske forfatter Jonas Hassen Khemiris nyoversatte bog *Jeg ringer til mine brødre* (2012) behandler dette emne, og specialet kan passende afsluttes med et citat fra bogens indledende afsnit. Citatet illustrerer nemlig, hvordan den følelse af abjekthed, som racialisering kan påføre et individ, fører til en tyngende ansvarsfølelse for en racialiseret/etnificeret gruppe, man ikke nødvendigvis har noget andet tilhørsforhold til, end at man diskursivt er blevet placeret i den.

”Lige så snart I forlader hjemmet, ophører I med at være jer. Pludselig forvandles I til repræsentanter, og derfor er det af yderste vigtighed at I koncentrerer jer om at smelte ind. Smil til alt og alle (inklusive husdyr og mannequindukker). Gå maksimalt normal. Tak højlydt når nogen holder en dør. Undskyld jeres eksistens. Hvis i metroen, grin afdæmpet i biografer, forvandl jer til en usynlig gasform”

(Khemiri 2012: 1)

Kildeliste

Bøger og akademiske artikler

- Ali, S. R. ; Yamada, T. & Mahmood, A. (2015): "Relationships of the Practice of Hijab, Workplace Discrimination, Social Class, Job Stress, and Job Satisfaction Among Muslim American Women". *Journal of Employment Counseling*, årg. 52 nr. 4, s. 146-157.
- Andersen, T. ; Andersen, L ; Fløtten, T. ; Pedersen, L. ; Ploug, N. & Sjursen, J. (2013): *En Dansk Fattigdomsgrænse - analyser og forslag til opgørelsesmetoder*. Ekspertudvalget.
- Advokatsamfundet & Institut for Menneskerettigheder (2012): *Retssikkerhedsguide*. København: Institut for Menneskerettigheder.
- Bilge, S (2010): "Beyond Subordination vs. Resistance: An Intersectional Approach to the Agency of Veiled Muslim Women". *Journal of Intercultural Studies*, årg. 31 nr. 1, s. 9-28.
- Burr, V. (2003): *Social Constructionism* (2. udg.). London & New York: Routledge.
- Cannon, W. B. (1927): *Bodily Changes in Pain, Hunger, Fear and Rage – An Account of Recent Researches into the Function of Emotional Excitement*. New York: D. Appleton and Company.
- Collin, F. (2017): *Videnskabsteori for humanistiske fag*. København: Hans Reitzels Forlag.
- Danmarks Statistik (2018) : *Indvandrere i Danmark 2018*. København: Danmarks Statistik.
- Engesser, S. ; Ernst, N. ; Esser, F. & Büchel, F. (2017): "Populism and social media: how politicians spread a fragmented ideology". *Information, Communication & Society*, årg. 20 nr. 8, s. 1109-1126.
- Estrup, H. ; Jespersen, J. & Nielsen, P. (2013): *Den økonomiske teoris historie – en introduktion*. København: Jurist og økonomiforbundets forlag.
- Fairclough, N. (2003): *Analysing Discourse – Textual analysis for social research*. London & New York: Routledge.
- Fairclough, N. (2008): *Kritisk diskursanalyse – en tekstsamling*. København: Hans Reitzels Forlag.
- Foucault, Michel (1978-1979): *The Birth of Biopolitic – Lecture at the College de France* (red. Senellart). Basingstoke: Palgrave Macmillan.
- Jensen, M. U.(2008): *Et delt folk – Dansk udlændingepolitik 1983-2008*. Odense: Lysias.

- Johanneson, K. (1998) : *Retorik – eller konsten att övertyga*. Stockholm: Norstedts Förlag.
- Johansen, B. S. ; Warburg, M. & Østergaard, K. (2009): *Rapport om brugen af niqab og burka*. Københavns Universitet.
- Jørgensen, T.(2004) : ” Lærefrihed og læreforpligtelse. Forskning og undervisning om Gud i Norden”. *Tidsskrift for Teologi og Kirke*, s.193-202.
- Jørgensen, M. W. & Phillips, L. (1999): *Diskursanalyse som teori og metode*. København: Roskilde Universitetsforlag.
- Khemri, J. H. (2012): *Jeg ringer til mine brødre*. København: Forlaget Korridor.
- Kock, C. (2011): *De svarer ikke – Fordummende uskikke i den politiske debat*. København: Gyldendal.
- Laborde, C. (2006): “Female Autonomy, Education and the *Hijab*”. *Critical Review of International Social and Political Philosophy*, årg. 9 nr. 3, s. 351-377.
- Lassen, Hans (2009): *Den Anden Virkelighed – Tanker og tal om integrationen i Danmark*. København: Informations Forlag.
- Latour, B. (1992): ”One more turn after the social turn”, i *The social dimensions of science* (red. McMullin). Notre Dame: University of Notre Dame Press, s. 272-294.
- Alstrup et al (2010): *Politikens Filosofileksikon* (2. udg., red. Lübcke). København: Politikens Forlag.
- Marshall, J. D. (2010): ”French Philosophy and Education: World War II - 1968”. *Poststructuralism, Philosophy, Pedagogy* (red. Marshall).Dordrecht: Kluwer Academic Publishers, s. 1-27.
- Rasmussen, S. H. (2011): “Danmark efter 1973”. *Danmark Historie i Grundtræk* (2. udg., red. Busck & Poulsen). Aarhus Universitetsforlag.
- Reisigl, M. (2012): “Rechtspopulistische und faschistische Rhetorik - ein Vergleich”. *Totalitarismus und Demokratie*, år. 9 nr. 2, s. 303-323.
- Reisigl, M. (2017): “The Discourse-Historical Approach”. *The Routledge Handbook of Critical Discourse* (red. Flowerdew & Richardson). London & New York: Routledge.
- Reisigl, M. & Wodak, R. (2001): *Discourse and Discrimination – Rhetorics of racism and antisemitism*. London & New York: Routledge.

Speed, B. (1991): "Reality Exists O.K.? An argument against constructivism and social constructivism". *Journal of Family Therapy*, årg.13 nr. 4, s.395-409.

Stamer, N. B. ; Thorsen, G. N. & Jakobsen, G. S. (2017): *Tal om mad, Madindeks 2017, Befolkningens måltidsvaner*. Roskilde: Madkulturen.

Stjernfeldt, F. (2013): "Menneske, sprog og samfund". *Tankens Magt* (bd. 3, 3. udg., red. Siggaard Jensen et al.). København: Lindhardt og Ringhof.

Sørensen, J. et al. (1999): *Gads Religionsleksikon* (red. Fibiger & Smith). København: Gads Forlag.

Tosh, J. (2015): *The Pursuit of History*. New York: Routledge.

Van Eemeren, F. H. & Grootendorst, R. (1992): *Argumentation, Communication, and Fallacies: A Pragmatic-Dialectical Perspective*. New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates.

Van den Belt, H. (2003): "How to Engage with Experimental Practices? Moderate versus Radical Constructivism". *Journal for General Philosophy of Science*, årg. 34 nr. 2, s. 201-219.

Voll, J. O. (2004): "Salafiyya". *Encyclopedia of Islam and the Muslim World* (red. Martin). New York: Macmillan Reference.

Yilmaz, F. (1999): "Konstruktionen af de etniske minoriteter: Eliten, medierne og „etnificeringen" af den danske debat". *Politica, tidsskrift for politisk videnskab*, årg. 31 nr. 2, s. 177-191.

Wodak, R. (2011): "The Discourse-Historical Approach". *Methods of Critical Discourse Analysis* (red. Meyer & Wodak). Thousand Oaks: Sage Publications.

Wodak, R. (2015): *The Politics of Fear – What Right-Wing Populist Discourses Mean*. Thousand Oaks: Sage Publication.

Internetressourcer

Akademiske sites:

Farbøl, R. ; Sørensen, A. E. ; Olesen, T. B. & Olesen, N. W.: "Dansk indvandrings- og udlændingepolitik, 1970-1992":

https://danmarkshistorien.dk/leksikon-og-kilder/vis/materiale/dansk-indvandrings-og-udlaendingepolitik-1970-1992/?no_cache=1

Hansen, S. M. (2016) : "Udlændingeloven 1983-2002":

<http://danmarkshistorien.dk/leksikon-og-kilder/vis/materiale/udlaendingelove-1983-2002/>

Togeby, O. (2009) : "Kommunikation og Sprog":

<http://oletogeby.dk/filer/Kommunikation%20og%20sprog%202009.pdf>

Nyhedsmedier:

Andersen, A. L. (2018): "Skole køber cykler til elever med højt fravær" i Dagbladet Holstebro-Struer:

<http://woview.infomedia.dk.zorac.aub.aau.dk/?url=https://dagbladet-holstebro-struer.dk/holstebro/Skole-koeber-cykler-til-elever-med-hoejt-fravaer/artikel/387361&OpointData=3fe4663e16ac58dc01b2fac8a75087b2JmlkX3NpdGU9NjY2NSZpZF9hc nRpY2xIPTQ2OTg4NSZpZF91c2VyPTI4NDAmWRfYXBwbGljYXRpb249MTAwMDM1OSZsYW5nPWVu>

Astrup, P. (2018): "Martin Henriksen: 'Kriminaliteten skyldes den arabiske kultur'"

<https://www.bt.dk/samfund/martin-henriksen-kriminaliteten-skyldes-den-arabiske-kultur>

Barry, E. & Sørensen, M. S. (2018): "In Denmark, Harsh New Laws for Immigrant 'Ghettos'" i The New York Times:

<https://www.nytimes.com/2018/07/01/world/europe/denmark-immigrant-ghettos.html>

Bilefsky, D. (2017): "In Denmark, Passage of Rules on Immigration Called for Cake" i The New York Times:

<https://www.nytimes.com/2017/03/15/world/europe/denmark-immigration-cake-inger-stojberg.html>

Christensen, C. D. ; Stie, H. B. & Jensen, M. (2019): "Terror i New Zealand - 49 dræbt og 4 anholdt" på TV2's hjemmeside:

<http://nyheder.tv2.dk/udland/2019-03-15-terror-i-new-zealand-49-draebt-og-4-anholdt>

Fancony, S. (2017): "Støjberg forarger: Fejrer udlændinge-stramning nr. 50 med lagkage" i Politiken:

<https://politiken.dk/indland/art5870543/St%C3%B8jberg-forarger-Fejrer-udl%C3%A6ndingeshystramning-nr.-50-med-lagkage>

Forfatter ikke angivet, artikel i Politiken (2009): "Boligejerne slipper i »Rødvinsreformen«":

<https://www.berlingske.dk/politik/boligejerne-slipper-i-roedvinsreformen>

Gargiulo, S. & Guy, J. (2018): "Denmark plans to isolate 'unwanted' migrants on remote island" på cnn.com:

<https://edition.cnn.com/2018/12/05/europe/denmark-immigrant-island-scli-intl/index.html>

Hansen, H. K. (2019): " Muslimer rydder op efter nytårsdruk" i Ekstrabladet:

<https://ekstrabladet.dk/nyheder/samfund/muslimer-rydder-op-efter-nytarsdruk/7457639>

Henriksen, M. (2018): " Symbolet på en totalitær ideologi" i Jyllandsposten:

<https://jyllands-posten.dk/debat/breve/ECE10891525/symbolet-paa-en-totalitaer-ideologi/?fbclid=IwAR2OGEI4UTgSBuYr4nL5d8kme0tU80cy8lg8nKLI3QJnrIHfFuP5AcrA-RQ>

Hergel, O. (2017): "Børns Vilkår: Forholdene på Sjælsmark er kummerlige" i Politiken:

<https://politiken.dk/indland/art6180917/Forholdene-p%C3%A5-Sj%C3%A6lsmark-er-kummerlige>

Holm, T.A. (2018): " En splinterny måling afslører danskernes vigtigste dagsorden: »Det er formentlig den mulighed, Socialdemokratiet har for at vinde næste valg«" i Berlingske Tidende:

<https://www.berlingske.dk/politisk-morgenpost/en-splinterny-maaling-afsloerer-danskernes-vigtigste-dagsorden-det-er>

Holst, E. Q. & Korsgaard, K. (2018): "Flertal af danskerne afviser at lovgive om håndtryk" på altinget.dk:

<https://www.altinget.dk/artikel/flertal-af-danskerne-afviser-at-lovgive-om-haandtryk>

Jespersen, K. (2018): " Tosprogede elever får stillet cykler gratis til rådighed – danske elever betaler selv eller går" i Den Korte Avis:

<https://denkorteavis.dk/2018/tosprogede-elever-faar-cykler-betalt-af-kommunen-danske-elever-maa-gaa-eller-selv-betale/?fbclid=IwAR2x0job9CnIPXW7eFDfDSBphiEAa3WKGAUnGAUjDHYeHGThWBwRaLBvHNk>

Jespersen, K. & Pittelkow, R. (2018): " Ikke-vestlig indvandring har fået voldskultur til at brede sig – nyt blodigt skyderi viser, hvorfor danskerne har fået nok" i Den Korte Avis:

<https://denkorteavis.dk/2018/ny-ikke-vestlig-indvandring-har-faaet-voldskultur-til-at-brede-sig-nyt-blodigt-skyderi-viser-hvorfor-danskerne-har-faaet-nok/?fbclid=IwAR0fXWnfQYDjN0ic7JeBEs-cNRo2SbG6guBOKki-mk3DHSPcyUPmrZb5fJk>

Knudsen, H. G. & Christensen, D. (2019): " Danskerne effektiviserer mediebrugen i 2018" på DR's hjemmeside:

<https://www.dr.dk/om-dr/fakta-om-dr/medieforskning/medieudviklingen/2018/danskerne-effektiviserer-mediebrugen-i-2018>

Larsen, J. J. (2018): "Frikadelle-krigen blusser op på ny: Lad os få en folkeafstemning" på Ekstra Bladets hjemmeside:

<https://ekstrabladet.dk/nyheder/samfund/frikadelle-krigen-blusser-op-paa-ny-lad-os-faa-en-folkeafstemning/7016281>

Mansø, R. G. & Just, A. (2018): "Fagforening: S går langt over stregen med udlændingestramninger i jagten på stemmer" på DR's hjemmeside:

<https://www.dr.dk/nyheder/politik/fagforening-s-gaar-langt-over-stregen-med-udlaendingestramninger-i-jagten-paa>

Noack, R. (2015): "Denmark wants to seize jewelry and cash from refugees" i The Washington Post:

https://www.washingtonpost.com/news/worldviews/wp/2015/12/17/denmark-wants-to-seize-jewelry-from-refugees/?noredirect=on&utm_term=.d180825ab0e0

Nue, J. & Boier, P. (2018): " Professor: Håndtryk som hilsen er et nyt fænomen" på DR's hjemmeside:

<https://www.dr.dk/nyheder/indland/professor-haandtryk-som-hilsen-er-et-nyt-faenomen>

Nyhedsbureauet Associated Press (2018): "Denmark plans to banish unwanted migrants on remote Lindholm Island that was used to quarantine sick farm animals" i South China Morning Post:

<https://www.scmp.com/news/world/europe/article/2176407/denmark-plans-banish-unwanted-migrants-remote-lindholm-island-was>

Nyhedsbureauet Ritzau (2016): " V modtog rekordbeløb fra erhvervsliv og superrige i 2015" på TV2's hjemmeside:

<http://nyheder.tv2.dk/politik/2016-11-19-v-modtog-rekordbelob-fra-erhvervsliv-og-superrige-i-2015>

Nyhedsbureauet Ritzau (2016) : "Europarådet: Danmark overtræder menneskerettighederne" i Fyens Stiftstidende:

<https://www.fyens.dk/erhverv/Europaraadet-Danmark-overtraeder-menneskerettighederne/artikel/2933143>

Nyhedsbureauet Ritzau (2018): " Efter burkaforbud: DF forsøger igen at få religiøse tørklæder forbudt i skoler" i Fyens Stiftstidende:

<https://www.fyens.dk/indland/Efter-burkaforbud-DF-forsoeger-igen-at-faa-religioese-toerklæder-forbudt-i-skoler/artikel/3248844>

Nyhedsbureauet Ritzau (2019): " Rapport viser markant psykisk mistrivsel hos afviste asylbørn på Sjælsmark" i Berlingske Tidende:

<https://www.berlingske.dk/danmark/rapport-viser-markant-psykisk-mistrivsel-hos-afviste-asylboern-paa>

Olsen, T. L. (2018): " Løkke om håndtryk: Hvis borgmestre ikke vil, finder vi en anden løsning" på DR's hjemmeside:

<https://www.dr.dk/nyheder/politik/loekke-om-haandtryk-hvis-borgmestre-ikke-vil-finder-vi-en-anden-loesning>

Pasha-Robinson, L. (2017): "Danish minister sparks furious backlash after celebrating tougher immigration laws with cake" i The Independent:

<https://www.independent.co.uk/news/world/europe/danish-integration-minister-inger-st-jberg-furious-backlash-celebrating-tougher-immigration-laws-a7632161.html>

Pedersen, M. S. (2019): "Mens du sov: Muslimer tog skraldet på Rådhuspladsen" på TV2's hjemmeside:

<http://nyheder.tv2.dk/samfund/2019-01-01-mens-du-sov-muslimer-tog-skraldet-paa-raadhuspladsen>

Pedersen, J. B. (2013): "Forsker: Danmark er verdens mindst religiøse land" i Århus Stiftstidende:

<https://stiften.dk/aarhus/Forsker-Danmark-er-verdens-mindst-religioese-land/artikel/167025>

Petring, L. (2018): " Danskere: 'Forkasteligt' at borgmestre vil ignorere det" i BT:

<https://www.bt.dk/samfund/danskere-forkasteligt-at-borgmestre-vil-ignorere-det>

Redaktionen på ditoverblik.dk (2019): " Martin Henriksen advarer om at lempe forhold på Sjælsmark" på hjemmesiden ditoverblik.dk:

https://ditoverblik.dk/martin-henriksen-advarer-om-at-lempe-forhold-paa-sjaelsmark/?fbclid=IwAR0n6_sGqNKouFI0-r24sj1FHh8P5zOWrK2cJ9HZNUix6jPtYDZOLY8rxRU

Rothstein, Klaus (2008): "Humanitært: Farvel til foregangslandet" i Weekendavisen:

<https://apps-infomedia-dk.zorac.aub.aau.dk/mediemarkiv/link?articles=e10ad886>

Secher, M. (2018): "Kommune laver krammeregulering: - Man skal tænke over, hvilke signaler det sender" på TV2's hjemmeside:

<http://nyheder.tv2.dk/politik/2018-09-20-kommune-laver-krammeregulering-man-skal-taenke-over-hvilke-signaler-det-sender?cid=tv2.dk:Kommune%20laver%20krammeregulering%3A%20->

Sørensen, M. S. (2018): "Denmark, With an Eye on Muslims, Requires New Citizens to Shake Hands" i The New York Times:

<https://www.nytimes.com/2018/12/20/world/europe/denmark-muslims-handshake-law.html>

Uberg, L. (2017): "Støjberg forarger tusindvis med kage-fejring: Nu svarer hun igen på kritikken" på TV2's hjemmeside:

<http://nyheder.tv2.dk/politik/2017-03-14-stoejberg-forarger-tusindvis-med-kage-fejring-nu-svarer-hun-igen-paa-kritikken>

Wammen, N. (2018): " BLOG: Mens finanskrisen rasede, gav Løkke de absolut rigeste skattelettelser for 2,7 mio. kroner hver" på TV2's hjemmeside:

<http://nyheder.tv2.dk/politik/2018-11-30-blog-mens-finanskrisen-rasede-gav-loekke-de-absolut-rigeste-skattelettelser-for>

Wang, L. F. (2019): " »Min store søn har lige haft fødselsdag, og han ville gerne holde fødselsdag. Men jeg sagde nej, for det var for dyrt«" i Information:

<https://www.information.dk/indland/2019/02/store-soen-lige-haft-foedselsdag-gerne-holde-foedselsdag-sagde-nej-dyrt>

Andre sites:

Albret, P. (2006): " Dansk Folkepartis nye vækstbase: Regeringspartiernes vælgere" fra tænketanken og medievirksomheden Mandag Morgen:

<https://www.mm.dk/pdf/b2d62-30200604.pdf>

Dansk Folkeparti (1997): "Principprogram":

<http://www.kb.dk/pamphlets/dasmaa/2008/feb/partiprogrammer/object41242/da/#kbOSD-0=page:1>

Frederiksen, H. J. & Grane, P. (2017): "Nicolaus" i *Den Store Danske*:

<http://denstoredanske.dk/index.php?sideId=131627>

Grundloven:

<https://www.grundloven.dk/>

Husorden på Udrejsecenter Sjælsmark:

<http://udrejsecenter.dk/husorden-p%C3%A5-udrejsecenter-sj%C3%A6lsmark>

Jensen, J. N. (2010): "Symbolpolitik" fra Dansk Sprognævn's *Nye ord i dansk — fra 1955 til i dag*:

<https://dsn.dk/noid/?q=symbolpolitik>

Knigge, N. S.; Whitta-Jacobsen, H. J. & Lando, F. N. (2018): "Udenlandsk arbejdskraft er stabiliserende for dansk økonomi" fra tænketanken Kraka:

http://kraka.org/sites/default/files/public/konjunkturstabilisering_af_udenlandsk_arbejdskraft_v2.pdf

Kock, N. E. & Piø, I. (2011): "Juletræet" i *Den Store Danske*:

<http://denstoredanske.dk/index.php?sideId=102340>

KPnetTV (2013): "Heilende nazi'er på rådhuspladsen i Kbh. - 26/5 2013" på youtube.com:

<https://www.youtube.com/watch?v=0icLi3tMrf8>

Nielsen, H. K. & Mark, J. (2018): Beslutningsforslag 142:

<https://www.ft.dk/samling/20171/beslutningsforslag/b142/index.htm> og undersider

Poulsen, S. P. (2018): Lovforslag 219 på Folketingets hjemmeside:

<https://www.ft.dk/samling/20171/lovforslag/l219/index.htm> og undersider

Ringling, A. & Piø, I. (2010): "Julemanden" i *Den Store Danske*:

<http://denstoredanske.dk/index.php?sideId=102344>

Sepstrup, P. (2013): "Oppustede undersøgelser – vil du være med?" på kommunikationsforum.dk:

https://www.kommunikationsforum.dk/artikler/yougovs-netanalyser-er-ikke-repraesentative?hc_location=ufi

Simonsen, J. B. (2009): "Islamisme" i *Den Store Danske*:

<http://denstoredanske.dk/index.php?sideId=99685>

Skaarup mfl. (2009): Beslutningsforslag B11:

<https://www.ft.dk/samling/20091/beslutningsforslag/b11/index.htm>

Socialdemokratiets principprogram 2019:

<https://www.socialdemokratiet.dk/media/6554/socialdemokratiets-principprogram-faelles-om-danmark.pdf>

Straffeloven:

<https://danskelove.dk/straffeloven>

Støjberg I. (2018): Lovforslag 80 på Folketingets hjemmeside:

<https://www.ft.dk/samling/20181/lovforslag/l80/index.htm> og undersider

Transport-, Bygnings- og Boligministeriet (2018): "Ghettodefinition" på den danske regerings hjemmeside:

<https://www.regeringen.dk/nyheder/ghetto-listen-2017-to-nye-omraader-tilfoejet-fem-fjernet/ghettolisten-definition-af-en-ghetto/>

Venstres principprogram 2019: "Det liberale menneskesyn":

<https://www.venstre.dk/politik/principprogram/det-liberale-menneskesyn>